

Bank Polski

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej
Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego
Spółki Akcyjnej za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2011 roku

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011	za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010	za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011	za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2010
Wynik z tytułu odsetek	7 609 116	6 516 166	1 837 906	1 627 252
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 101 444	3 142 829	749 123	784 844
Wynik z działalności operacyjnej	4 800 512	4 080 051	1 159 516	1 018 892
Zysk brutto	4 780 860	4 079 236	1 154 769	1 018 688
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 804 745	3 212 806	918 998	802 319
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 807 195	3 216 883	919 590	803 337
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w PLN/EUR)	3,05	2,57	0,74	0,64
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w PLN/EUR)	3,05	2,57	0,74	0,64
Dochody całkowite netto	3 937 416	3 297 105	951 044	823 371
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	5 556 998	340 637	1 342 238	85 066
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	(3 630 127)	(1 967 767)	(876 821)	(491 401)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	1 057 418	1 073 418	255 409	268 060
Przepływy pieniężne netto	2 984 289	(553 712)	720 825	(138 276)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	stan na dzień 31.12.2011	stan na dzień 31.12.2010	stan na dzień 31.12.2011	stan na dzień 31.12.2010
Aktywa razem	190 748 037	169 660 501	43 186 931	42 840 315
Kapitał własny ogółem	22 821 984	21 359 568	5 167 086	5 393 422
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	22 823 274	21 357 578	5 167 378	5 392 919
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000	283 010	315 633
Liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	18,26	17,09	4,13	4,31
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	18,26	17,09	4,13	4,31
Współczynnik wypłacalności	12,37%	12,47%	12,37%	12,47%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	16 664 233	15 960 072	3 772 920	4 030 016
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 545 549	1 512 546	349 925	381 927
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	133 134	145 928	30 143	36 848

Wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony, jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca roku 2011 i roku 2010: 1 EUR = 4,1401 PLN i 1 EUR = 4,0044 PLN,
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 31 grudnia 2011 roku: 1 EUR = 4,4168 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku: 1 EUR = 3,9603 PLN.

Spis treści	Strona
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku i dnia 31 grudnia 2010 roku

	Nota	2011	2010
Działalność kontynuowana:			
Przychody z tytułu odsetek	4	12 037 762	10 415 315
Koszty z tytułu odsetek	4	(4 428 646)	(3 899 149)
Wynik z tytułu odsetek		7 609 116	6 516 166
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5	3 837 165	3 880 863
Koszty z tytułu prowizji i opłat	5	(735 721)	(738 034)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		3 101 444	3 142 829
Przychody z tytułu dywidend	6	6 800	5 663
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7	(75 056)	(62 577)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	8	20 179	73 056
Wynik z pozycji wymiany	9	337 296	346 762
Pozostałe przychody operacyjne	10	451 723	469 388
Pozostałe koszty operacyjne	10	(309 186)	(293 736)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		142 537	175 652
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	11	(1 930 447)	(1 868 364)
Ogólne koszty administracyjne	12	(4 411 357)	(4 249 136)
Wynik z działalności operacyjnej		4 800 512	4 080 051
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	13	(19 652)	(815)
Zysk brutto		4 780 860	4 079 236
Podatek dochodowy	14	(976 115)	(866 430)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 804 745	3 212 806
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli		(2 450)	(4 077)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		3 807 195	3 216 883
Zysk na jedną akcję			
- podstawowy z zysku za okres (w PLN)	15	3,05	2,57
- rozwodniony z zysku za okres (w PLN)	15	3,05	2,57
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000

Działalność zaniechana:

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie prowadziła w latach 2011 i 2010 działalności zaniechanej.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku i dnia 31 grudnia 2010 roku

	Nota	2011	2010
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 804 745	3 212 806
Inne dochody całkowite		132 671	84 299
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		16 894	(1 211)
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	25	(1 233)	271
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	8; 24	(33 649)	(16 159)
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		6 398	2 750
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto		(27 251)	(13 409)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	21	178 100	121 788
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	14	(33 839)	(23 140)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto		144 261	98 648
Razem dochody całkowite, netto		3 937 416	3 297 105
Dochody całkowite netto, razem przypadające na:		3 937 416	3 297 105
akcjonariuszy PKO Banku Polskiego SA		3 940 696	3 301 437
udziałowców niesprawujących kontroli		(3 280)	(4 332)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku

	Nota	31.12.2011	31.12.2010
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	17	9 142 168	6 182 412
Należności od banków	18	2 396 227	2 307 032
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	1 311 089	1 503 649
Pochodne instrumenty finansowe	20	3 064 733	1 719 085
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	22	12 467 201	10 758 331
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	141 634 494	130 668 119
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	24	14 393 276	10 219 400
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	25	123 119	172 931
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		20 410	19 784
Zapasy	26	566 846	530 275
Wartości niematerialne	27	1 800 008	1 802 037
Rzeczowe aktywa trwałe	28	2 541 317	2 576 445
w tym nieruchomości inwestycyjne		248	259
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	14	5 957	4 318
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14	543 922	582 802
Inne aktywa	29	737 270	613 881
SUMA AKTYWÓW		190 748 037	169 660 501
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	30	3 454	3 370
Zobowiązania wobec banków	31	6 239 164	5 233 875
Pochodne instrumenty finansowe	20	2 645 281	2 404 795
Zobowiązania wobec klientów	32	146 473 897	132 981 215
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	33	7 771 779	3 298 867
Zobowiązania podporządkowane	34	1 614 377	1 611 779
Pozostałe zobowiązania	35	2 450 763	2 092 834
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	14	78 810	67 744
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14	29 364	22 764
Rezerwy	36	619 164	583 690
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		167 926 053	148 300 933
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	37	1 250 000	1 250 000
Pozostałe kapitały	38	17 881 264	16 888 145
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(92 023)	(109 747)
Niepodzielony wynik finansowy		(23 162)	112 297
Wynik roku bieżącego		3 807 195	3 216 883
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		22 823 274	21 357 578
Udziały niekontrolujące		(1 290)	1 990
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		22 821 984	21 359 568
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		190 748 037	169 660 501
Współczynnik wypłacalności	66	12,37%	12,47%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		22 821 984	21 359 568
Liczba akcji (w tys.)	1	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		18,26	17,09
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		18,26	17,09

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku i dnia 31 grudnia 2010 roku

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały						
Nota	37	38	38	38	38	38	38	38						
1 stycznia 2011 roku	1 250 000	12 212 177	3 412 239	1 070 000	976	(25 171)	217 924	16 888 145	(109 747)	112 297	3 216 883	21 357 578	1 990	21 359 568
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 216 883	(3 216 883)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	(1 233)	(27 251)	144 261	115 777	17 724	-	3 807 195	3 940 696	(3 280)	3 937 416
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 807 195	3 807 195	(2 450)	3 804 745
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	(1 233)	(27 251)	144 261	115 777	17 724	-	-	133 501	(830)	132 671
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	829 213	48 129	-	-	-	-	877 342	-	(877 342)	-	-	-	-
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2 475 000)	-	(2 475 000)	-	(2 475 000)
31 grudnia 2011 roku	1 250 000	13 041 390	3 460 368	1 070 000	(257)	(52 422)	362 185	17 881 264	(92 023)	(23 162)	3 807 195	22 823 274	(1 290)	22 821 984

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały							Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Razem pozostałe kapitały						
Nota	37	38	38	38	38	38	38	38						
1 stycznia 2010 roku	1 250 000	12 149 682	3 405 087	1 070 000	705	(11 762)	119 276	16 732 988	(108 791)	248 806	2 305 538	20 428 541	7 329	20 435 870
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 305 538	(2 305 538)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	271	(13 409)	98 648	85 510	(956)	-	3 216 883	3 301 437	(4 332)	3 297 105
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 216 883	3 216 883	(4 077)	3 212 806
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	271	(13 409)	98 648	85 510	(956)	-	-	84 554	(255)	84 299
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	62 495	7 152	-	-	-	-	69 647	-	(69 647)	-	-	-	-
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2 375 000)	-	(2 375 000)	-	(2 375 000)
Objęcie emisji akcji jednostki zależnej przez udziałowców niekontrolujących	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	204	204
Zwiększenie posiadanych udziałów w wyniku objęcia emisji akcji jednostki zależnej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 493	-	1 493	(1 493)	-
Dopłata do kapitału dla udziałowców niekontrolujących	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	352	352
Zbycie spółki zależnej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 107	-	1 107	(70)	1 037
31 grudnia 2010 roku	1 250 000	12 212 177	3 412 239	1 070 000	976	(25 171)	217 924	16 888 145	(109 747)	112 297	3 216 883	21 357 578	1 990	21 359 568

Noty przedstawione na stronach od 11 do 156
stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku i dnia 31 grudnia 2010 roku

	Nota	2011	2010
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		4 780 860	4 079 236
Korekty razem:		776 138	(3 738 599)
Amortyzacja		520 161	512 319
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	43	(7 330)	(3 947)
Odsetki i dywidendy	43	(423 475)	(413 827)
Zmiana stanu należności od banków	43	(68 549)	72 433
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		(1 516 310)	2 311 665
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		(1 345 648)	310 037
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	43	(11 767 948)	(15 015 080)
Zmiana stanu pozostałych aktywów		(160 586)	78 412
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	43	1 199 747	67 853
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		240 486	860 425
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	43	13 548 699	7 499 314
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		78 094	(158 733)
Zmiana stanu rezerw i odpisów	43	868 375	923 148
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz zobowiązań podporządkowanych	43	518 496	648 133
Zapłacony podatek dochodowy		(946 199)	(1 178 323)
Inne korekty	43	38 125	(252 428)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		5 556 998	340 637
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		8 294 680	8 669 411
Zbycie udziałów lub akcji jednostki zależnej, po potrąceniu zbytych środków pieniężnych		-	32
Zbycie i odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych		8 271 568	8 643 928
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności		-	10 050
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		16 584	9 990
Inne wpływy inwestycyjne (dywidendy)		6 528	5 411
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(11 924 807)	(10 637 178)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(1 482)	-
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		(11 426 990)	(10 017 463)
Nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności		-	-
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(496 335)	(619 715)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(3 630 127)	(1 967 767)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		5 925 568	3 168 240
Umorzenie dłużnych papierów wartościowych		(1 951 454)	-
Spłata odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		(108 743)	(82 590)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej		(2 475 000)	(2 375 000)
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych		969 487	1 084 130
Spłata zobowiązań długoterminowych		(1 302 440)	(721 362)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		1 057 418	1 073 418
Przepływy pieniężne netto		2 984 289	(553 712)
w tym z tytułu różnic kursowych		347 178	19 005
Środki pieniężne na początek okresu		8 438 681	8 992 393
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	43	11 422 970	8 438 681
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	40	3 923	6 950

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	11
1. Informacje ogólne	11
2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen	15
3. Informacje dotyczące segmentów działalności	48
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	51
4. Przychody i koszty z tytułu odsetek	51
5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	52
6. Przychody z tytułu dywidend	53
7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	53
8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	53
9. Wynik z pozycji wymiany	54
10. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	54
11. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	55
12. Ogólne koszty administracyjne	57
13. Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	57
14. Podatek dochodowy	58
15. Zysk przypadający na jedną akcję	60
16. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	60
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	60
17. Kasa, środki w Banku Centralnym	60
18. Należności od banków	61
19. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	61
20. Pochodne instrumenty finansowe	64
21. Pochodne instrumenty zabezpieczające	67
22. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	71
23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73
24. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	75
25. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	78
26. Zapasy	80
27. Wartości niematerialne	80
28. Rzeczowe aktywa trwałe	82
29. Inne aktywa	84
30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	85
31. Zobowiązania wobec banków	85
32. Zobowiązania wobec klientów	85
33. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	86

(w tysiącach złotych)

34.	Zobowiązania podporządkowane	86
35.	Pozostałe zobowiązania	87
36.	Rezerwy	87
37.	Kapitał zakładowy	88
38.	Pozostałe kapitały	89
POZOSTAŁE NOTY		89
39.	Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	89
40.	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	89
40.1.	Zobowiązania z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych	89
40.2.	Zobowiązania z tytułu transakcji sell-buy-back (SBB)	89
40.3.	Fundusz ochrony środków gwarantowanych	89
40.4.	Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych	89
41.	Zobowiązania warunkowe	90
42.	Sprawy sporne	91
43.	Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	93
44.	Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi	95
45.	Transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo	98
46.	Transakcje z jednostkami powiązanymi osobowo	98
47.	Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA	98
48.	Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej oraz jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	99
49.	Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	104
49.1.	Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej	104
49.2.	Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej	108
50.	Działalność powiernicza	109
51.	Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności	109
52.	Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym	110
53.	Wpływ sytuacji makroekonomicznej na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej	110
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI		111
54.	Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej	111
55.	Zarządzanie ryzykiem kredytowym	116
56.	Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej	133
57.	Zarządzanie ryzykiem walutowym	135
58.	Zarządzanie ryzykiem płynności	138
59.	Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych	144
60.	Inne ryzyka cenowe	144

(w tysiącach złotych)

61.	Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych	144
62.	Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	145
63.	Zarządzanie ryzykiem braku zgodności	147
64.	Zarządzanie ryzykiem strategicznym	148
65.	Zarządzanie ryzykiem reputacji	149
66.	Adekwatność kapitałowa	149
INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY		155
67.	Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	155
68.	Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy	155

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA („Grupa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych, chyba że wskazano inaczej.

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna („PKO Bank Polski SA”, „jednostka dominująca”, „Bank”).

Jednostka dominująca została utworzona w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku jednostka dominująca rozpoczęła działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku nastąpiło zarejestrowanie Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej. Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym Sądem Rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 250 000 tysięcy złotych.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
<i>Na dzień 31 grudnia 2011 roku</i>				
Skarb Państwa	512 406 277	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 992	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
<i>Na dzień 31 grudnia 2010 roku</i>				
Skarb Państwa	512 406 277	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 992	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00

Zmiany w statucie PKO Banku Polskiego SA

W dniu 14 kwietnia 2011 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę nr 3/2011 w sprawie zmian Statutu PKO Banku Polskiego SA (treść podjętej uchwały Bank opublikował w raporcie bieżącym nr 13/2011). Propozycja zmian Statutu Banku została przedstawiona przez Skarb Państwa – akcjonariusza Banku. Zmiany zawarte w uchwale dotyczyły:

- 1) ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wraz z przyjęciem zasad kumulacji i redukcji głosów,
- 2) statutowej liczebności Rady Nadzorczej,
- 3) przedmiotu obrad pierwszego posiedzenia Rady Nadzorczej nowej kadencji,
- 4) definicji podmiotu dominującego i zależnego.

Wskazane powyżej zmiany w treści Statutu PKO Banku Polskiego SA, wprowadzone uchwałą podjętą przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku w dniu 14 kwietnia 2011 roku, zarejestrowane zostały w Krajowym Rejestrze Sądowym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XIII Wydział Gospodarczy KRS.

W efekcie powyższych zmian zapowiedziane zmniejszenie udziału Skarbu Państwa w kapitale PKO Banku Polskiego SA, które może ponownie wystąpić w kolejnych latach (jakkolwiek nie spadnie poniżej 25%) nie spowoduje ograniczenia kontroli Skarbu Państwa nad strategicznymi decyzjami Banku.

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Działalność Grupy

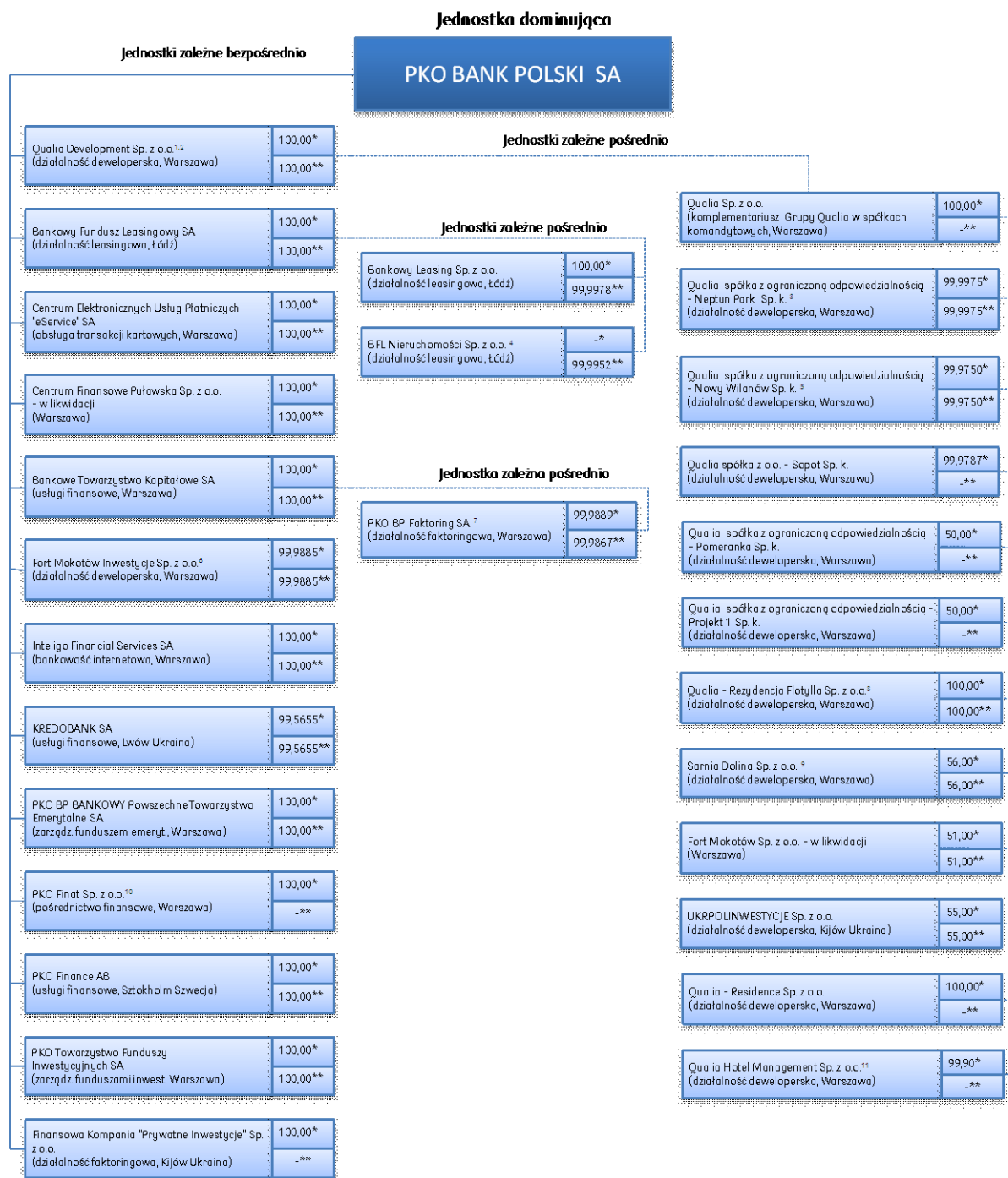
PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa Kapitałowa świadczy usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, bankowości internetowej oraz obsługi i rozliczeń transakcji kartowych, a także prowadzi działalność deweloperską. Zakres działalności poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej został przedstawiony w niniejszej notce w tabeli „Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”.

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez spółki zależne KREDOBANK SA, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. i UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. na terenie Ukrainy oraz poprzez spółkę zależną PKO Finance AB na terenie Szwecji.

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące jednostki:

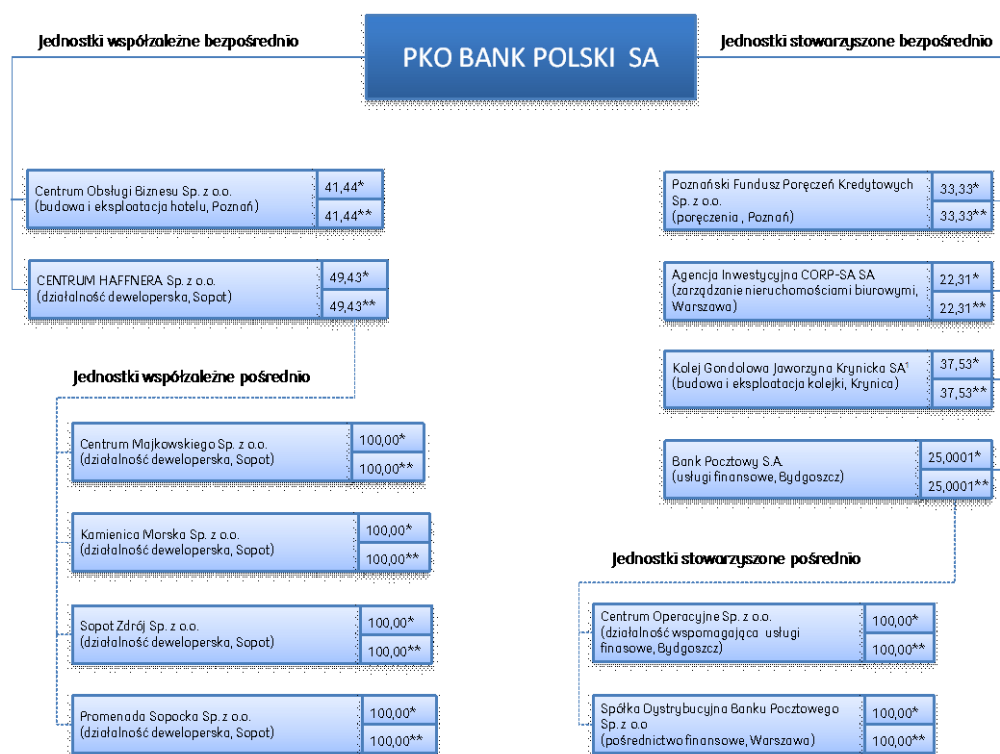

* Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2011

** Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2010

- poprzednia nazwa PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.
- w spółkach komandytowych należących do Grupy Qualia Development komandytariuszem jest Qualia Development Sp. z o.o., a komplementariuszem - Qualia Sp. z o.o.; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział komandytariusza w wartości wniesionych wkładów
- Spółka powstała w wyniku przekształcenia spółki PKO BP Inwestycje - Neptun Park Sp. z o.o.
- Spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego w wyniku połączenia ze spółką Bankowy Leasing Sp. z o.o.
- Spółka powstała w wyniku przekształcenia spółki PKO BP Inwestycje - Nowy Wilanów Sp. z o.o.
- drugim udziałowcem Spółki jest Qualia Development Sp. z o.o.
- PKO Bank Polski SA posiada 1 akcję w przedmiotowej Spółce
- poprzednia nazwa PKO BP Inwestycje - Rezydencja Flotylla Sp. z o.o.
- poprzednia nazwa PKO BP Inwestycje - Sarnia Dolina Sp. z o.o.
- pośrednio spółka zależna od Inteligo Financial Services SA
- drugim udziałowcem Spółki jest Qualia Sp. z o.o.

Jednostki współzależne i stowarzyszone ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

* Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2011

** Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2010

1) Akcje Spółki w 2011 roku i w 2010 roku są ujmowane w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

Informacje na temat zmian udziału w kapitale jednostek zależnych zostały zamieszczone w Nocie 46 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu
Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu
Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu
Andrzej Kołatkowski	Wiceprezes Zarządu
Jacek Obłąkowski	Wiceprezes Zarządu
Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu
Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Banku:

- W dniu 2 marca 2011 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powołała ponownie Zbigniewa Jagiełło na stanowisko Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA na wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO Banku Polskiego SA zatwierdzającego sprawozdanie finansowe PKO Banku Polskiego SA za 2010 rok.
- W dniu 1 kwietnia 2011 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA podjęła uchwały powołujące:
 - Piotra Alickiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
 - Bartosza Drabikowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
 - Jarosława Myjaka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,

- Jacka Obłękowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
- Jakuba Papierskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Zgodnie z podjętymi uchwałami wyżej wymienione osoby zostały powołane do pełnienia wskazanych funkcji w PKO Banku Polskim SA na wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO Banku Polskiego SA zatwierdzającego sprawozdanie finansowe PKO Banku Polskiego SA za 2010 rok.

3. W dniu 16 maja 2011 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA podjęła uchwałę powołującą Andrzeja Kołatkowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, któremu będą podlegały sprawy z zakresu ryzyka i windykacji na wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO Banku Polskiego SA zatwierdzającego sprawozdanie finansowe PKO Banku Polskiego SA za 2010 rok, pod warunkiem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

W dniu 9 sierpnia 2011 roku Komisja Nadzoru Finansowego jednogłośnie wyraziła zgodę na powołanie Andrzeja Kołatkowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.

W trakcie roku zakończzonego dnia 31 grudnia 2011 roku miała miejsce następująca zmiana w składzie Rady Nadzorczej Banku:

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku zwołane 30 czerwca 2011 roku powołało w skład Rady Nadzorczej Banku:

- Cezarego Banasińskiego,
- Tomasza Zganiacza,
- Jana Bossaka,
- Mirosława Czekaja,
- Krzysztofa Kiliana,
- Ewę Miklaszewską,
- Piotra Marcza,
- Marka Mroczkowskiego,
- Ryszarda Wierzbę.

Skarb Państwa, jako Uprawniony Akcjonariusz ustalił listę członków Rady Nadzorczej na 9 osób oraz wyznaczył:

- Cezarego Banasińskiego – na Przewodniczącego Rady Nadzorczej Banku,
- Tomasza Zganiacza – na Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Banku.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 29 lutego 2012 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 23 lutego 2012 roku oraz zostało przyjęte przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 29 lutego 2012 roku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen

2.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez UE według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2009 roku, nr 152, poz. 1223, tekst jednolity z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Bank stosuje MSSF zatwierdzone przez Unię Europejską („UE”), Bank zastosował zapisy MSR 39.OS99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację jako pozycji zabezpieczanej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa

od referencyjnej stopy procentowej (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

2.2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od dnia 5 marca 2012 roku.

Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA dotychczasowej działalności.

2.3. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu finansowym zastosowano zasadę koncepcji wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy umorzeniowe oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.4. Zasady konsolidacji

2.4.1. Jednostki zależne

Jednostki zależne są to podmioty (w tym jednostki niebędące spółką kapitałową jak np.: spółka cywilna) kontrolowane przez jednostkę dominującą, co oznacza, iż jednostka dominująca w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danej jednostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

O sprawowaniu kontroli można mówić wtedy, gdy jednostka dominująca posiada bezpośrednio lub pośrednio więcej niż połowę praw głosu w danej jednostce, chyba, że w wyjątkowych okolicznościach można udowodnić, że taka własność nie powoduje sprawowania kontroli. O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy Bank posiada połowę lub mniej praw głosu w danych podmiocie i jeżeli:

- 1) dysponuje więcej niż połową głosów na mocy umowy z innymi inwestorami,
- 2) posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki na mocy statutu lub umowy,
- 3) posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- 4) dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli.

Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat jednostki dominującej oraz jednostek zależnych i Banku w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlega bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia. Wyłączeniu podlegają w całości:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,

- 3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- 4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją,
- 5) wzajemne przepływy w rachunku przepływów pieniężnych.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzone jest na podstawie skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne wprowadza się korekty konsolidacyjne.

2.4.2. Metoda nabycia

Nabycia jednostek zależnych przez Grupę Kapitałową rozlicza się metodą nabycia.

W dniu nabycia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia. W przypadku każdego połączenia, wszelkie niekontrolujące udziały w przejmowanym podmiocie wycenia się w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu.

Wartość firmy ujmuje się na dzień nabycia i wycenia w kwocie nadwyżki sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

nad kwotę netto, ustaloną na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia.

Jeżeli kwota netto, ustalona na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia jest wyższa od sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

2.4.3. Jednostki stowarzyszone i współzależne

Jednostki stowarzyszone są to jednostki (w tym jednostki nie będące spółką kapitałową, jak np.: spółka cywilna), na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Jednostki współzależne są to spółki handlowe lub inne jednostki, które są współkontrolowane przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub wspólników na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych obejmuje wartość firmy określoną na dzień nabycia, pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Udział Grupy Kapitałowej w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i współzależnych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach jednostki stowarzyszonej i współzależnej staje się równy lub większy od udziału Grupy Kapitałowej w tej jednostce stowarzyszonej i współzależnej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięta na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową a jej jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. A w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości odzyskiwalnej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.5. Waluty obce

2.5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Kapitałowej, w tym KREDOBANKU SA, Finansowej Kompanii „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. oraz PKO Finance AB wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem KREDOBANK SA, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. oraz PKO Finance AB, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną KREDOBANK SA, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. jest hrywna ukraińska, natomiast walutą funkcjonalną PKO Finance AB jest euro.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy Kapitałowej.

2.5.2. Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- 1) pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- 2) pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- 3) pozycje niepieniężne wyceniane do wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych oraz niepieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

(w tysiącach złotych)

UAH	2011	2010
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,4255	0,3722
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,3716	0,3830
Najwyższy kurs w okresie	0,4267	0,4406
Najniższy kurs w okresie	0,3330	0,3423

EUR	2011	2010
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	4,4168	3,9603
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	4,1401	4,0044
Najwyższy kurs w okresie	4,5494	4,1458
Najniższy kurs w okresie	3,9345	3,8622

2.6. Aktywa i zobowiązania finansowe

2.6.1. Klasyfikacja

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, kredyty, pożyczki i inne należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności. Zobowiązania finansowe klasyfikowane są następująco: zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Grupa Kapitałowa decyduje o klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych w momencie jego początkowego ujęcia.

2.6.1.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu chyba że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi,
- 2) przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Grupa Kapitałowa może zastosować tylko wówczas, gdy:
 - a) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione,
 - b) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat),
 - c) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy Kapitałowej.

Grupa Kapitałowa posiada politykę zarządzania aktywami i zobowiązaniami finansowymi, zgodnie z którą zarządza odrębnie portfelem aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz portfelem aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wycenianie do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

2.6.1.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące aktywami finansowymi:

- a) wyznaczonymi przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- b) utrzymywanymi do terminu zapadalności,
- c) spełniającymi definicję kredytu i pożyczki.

2.6.1.3. Kredyty, pożyczki i inne należności

Do kategorii kredytów, pożyczek i innych należności zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Grupa Kapitałowa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

2.6.1.4. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa Kapitałowa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- 1) wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) wyznaczone przez Grupę jako dostępne do sprzedaży,
- 3) spełniające definicję kredytów i pożyczek.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała aktywów finansowych zakwalifikowanych do tej kategorii.

2.6.1.5. Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe są to zobowiązania finansowe inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub kredytu otrzymanego.

2.6.2. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

2.6.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa Kapitałowa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa Kapitałowa:

- 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub
- 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy Kapitałowej.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- 2) jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 3) jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Grupa Kapitałowa nie dokonuje przekwalifikowania instrumentów finansowych do lub z kategorii wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat od momentu ich objęcia lub wyemitowania.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Najczęściej Grupa Kapitałowa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

2.6.4. Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jak wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia instrumenty finansowe w następujący sposób:

2.6.4.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wyceniane są do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, do pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

2.6.4.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych) rozpoznawane są w innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat. Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej od aktywów dostępnych do sprzedaży rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

2.6.4.3. Kredyty i pożyczki oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i uwzględnieniem utraty wartości. W przypadku kredytów i pożyczek, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, wycenia się je według kwoty wymaganej zapłaty.

2.6.4.4. Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę Kapitałową są wykazywane jako zobowiązania finansowe i wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

2.6.4.5. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Wartość godziwa instrumentów finansowych dłużnych i kapitałowych (wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępnych do sprzedaży), dla których istnieje aktywny rynek ustalana jest w oparciu o wartość rynkową, będącą ceną kupna (POZIOM 1, Nota 49).

Wartość godziwa instrumentów finansowych dłużnych i kapitałowych (wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępnych do sprzedaży), dla których brak jest aktywnego rynku jest szacowana w następujący sposób:

- 1) instrumenty kapitałowe portfela wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz portfela dostępnych do sprzedaży:
 - a) cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji a końcem okresu sprawozdawczego nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość (POZIOM 2, Nota 49),
 - b) w drodze wyceny przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny świadczący tego rodzaju usługi (POZIOM 2 lub POZIOM 3, Nota 49),
- 2) dłużne instrumenty portfela wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (POZIOM 2, Nota 49):
 - a) metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
 - b) metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości),
 - c) metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
- 3) dłużne instrumenty portfela dostępne do sprzedaży:
 - a) metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej) (POZIOM 2, Nota 49),
 - b) metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości), skorygowana o marżę ryzyka równą marży określonej w warunkach emisji. Istotna zmiana rynkowych stóp procentowych jest uwzględniana w zmianie wartości godziwej tych instrumentów (POZIOM 2, Nota 49),
 - c) metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego) (POZIOM 2, Nota 49),
 - d) w przypadku papierów wartościowych, dla których nie można ustalić wartości godziwej przy pomocy metod wymienionych w podpunkcie powyżej, wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wewnętrzny model wyceny (POZIOM 2 lub POZIOM 3, Nota 49).

W przypadku braku możliwości ustalenia wartości godziwej instrumenty kapitałowe wycenia się po cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości (POZIOM 3, Nota 49).

Zamortyzowany koszt stanowi wartość, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszoną o spłaty kwoty kapitału oraz powiększoną lub pomniejszoną o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Efektywna stopa procentowa stosowana do wyceny według zamortyzowanego kosztu to stopa, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiąca wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów/zobowiązań za dany okres. Ustalenie tej stopy obejmuje opłaty otrzymywane/zapłacone przez Grupę Kapitałową, które wpływają na charakterystykę finansową instrumentu,

z wyjątkiem potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Prowizje, opłaty i koszty transakcji, stanowiące integralny element efektywnego zwrotu z instrumentu finansowego, korygują jego wartość bilansową oraz są uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

2.6.5. Instrumenty pochodne

2.6.5.1. Ujęcie i wycena

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna. Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa (POZIOM 1, Nota 49). W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości (POZIOM 2, Nota 49).

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa, bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dla transakcji zawartych w danym okresie sprawozdawczym w wartości godziwej) Grupa Kapitałowa zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”. Powyższy sposób ujęcia ma zastosowanie dla instrumentów pochodnych niezakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Sposób ewidencji instrumentów pochodnych zabezpieczających opisany został w Nocie 2.6.6.4.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

2.6.5.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem hybrydowego (złożonego) instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym (zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym), powodującym, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego. Wbudowany instrument pochodny powoduje, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs walutowy, bądź inną zmienną, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejkolwiek ze stron kontraktu.

Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wyceniany w wartości godziwej, ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat,
- 2) charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego.

W przypadku umów niebędących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na

instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”, odnoszonych do rachunku zysku i strat.

2.6.6. Rachunkowość zabezpieczeń

2.6.6.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Grupę Kapitałową, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- 2) oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 3) w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- 4) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- 5) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.6.6.2. Zaprzestania stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- 1) instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 3) zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- 4) Grupa Kapitałowa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.6.6.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa Kapitałowa odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.6.6.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominalu transakcji zabezpieczających. Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

2.6.7. Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku gdy Grupa Kapitałowa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

2.7. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

2.8. Utrata wartości aktywów finansowych

2.8.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Każdorazowo dla kredytu, pożyczki lub należności z tytułu leasingu finansowego na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika,
- 6) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągальności, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaseregowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Grupa Kapitałowa dokonuje podziału należności kredytowych i leasingowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa i leasingowa jest poddawana analizie pod kątem istnienia przesłanek utraty wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości, tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów lub należności leasingowych ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii pożyczek i należności, należności z tytułu leasingu finansowego lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszone o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat

Grupa Kapitałowa planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

2.8.2. Aktywa dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) pogorszenie się w okresie utrzymywania zaangażowania sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta,
- 5) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta,
- 6) wzrost, w okresie utrzymywania zaangażowania, ryzyka branży, w której działa emitent wyrażający się uznaniem branży przez Bank za branżę podwyższonego ryzyka.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych, przesuniętych o marżę ryzyka.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wyksięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji, oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

2.9. Leasing

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa Kapitałowa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres.

Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę Kapitałową jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

2.9.1. Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu finansowego Grupa Kapitałowa, jako leasingodawca, ujmuje należności w kwocie równej bieżącej wartości umownych opłat leasingowych powiększone o ewentualną niegwarantowaną wartość końcową przypisaną leasingodawcy, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Należności te są wykazywane w pozycji aktywów „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu finansowego są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskania stałej stopy procentowej od pozostałej do spłaty należności.

W przypadku umów leasingu operacyjnego, początkowe koszty bezpośrednie poniesione w toku negocjowania umów leasingu operacyjnego dodaje się do wartości bilansowej środka stanowiącego przedmiot leasingu i ujmuje przez okres trwania leasingu na tej samej podstawie, co przychody z tytułu wynajmu. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako przychód w okresie, w którym stają się należne. Opłaty leasingowe należne z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego (umowy leasingu operacyjnego), ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.9.2. Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

2.10. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

2.10.1. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej.

2.10.2. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według wartości ustalonej zgodnie z Notą 2.4.2. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w wartościach niematerialnych, a wartość firmy na nabyciu spółek stowarzyszonych i współzależnych jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne”.

Test na utratę wartości przeprowadza się co najmniej na koniec każdego roku. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

2.10.3. Oprogramowanie

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

2.10.4. Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę Kapitałową, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

2.10.5. Koszty prac rozwojowych

Koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

2.10.6. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.

Nieruchomości zaliczane do inwestycji wycenia się według zasad stosowanych do rzeczowych aktywów trwałych.

2.10.7. Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania, gdy:

- 1) istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa Kapitałowa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych (wyższe od korzyści pierwotnie szacowanych, mierzonych np. okresem użytkowania, poprawą jakości obsługi, kosztami eksploatacji),
- 2) można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych.

2.10.8. Odpisy amortyzacyjne

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu: metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 40 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 2 do 60 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyzny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 3 do 5 lat
Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowanie	od 2 do 15 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 5 lat

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub, gdy każda z nich dostarcza Grupie Kapitałowej korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

2.10.9. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa

jego wartość odzyskiwalną, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa Kapitałowa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

2.11. Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

2.11.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa aktywów do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może być zakwalifikowana jako działalność zaniechana.

W przypadku aktywów trwałych, dla których kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełnione, Grupa Kapitałowa dokonuje ich reklasyfikacji z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży do odpowiedniej kategorii aktywów. Aktywa trwałe wycofane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w niższej z dwóch wartości:

- 1) wartości bilansowej sprzed momentu zaklasyfikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, pomniejszonej o amortyzację, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży,

2) wartości odzyskiwalnej na dzień podjęcia decyzji o zaniechaniu sprzedaży.

2.11.2. Zapasy

Zapasy związane są głównie z działalnością deweloperską Grupy Kapitałowej i są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób: produkty gotowe (lokalne mieszkalne i usługowe) i produkty w toku (lokalne mieszkalne i usługowe w budowie oraz grunty przeznaczone pod zabudowę) – według kosztów bezpośrednich oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji. W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem produktu do sprzedaży, bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia zwiększa się o koszt obsługi zobowiązania zaciągniętego w celu finansowania zapasu produktów w okresie przygotowania do sprzedaży.

Cenę sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wartość rozchodu pozycji zapasów ustala się w drodze szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia lub kosztów wytworzenia składników, które dotyczą realizacji konkretnych przedsięwzięć.

2.11.3. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

2.12. Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Grupa Kapitałowa posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

2.13. Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku, prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego, tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji oraz tworzenia rezerwy powstaje tylko wówczas, gdy Grupa Kapitałowa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudził uzasadnione oczekiwanie stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom. Szczegółowy plan restrukturyzacji określa, co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony. Prawny obowiązek tworzenia rezerwy restrukturyzacyjnej wynika z ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 roku Nr 90, poz. 844, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą pracodawca ma obowiązek skonsultowania zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi, w szczególności w zakresie możliwości uniknięcia lub zmniejszenia rozmiaru grupowego zwolnienia oraz spraw pracowniczych związanych z tym zwolnieniem, w

tym zwłaszcza możliwości przekwalifikowania lub przeszkolenia zawodowego, a także uzyskania innego zatrudnienia przez zwolnionych pracowników.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie:

- 1) w sposób nieodrzeczny wynikają z restrukturyzacji,
- 2) nie są związane z bieżącą działalnością Grupy Kapitałowej.

Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

2.14. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy pracownicy PKO Banku Polskiego SA mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Grupa Kapitałowa okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy obowiązujące w Spółkach Grupy Kapitałowej. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu od końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.15. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, Grupa Kapitałowa aktywuje jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że w przyszłości przyniosą one jednostce korzyści ekonomiczne oraz pod warunkiem, że cenę nabycia lub koszt wytworzenia można określić w wiarygodny sposób.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są przez Grupę Kapitałową jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

2.16. Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy Kapitałowej;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceńdawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.17. Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie przepisami prawa obowiązującymi w Polsce oraz ze statutem. Podział na poszczególne pozycje, opisane poniżej w Nocie 2.17 wynika z Kodeksu spółek handlowych, Ustawy prawo bankowe oraz wymogów MSR 1.7, MSR 1.78.e, MSR 1.54.q-r i MSR 1.79.b. Zgodnie z MSR 1 do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych, różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych, część efektywną relacji zabezpieczających przepływy pieniężne oraz rezultat wyceny instrumentów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą.

2.17.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy stanowi kapitał jednostki dominującej i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.

2.17.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy Kapitałowej z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Spółek Grupy Kapitałowej.

2.17.3. Inne dochody całkowite

Inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku odroczonego, jak również efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego. Ponadto pozycja obejmuje udział jednostki dominującej w kapitale z aktualizacji wyceny jednostek stowarzyszonych oraz różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto jednostki zagranicznej po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów waluty na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego, ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski oraz różnice kursowe powstałe z wyceny aktywów netto w jednostce zagranicznej.

2.17.4. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego

Fundusz ogólnego ryzyka w PKO Banku Polskim SA tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2002 roku Nr 72, poz. 665, z późniejszymi zmianami), zwaną dalej „Prawo bankowe”, z odpisów z zysku netto i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.

2.17.5. Pozostałe kapitały rezerwowe

Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych.

2.17.6. Do kapitałów zaliczane są także:

- 1) wynik finansowy w trakcie zatwierdzania pomniejszony o planowane dywidendy,
- 2) zadeklarowane po zakończeniu okresu sprawozdawczego, niewypłacone dywidendy.

Wynik finansowy netto roku obrotowego stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany o obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o zyski (straty) udziałowców niesprawujących kontroli.

Zgodnie z przepisami polskimi, podziałowi i dystrybucji podlegają jedynie kapitały własne jednostki dominującej i poszczególnych spółek zależnych – ustalone na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych. W przypadku spółek akcyjnych – kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy nie może przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kwotę tę należy pomniejszyć o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które zgodnie z ustawą lub statutem powinny być przeznaczone z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitały zapasowy lub rezerwowe. W przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością – kwota przeznaczona do podziału między wspólników nie może przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone do podziału. Kwotę tę należy pomniejszyć o niepokryte straty, udziały własne oraz o kwoty, które zgodnie z ustawą lub umową spółki powinny być przekazane z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitały zapasowy lub rezerwowe.

2.17.7. Udziały niekontrolujące

Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej.

2.18. Ustalanie wyniku finansowego

Grupa Kapitałowa ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

2.18.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu.

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody odsetkowe, w przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu aktualnej stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany” (w przypadku CIRS), z wyjątkiem instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, które prezentowane są w wyniku odsetkowym.

W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

2.18.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę Kapitałową za wykonanie czynności, niezwiązane bezpośrednio z powstaniem kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę Kapitałową w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o nieustalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej.

2.18.3. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

2.18.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

2.18.5. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności.

2.18.6. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

Grupa Kapitałowa ujmuje w wyniku z pozycji wymiany walutowej dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych opcji walutowych. Z ekonomicznego punktu widzenia, przyjęty sposób prezentacji wyniku z opcji walutowych pozwala na symetryczne ujmowanie wyniku z opcji walutowych i zabezpieczających je transakcji natychmiastowych i terminowych (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję w opcjach walutowych).

W wyniku z pozycji wymiany wykazane są również skutki zmiany wartości godziwej oraz wynik zrealizowany na opcji na indeks złota, z uwagi na fakt, iż Bank traktuje złoto jak jedną z walut analogicznie do przepisów uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz.Urz. KNF z 2010 roku, Nr 2, poz. 11 z późn. zm.).

Grupa Kapitałowa wykazała aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych, podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

2.18.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży inwestycji mieszkaniowych, sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty ze sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności oraz koszty przekazanych darowizn.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się również, w spółkach Grupy Kapitałowej, odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, jak również koszty ich wytworzenia.

Przychody ze świadczenia usług budowlanych (działalność deweloperska) rozpoznawane są z zastosowaniem metody zakończonego kontraktu, polegającej na ujmowaniu w trakcie trwania budowy wszystkich kosztów dotyczących inwestycji mieszkaniowych jako produkcji w toku, natomiast wpłat wnoszonych na poczet nabycia lokali jako przychodów przyszłych okresów.

2.19. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w pozycji „Inne dochody całkowite” w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

2.19.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy z tytułu utraty wartości należności oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględnia się przepisy właściwe dla poszczególnych krajowych jurysdykcji podatkowych, dotyczące opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych dochodów Spółek Grupy Kapitałowej. Jednocześnie uwzględnia się normy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 maja 2001 roku w sprawie przedłużenia bankom udzielającym pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 43, poz. 482), zgodnie z którym moment opodatkowania wartości skapitalizowanych odsetek niespłaconych przez kredytobiorcę i niewykupionych przejściowo ze środków budżetu państwa odroczony jest do dnia faktycznej spłaty lub wykupu tych odsetek, w związku z czym Grupa Kapitałowa rozpoznaje od odsetek skapitalizowanych od kredytów mieszkaniowych objętych ustawą rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.19.2. Podatek dochodowy odroczony

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest jako różnica między wartością bilansową a podatkową aktywów i zobowiązań przeliczona odpowiednią stawką podatkową. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego (pozycja: „Podatek dochodowy” w „Rachunku zysków i strat”) z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Grupa Kapitałowa dla spółek działających na terytorium Polski stosuje dla odroczonego podatku dochodowego stawkę podatkową w wysokości 19%, dla spółek działających na terytorium Ukrainy w wysokości 16% (w 2010 roku w wysokości 21%), dla spółki działającej na terytorium Szwecji w wysokości 26,3%.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.20. Ważniejsze szacunki i oceny

Grupa Kapitałowa podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Grupa Kapitałowa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa Kapitałowa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę Kapitałową szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowań:

2.20.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”) oraz zdarzenie to ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa Kapitałowa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o +/- 10%, to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 212 milionów złotych lub zwiększeniu o 384 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku odpowiednio zmniejszeniu o 181 milionów złotych lub zwiększeniu o 378 milionów złotych). Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.20.2. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Stosowane przez Bank techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywej dochodowości konstruowanej na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Bank przeprowadził symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmiany krzywej dochodowości na wycenę transakcji. Przesunięcie krzywej o 50 pb w górę skutkowałoby spadkiem wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych o 77 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku: 35 milionów złotych). Analogiczne przesunięcie w odwrotnym kierunku zwiększyłoby

wycenę o 82 miliony złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku 37 milionów złotych), w tym dla instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń: spadek o 83 miliony złotych (2010 rok: 42 miliony złotych) przy przesunięciu krzywej w górę oraz wzrost o 88 milionów złotych (2010 rok: 50 milionów złotych) przy przesunięciu krzywej w dół.

2.20.3. Kalkulacja rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Bank dokonał aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2011 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarium. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego. Zwiększenie/zmniejszenie stopy dyskonta finansowego o 0,25 p.p. wpłynie na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe o około 9 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku zwiększenie/zmniejszenie stopy dyskonta finansowego o 0,5 p.p. wpłynęła na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe o około 19 milionów złotych).

2.20.4. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W przypadku zmiany długości okresu użytkowania o +/- 10 lat dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływ zmiany na wynik finansowy Grupy Kapitałowej wyniósłby odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 27 milionów złotych lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 137 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 27 milionów złotych lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 152 miliony złotych).

2.21. Zmiany zasad rachunkowości

Zmiany do opublikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie i zostały zastosowane przez Grupę Kapitałową od 1 stycznia 2011 roku

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis zmian</i>
Zmiany do MSR 24 „Transakcje z jednostkami powiązanymi”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2011 lub później	Tak	Zmiany wprowadzają uproszczenia w zakresie wymagań odnośnie ujawniania informacji przez jednostki powiązane z instytucjami państwowymi oraz doprecyzowują definicję jednostki powiązanej. Niniejsze zmiany nie mają istotnego wpływu na poziom ujawnień w sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej. Stosowne ujawnienia dotyczące transakcji Banku jako jednostki powiązanej z rządem ujęte są w nocie nr 44 „Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi”.
Zmiany do MSR 32 „Klasyfikacja emisji praw poboru”	Październik 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lutego 2010 lub później	Tak	Zmiany dotyczą rachunkowości emisji uprawnień (praw poboru, opcji, warrantów), denominowanych w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta. Zmiany wymagają, aby, przy spełnieniu określonych warunków, emisja uprawnień była klasyfikowana jako kapitał własny niezależnie od tego, w jakiej walucie ustalona jest cena realizacji uprawnienia. Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy Kapitałowej z uwagi na fakt, że Grupa Kapitałowa nie emituje praw poboru, opcji, warrantów denominowanych w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta.
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”	Styczeń 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2010 lub później	Tak	Zmiany wprowadzają dodatkowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy dotyczące ujawniania informacji wymaganych przez zmiany do MSSF 7 wydane w marcu 2009 w zakresie wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności. Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy Kapitałowej z uwagi na fakt, że Grupa Kapitałowa sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF począwszy od 2005 roku.
KIMSF 19 „Regulowanie zobowiązań finansowych przy pomocy instrumentów kapitałowych”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2010 lub później	Tak	Interpretacja ta objaśnia zasady rachunkowości stosowane w sytuacji, gdy w wyniku renegotiacji przez jednostkę warunków jej zadłużenia zobowiązanie zostaje uregulowane poprzez emisję instrumentów kapitałowych skierowaną na wierzyciela. Interpretacja wymaga wyceny instrumentów kapitałowych w wartości godziwej i rozpoznania zysku lub straty w wysokości różnicy pomiędzy wartością księgową zobowiązania a wartością godziwą instrumentu kapitałowego. Powyższa informacja nie miała zastosowania dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej z uwagi na brak transakcji o powyższym charakterze w latach 2011 i 2010.

(w tysiącach złotych)

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis zmian</i>
Zmiany do KIMSF 14 „Zaliczki na poczet minimalnych wymogów finansowania”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2011 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia wcześniejszej wpłaty składek na pokrycie minimalnych wymogów finansowania jako aktywa w jednostce wpłacającej. Powyższa informacja nie miała zastosowania dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej z uwagi na brak transakcji o powyższym charakterze w latach 2011 i 2010.
Poprawki do MSSF 2010 (zmieniające 7 standardów)	Maj 2010	Większość zmian obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2011	Tak	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. Poprawki do MSSF 2010 dotyczyły m.in. MSSF 7. W zakresie wyceny udziałów niekontrolujących i zapłaty warunkowej, MSR 1 dotyczące wyboru przez jednostkę prezentacji analizy innych całkowitych dochodów (w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym lub w notach objaśniających do sprawozdania finansowego). Niniejsze poprawki nie mają istotnego wpływu na sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej. Stosowne ujawnienia z zakresu MSSF 7 zostały ujęte w notce nr 54 „Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej”. Poprawki do MSSF 3 nie miały zastosowania dla transakcji mających miejsce w latach 2011 i 2010. Dodatkowo Bank stosuje rozwiązanie prezentacji analizy innych dochodów całkowitych w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym.

(w tysiącach złotych)

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do powyższych, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Bank

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis potencjalnych zmian</i>
Zmiany do MSSF 1 „Poważna hiperinflacja i wycofanie ustalonych dat dla podmiotów przyjmujących MSSF 1 po raz pierwszy”	Grudzień 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2011 lub później	Nie	Zmiana dotycząca poważnej hiperinflacji stwarza dodatkowe wyłączenie w wypadku, gdy podmiot, który był pod wpływem poważnej hiperinflacji, ponownie zaczyna lub po raz pierwszy zamierza sporządzać swoje sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF. Wyłączenie pozwala podmiotowi na wybór wyceny aktywów i zobowiązań według wartości godziwej i wykorzystania tej wartości godziwej jako domniemanego kosztu tych aktywów i zobowiązań w bilansie otwarcia w pierwszym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zgodnym z MSSF. RMSR zmieniła również MSSF 1 w celu wykluczenia odniesień do ustalonych dat dla jednego wyjątku i jednego wyłączenia w odniesieniu do aktywów i zobowiązań finansowych. Pierwsza zmiana wymaga od podmiotów stosujących MSSF po raz pierwszy perspektywnego zastosowania wymogów dotyczących usunięcia z bilansu zgodnie z MSSF od dnia przejścia na MSSF, a nie od 1 stycznia 2004 r. Druga zmiana dotyczy aktywów finansowych lub zobowiązań wykazywanych w wartości godziwej przy początkowym ujęciu, gdy wartość godziwa jest ustalana za pomocą technik wyceny z powodu braku aktywnego rynku, i pozwala na zastosowanie wytycznych perspektywnie od dnia przejścia na MSSF, a nie od 25 października 2002 r. czy od 1 stycznia 2004 r. Oznacza to, że podmioty stosujące MSSF po raz pierwszy nie muszą ustalać wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych przed dniem przejścia na MSSF. Do tych zmian dostosowano również MSSF 9. Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy Kapitałowej z uwagi na fakt, że Grupa Kapitałowa sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF począwszy od 2005 roku.

(w tysiącach złotych)

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis potencjalnych zmian</i>
Zmiany do MSSF 7 „Przekazanie aktywów finansowych”	Październik 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2011 lub później	Tak	Zmiany wymagają ujawniania dodatkowych informacji o ryzyku wynikającym z przekazania aktywów finansowych. Zawierają wymóg ujawnienia, według klas aktywów, charakteru, wartości bilansowej oraz opisu ryzyka i korzyści dotyczących aktywów finansowych przekazanych innemu podmiotowi, ale pozostających nadal w bilansie jednostki. Wymagane jest również ujawnienie informacji o kwocie ewentualnego powiązanego zobowiązania oraz relacji pomiędzy danym składnikiem aktywów finansowych a odnośnym zobowiązaniem. W przypadku, gdy aktywa finansowe zostały usunięte z bilansu, ale jednostka nadal jest narażona na pewne ryzyko i może uzyskać pewne korzyści związane z przekazanym składnikiem aktywów, wymagane jest dodatkowo ujawnienie informacji umożliwiających zrozumienie skutków takiego ryzyka. Powyższe zmiany będą miały zastosowanie do sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej za rok 2012 i będą wymagać od Grupy Kapitałowej szerszych ujawnień, jednakże szacuje się że w przypadku Grupy Kapitałowej skala zmian nie będzie istotnie znacząca.
Zmiany do MSR 12 „Realizacja wartości aktywów”	Grudzień 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2012 lub później	Nie	Zmiany dotyczą wyceny rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego od nieruchomości inwestycyjnych wycenianych w wartości godziwej zgodnie z MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” i wprowadzają możliwe do odrzucenia domniemanie, że wartość nieruchomości inwestycyjnej będzie odzyskana całkowicie poprzez sprzedaż. To domniemanie można odrzucić, gdy nieruchomość inwestycyjna jest utrzymywana w modelu biznesowym, którego celem jest wykorzystanie zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych reprezentowanych przez nieruchomość inwestycyjną w czasie użytkowania, a nie w chwili sprzedaży. SKI-21 „Podatek dochodowy – Realizacja wartości przeszacowanych aktywów, które nie podlegają amortyzacji” odnoszący się do podobnych kwestii dotyczących aktywów nie podlegających amortyzacji, które są wyceniane zgodnie z modelem aktualizacji wartości przedstawionym w MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” został włączony do MSR 12 po wyłączeniu wytycznych dotyczących nieruchomości inwestycyjnych wycenianych w wartości godziwej. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na dzień dzisiejszy z uwagi na brak transakcji o powyższym charakterze w Grupie Kapitałowej, szacuje się że powyższe zmiany nie będą miały zastosowania dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej.

(w tysiącach złotych)

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis potencjalnych zmian</i>
Zmiany do MSR1 „Prezentacja składników pozostałych całkowitych dochodów”	Czerwiec 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2012 lub później	Nie	Zmiany wymagają, aby jednostki dzieliły pozycje prezentowane w pozostałych całkowitych dochodach na dwie grupy na podstawie tego, czy w przyszłości będą mogły one zostać ujęte w wyniku finansowym. Dodatkowo zmieniony został tytuł sprawozdania z całkowitych dochodów na „sprawozdanie z wyniku finansowego i pozostałych całkowitych dochodów”. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2012, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Ponadto powyższa zmiana ma charakter prezentacyjny i nie wpłynie istotnie na ujawnienia Grupy Kapitałowej.
Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”	Czerwiec 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają nowe wymogi w zakresie ujmowania i wyceny kosztów programów określonych świadczeń oraz świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy, jak również zmieniają wymagane ujawnienia dotyczące wszystkich świadczeń pracowniczych. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na dzień dzisiejszy szacuje się, że zmiany nie wpłyną w znaczący sposób na Grupę.
Zmiany do MSR 32 „Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych”	Grudzień 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2014 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają dodatkowe objaśnienia stosowania do MSR 32, aby wyjaśnić niespójności napotykane przy stosowaniu niektórych kryteriów dotyczących kompensowania. Obejmują one m.in. wyjaśnienie, co oznacza sformułowanie „posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty”, oraz że niektóre mechanizmy rozliczania brutto mogą być traktowane jako rozliczane netto w przypadku spełnienia odpowiednich warunków. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Powyższe dodatkowe objaśnienia nie wydają się mieć znaczącego wpływu na Grupę.

(w tysiącach złotych)

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis potencjalnych zmian</i>
Zmiany do MSSF 7 „Ujawnianie informacji – kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych”	Grudzień 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają obowiązek nowych ujawnień, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę efektów lub potencjalnych efektów porozumień umożliwiających rozliczanie netto, w tym praw do dokonania kompensaty. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Zmiany te będą miały charakter prezentacyjny i wymagać będą od Grupy Kapitałowej dodatkowych ujawnień jeśli będzie miało to zastosowanie do zdarzeń od roku 2013.
MSSF 9 „Instrumenty finansowe Część 1: Klasyfikacja i wycena”	Listopad 2009; w październiku 2010 uzupełniony o problematykę klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych; w grudniu 2011 zmieniona data wejścia w życie	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2015 lub później	Nie	Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji aktywów finansowych: wyceniane w wartości godziwej i wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów. Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w niezmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy. Powyższe zmiany będą mieć zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2015, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Unia Europejska rozpoczęła prace nad adaptacją warunkuje wydaniem przez RMSR wersji MSSF 9, wraz z częścią 2 „Utrata wartości” i częścią 3 „Rachunkowość zabezpieczeń”, które na dzień dzisiejszy są w fazie prac projektowych. Wpływ MSSF 9 na stosowane zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony. W roku 2012 planowana jest analiza luki wynikającej z nowej klasyfikacji i wyceny aktywów i zobowiązań finansowych w zakresie części 1 MSSF 9.

(w tysiącach złotych)

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis potencjalnych zmian</i>
MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Nowy standard zastępuje wytyczne w sprawie kontroli i konsolidacji zawarte w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe” oraz w interpretacji SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”. MSSF 10 zmienia definicję kontroli w taki sposób, by dla wszystkich jednostek obowiązywały te same kryteria określania kontroli. Zmienionej definicji towarzyszą obszerne wytyczne dotyczące zastosowania. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na podstawie wstępnych analiz nowy standard nie wydaje się mieć istotnego wpływu na Grupę Kapitałową.
MSSF 11 „Wspólne przedsięwzięcia”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Nowy standard zastępuje MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” oraz interpretację SKI-13 „Wspólnie kontrolowane jednostki – niepieniężny wkład wspólników”. Zmiany w definicjach ograniczyły liczbę rodzajów wspólnych przedsięwzięć do dwóch: wspólne operacje i wspólne przedsięwzięcia. Jednocześnie wyeliminowano dotychczasową możliwość wyboru konsolidacji proporcjonalnej w odniesieniu do jednostek pod wspólną kontrolą. Wszyscy uczestnicy wspólnych przedsięwzięć mają obecnie obowiązek ich ujęcia metodą praw własności. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. W przypadku Grupy Kapitałowej szacuje się, że zakres zmian nie będzie istotny.
MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Nowy standard dotyczy jednostek posiadających udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu, jednostce stowarzyszonej lub w niekonsolidowanej jednostce zarządzanej umową. Standard zastępuje wymogi w zakresie ujawniania informacji zawartych obecnie w MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”. MSSF 12 wymaga, by jednostki ujawniały informacje, które pomogą użytkownikom sprawozdań finansowych ocenić charakter, ryzyko i skutki finansowe inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. W tym celu nowy standard nakłada wymóg ujawniania informacji dotyczących wielu obszarów, w tym znaczących osądów i założeń przyjmowanych przy ustalaniu czy jednostka kontroluje, współkontroluje czy posiada znaczący wpływ na inne jednostki;

(w tysiącach złotych)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
				obszernych informacji o znaczeniu udziałów niekontrolujących w działalności i przepływach pieniężnych grupy; sumarycznych informacji finansowych o spółkach zależnych ze znaczącymi udziałami niekontrolującymi, a także szczegółowych informacji o udziałach w niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. Powyższe zmiany będą mieć zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Zmiany wprowadzone będą wymagać dodatkowych ujawnień w sprawozdaniach finansowych Grupy Kapitałowej, lecz szacuje się, że z uwagi na dotychczasowy szeroki zakres prezentacji informacji o jednostkach Grupy dodatkowy zakres ujawnień w przypadku Grupy Kapitałowej, nie będzie znaczący.
MSSF 13 „Wycena w wartości godziwej”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Nowy standard ma na celu poprawę spójności i zmniejszenie złożoności poprzez sformułowanie precyzyjnej definicji wartości godziwej oraz skupienie w jednym standardzie wymogów dotyczących wyceny w wartości godziwej i ujawniania odnośnych informacji. Powyższe zmiany będą mieć zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na dzień dzisiejszy szacuje się że zakres zmian z uwagi na charakter nowego MSSF nie będzie znaczący.
Zmieniony MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	MSR 27 został zmieniony w związku z opublikowaniem MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Celem zmienionego MSR 27 jest określenie wymogów ujmowania i prezentacji inwestycji w jednostki zależne, wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone w sytuacji gdy jednostka sporządza jednostkowe sprawozdanie finansowe. Wytyczne na temat kontroli oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostały zastąpione przez MSSF 10. Powyższe zmiany będą mieć zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Banku za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Szacuje się że dodatkowy zakres ujawnień z uwagi na dotychczasowy szeroki zakres prezentacji informacji o jednostkach Grupy, nie będzie znaczący.

(w tysiącach złotych)

<i>Standard/ interpretacja</i>	<i>Data wydania/ publikacji</i>	<i>Data wejścia w życie</i>	<i>Zatwierdzony/a przez Unię Europejską</i>	<i>Opis potencjalnych zmian</i>
Zmieniony MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Zmiany do MSR 28 wynikały z projektu RMSR na temat wspólnych przedsięwzięć. Rada zdecydowała o włączeniu zasad dotyczących ujmowania wspólnych przedsięwzięć metodą praw własności do MSR 28, ponieważ metoda ta ma zastosowanie zarówno do wspólnych przedsięwzięć, jak też jednostek stowarzyszonych. Poza tym wyjątkiem, pozostałe wytyczne nie uległy zmianie. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Zgodnie z politykami rachunkowości, jednostki współzależne i stowarzyszone są ujmowane metodą praw własności.
KIMSF 20 „Koszty usuwania nadkładu na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych”	Październik 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Interpretacja wyjaśnia, iż koszty usuwania nadkładu są ujmowane jako koszty bieżącej produkcji zgodnie z zasadami MSR 2 „Zapasy”, jeżeli korzyści z tytułu usuwania nadkładu mają formę produkcji zapasów. Jeżeli natomiast usuwanie nadkładu prowadzi do uzyskania korzyści w postaci lepszego dostępu do złóż mineralnych, jednostka powinna rozpoznać te koszty jako „aktywa z tytułu usuwania nadkładu” w ramach aktywów trwałych, pod warunkiem spełnienia określonych w interpretacji warunków. Z uwagi na zakres działalności Grupy Kapitałowej KIMSF 20 nie ma zastosowania.

Podsumowując, Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Grupę zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Grupa planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez UE.

3. Informacje dotyczące segmentów działalności

Podstawowy wzór segmentacji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oparty jest na kryterium grupy klientów – odbiorców produktów i usług oferowanych przez jednostkę dominującą oraz poszczególne spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Każdy segment operacyjny to działalność obejmująca dostarczanie produktów oraz usług, które charakteryzuje podobne ryzyko i dochody – inne niż w pozostałych wyszczególnionych segmentach operacyjnych. Przedstawiona poniżej nota segmentacyjna jest ujmowana w wewnętrznym systemie sprawozdawczym, tj. informacjach przekazywanych Zarządowi PKO Banku Polskiego SA, służących do oceny osiągniętych wyników oraz alokacji zasobów.

Prezentowane poniżej zestawienie wyników segmentów odzwierciedla wewnętrzną strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Obecnie Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA obejmuje trzy podstawowe segmenty: detaliczny, korporacyjny i inwestycyjny:

- 1) Segment detaliczny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami indywidualnymi, klientami małych i średnich przedsiębiorstw oraz transakcje z klientami rynku mieszkaniowego, a także działalność następujących spółek zależnych: KREDOBANK SA, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., PKO BP BANKOWY Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego SA, PKO Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA, Inteligo Financial Services SA, PKO BP Finat Sp. z o.o., Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA, Grupy Qualia Development Sp. z o.o. oraz Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.

Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi private banking, produkty inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty gospodarcze dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego.

- 2) Segment korporacyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi oraz działalność Grupy Bankowego Funduszu Leasingowego SA i działalność Grupy Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA.

Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje sell buy back i buy sell back z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing i faktoring. W ramach tego segmentu PKO Bank Polski SA zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów.

- 3) Segment inwestycyjny obejmuje działalność własną, tj. działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi, dłużnymi papierami wartościowymi oraz działalność PKO Finance AB i Centrum Finansowego Puławska Sp. z o.o. (działalność własna). W wyniku segmentu wykazywany jest również wynik centrum transferowego (ALM) uwzględniający wynik z tytułu wewnętrznych rozliczeń cen transferowych funduszy, wynik długoterminowych źródeł finansowania oraz wynik pozycji zaklasyfikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Wewnętrzny transfer funduszy oparty jest o stawki transferowe bazujące na stopach rynkowych. Transakcje pomiędzy segmentami operacyjnymi odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach. Długoterminowe finansowanie zewnętrzne obejmuje emisje papierów wartościowych, zobowiązania podporządkowane oraz środki z tytułu emisji EMTN i kredyty otrzymane od instytucji finansowych.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zasady rachunkowości stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w Nocie 2 niniejszego sprawozdania.

Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze. Poszczególnym segmentom przypisano aktywa i zobowiązania oraz związane z tymi aktywami i zobowiązaniami przychody i koszty.

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego zostało zaprezentowane na poziomie Grupy.

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku, a także aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Jako uzupełniający, Grupa PKO Banku Polskiego SA stosuje podział geograficzny segmentów. Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prowadzona jest na Ukrainie poprzez KREDOBANK SA, Finansową Kompanię „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz Spółkę UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

Okres od 01.01.2011 do 31.12.2011	Działalność kontynuowana				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny		
			Działalność własna	Centrum transferowe	
Wynik z tytułu odsetek	5 524 147	707 871	151 339	1 225 759	7 609 116
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 654 554	319 628	127 262	-	3 101 444
Wynik pozostały	301 703	110 322	196 253	(176 522)	431 756
Wynik na operacjach finansowych	7 528	101	864	(63 370)	(54 877)
Wynik z pozycji wymiany	184 509	82 077	183 862	(113 152)	337 296
Przychody z tytułu dywidend	-	-	6 800	-	6 800
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	83 632	54 178	4 727	-	142 537
Przychody / koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 034	(26 034)	-	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 516 117)	(383 963)	(30 367)	-	(1 930 447)
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(3 952 170)	(304 113)	(155 074)	-	(4 411 357)
amortyzacja	(464 388)	(36 834)	(18 939)	-	(520 161)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	-	(19 652)
Wynik segmentu (brutto)	3 012 117	449 745	289 413	1 049 237	4 780 860
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	(976 115)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	-	(2 450)
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 012 117	449 745	289 413	1 049 237	3 807 195

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	Działalność kontynuowana				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny		
			Działalność własna	Centrum transferowe	
Aktywa	119 171 733	43 459 366	28 116 938	-	190 748 037
Zobowiązania	117 311 415	33 246 940	17 367 698	-	167 926 053

Okres od 01.01.2010 do 31.12.2010	Działalność kontynuowana*				
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny		Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
			Działalność własna	Centrum transferowe	
Wynik z tytułu odsetek	5 170 877	637 047	280 911	427 331	6 516 166
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 738 897	287 478	116 454	-	3 142 829
Wynik pozostały	241 202	76 058	219 850	1 446	538 556
Wynik na operacjach finansowych	(3 713)	(293)	75 266	(60 781)	10 479
Wynik z pozycji wymiany	93 444	58 328	132 763	62 227	346 762
Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 663	-	5 663
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	125 447	44 047	6 158	-	175 652
Przychody / koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 024	(26 024)	-	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 473 947)	(328 488)	(65 929)	-	(1 868 364)
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(3 836 090)	(273 465)	(139 581)	-	(4 249 136)
amortyzacja	(459 838)	(33 444)	(19 037)	-	(512 319)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	-	(815)
Wynik segmentu (brutto)	2 840 939	398 630	411 705	428 777	4 079 236
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	(866 430)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	-	(4 077)
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	2 840 939	398 630	411 705	428 777	3 216 883

*w związku z wprowadzonymi zmianami prezentacji wyników segmentów, dane dotyczące 2010 roku zostały doprowadzone do porównywalności.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku	Działalność kontynuowana*				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny		
			Działalność własna	Centrum transferowe	
Aktywa	112 010 210	34 963 122	22 687 169	-	169 660 501
Zobowiązania	109 307 500	27 721 094	11 272 339	-	148 300 933

*w związku z wprowadzonymi zmianami prezentacji wyników segmentów, dane dotyczące 2010 roku zostały doprowadzone do porównywalności.

Jako uzupełniający, Grupa PKO Banku Polskiego SA stosuje podział geograficzny segmentów. Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prowadzona jest na Ukrainie poprzez KREDOBANK SA, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz Spółkę UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

Okres od 01.01.2011 do 31.12.2011	Działalność kontynuowana		
	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	7 562 456	46 660	7 609 116
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 062 740	38 704	3 101 444
Wynik pozostały	429 079	2 677	431 756
Ogólne koszty administracyjne	(4 306 730)	(104 627)	(4 411 357)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 865 152)	(65 295)	(1 930 447)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	(19 652)
Wynik segmentu (brutto)	4 882 393	(81 881)	4 780 860
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(976 115)
Zyski (straty) udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(2 450)
Zysk/strata netto przypadający na jednostkę dominującą	4 882 393	(81 881)	3 807 195
Aktywa segmentu	189 196 560	1 551 477	190 748 037
Zobowiązania segmentu	166 763 390	1 162 663	167 926 053

Okres od 01.01.2010 do 31.12.2010	Działalność kontynuowana		
	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	6 446 248	69 918	6 516 166
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 102 281	40 548	3 142 829
Wynik pozostały	539 835	(1 279)	538 556
Ogólne koszty administracyjne	(4 135 277)	(113 859)	(4 249 136)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 858 988)	(9 376)	(1 868 364)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	(815)
Wynik segmentu (brutto)	4 094 099	(14 048)	4 079 236
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(866 430)
Zyski (straty) udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(4 077)
Zysk/strata netto przypadający na jednostkę dominującą	4 094 099	(14 048)	3 216 883
Aktywa segmentu	168 030 912	1 629 589	169 660 501
Zobowiązania segmentu	147 264 946	1 035 987	148 300 933

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

4. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2011	2010
Przychody odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	10 586 814	9 142 557
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	9 782 468	8 532 201
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	576 630	457 802
Przychody z tytułu papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	156
Przychody z tytułu lokat w bankach	218 731	148 494
Inne	8 985	3 904
Pozostałe przychody, w tym:	1 450 948	1 272 758
Przychody z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	814 275	649 116
Przychody z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	561 826	494 702
Przychody z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	74 847	128 940
Razem	12 037 762	10 415 315

W pozycji „Przychody z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających” Grupa Kapitałowa prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Szczegółowy opis stosowanych przez Grupę Kapitałową relacji zabezpieczających został zamieszczony w Nocie 21 „Pochodne instrumenty zabezpieczające”.

W roku zakończonym 31 grudnia 2011 roku wartość przychodów z tytułu odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniosła 385 425 tysięcy złotych (w roku zakończonym 31 grudnia 2010 roku kwota ta wynosiła 320 718 tysięcy złotych). Przychody te są ujęte w pozycji „Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom”.

Koszty z tytułu odsetek

	2011	2010
Koszty odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	(4 426 762)	(3 872 932)
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(4 101 578)	(3 715 721)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(278 178)	(123 382)
Koszty z tytułu depozytów banków	(45 684)	(30 276)
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(1 322)	(3 553)
Pozostałe koszty	(1 884)	(26 217)
Razem	(4 428 646)	(3 899 149)

(w tysiącach złotych)

Zyski i straty netto dotyczące aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2011	2010
Zyski i straty dotyczące aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	8 744 562	7 462 566
Przychody z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych klientom	9 782 468	8 532 201
Przychody z prowizji i opłat od udzielonych kredytów i pożyczek	582 100	528 824
Przychody z tytułu odsetek od lokat w bankach	218 731	148 494
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(1 818 641)	(1 728 268)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności leasingu finansowego	(20 096)	(18 685)
Straty dotyczące zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(4 425 440)	(3 869 379)
Koszty z tytułu odsetek od zobowiązań wobec klientów	(4 101 578)	(3 715 721)
Koszty z tytułu odsetek od emisji papierów dłużnych	(278 178)	(123 382)
Koszty z tytułu odsetek od depozytów banków	(45 684)	(30 276)
Wynik netto	4 319 122	3 593 187

5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2011	2010
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	582 100	528 824
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	582 100	528 824
Pozostałe prowizje	3 252 259	3 350 380
Z tytułu kart płatniczych	1 048 720	963 434
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	916 484	922 632
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	515 499	653 501
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	340 751	338 144
Z tytułu operacji kasowych	160 451	177 684
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	70 344	73 261
Z tytułu masowych operacji zagranicznych	47 966	44 754
Z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków opłaty sądowej	18 625	26 255
Inne*	133 419	150 715
Z tytułu usług powierniczych	2 806	1 659
Razem	3 837 165	3 880 863

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. prowizje za sprzedaż obligacji, prowizje Domu Maklerskiego z tytułu obsługi emisji pierwotnej oraz prowizje z tytułu administrowania zadłużeniem kredytobiorców wobec budżetu państwa.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2011	2010
Z tytułu kart płatniczych	(320 592)	(293 247)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(140 216)	(144 252)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	(133 488)	(150 842)
Z tytułu usług rozliczeniowych	(20 977)	(21 751)
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(16 158)	(21 672)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne banków	(11 435)	(10 137)
Inne*	(92 855)	(96 133)
Razem	(735 721)	(738 034)

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez Dom Maklerski na rzecz GPW i KDPW.

6. Przychody z tytułu dywidend

	2011	2010
Przychody z tytułu dywidend od emitentów:		
Papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	6 416	5 411
Papierów zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu	384	252
Razem	6 800	5 663

7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2011	2010
Instrumenty pochodne ¹⁾	(88 731)	(104 809)
Instrumenty dłużne	10 631	40 786
Instrumenty kapitałowe	(612)	1 427
Bankowe papiery wartościowe strukturyzowane wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ¹⁾	3 630	-
Inne ¹⁾	26	19
Razem	(75 056)	(62 577)

W wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej w pozycji „Instrumenty pochodne” w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2011 roku rozpoznano część nieefektywną zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości (64 342) tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku rozpoznano część nieefektywną zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości (82 879) tysięcy złotych).

2011	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	10 504 206	(10 592 619)	(88 413)
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	65 089	(51 732)	13 357
Razem	10 569 295	(10 644 351)	(75 056)

2010	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	8 472 769	(8 567 689)	(94 920)
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	54 192	(21 849)	32 343
Razem	8 526 961	(8 589 538)	(62 577)

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenionych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2011 roku wyniosła (85 075) ¹⁾ tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2010 roku (104 790) ¹⁾ tysięcy złotych) (POZIOM 2, Nota 49).

8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

	2011	2010
Kwota straty/zysku ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	(53 828)	(89 215)
Kwota ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	(53 828)	(89 215)
Kwota zysku usunięta z innych całkowitych dochodów	21 448	75 530
Kwota straty usunięta z innych całkowitych dochodów	(1 269)	(2 474)
Kwota usunięta z innych całkowitych dochodów rozpoznana w rachunku zysków i strat	20 179	73 056
Razem kwota pozostała w innych dochodach całkowitych	(33 649)	(16 159)

¹⁾ Stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ¹⁾ w nocie 7 „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

9. Wynik z pozycji wymiany

	2011	2010
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	523 174	(1 026 841)
Różnice kursowe z operacji wymiany	(185 878)	1 373 603
Razem	337 296	346 762

10. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2011	2010
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług	256 051	323 919
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	76 636	51 255
Przychody uboczne	20 630	20 730
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	19 219	23 443
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	5 336	4 977
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	-	1 426
Inne	73 851	43 638
Razem	451 723	469 388

	2011	2010
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedanych produktów i usług	(171 543)	(200 536)
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(69 946)	(48 107)
Koszty przekazanych darowizn	(11 571)	(4 296)
Koszty uboczne	(4 696)	(4 378)
Inne	(51 430)	(36 419)
Razem	(309 186)	(293 736)

11. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Różnice kursowe	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	24	21 909	8 439	629	-	645	9 769	20 563	1 330
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		21 259	6 468	614	-	628	9 769	17 944	3 301
Kapitałowe papiery wartościowe nie dopuszczone do obrotu		650	1 971	15	-	17	-	2 619	(1 971)
Należności od banków	18	28 925	1 471	-	4 296	341	1 539	32 812	68
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	23	4 856 670	5 518 214	69 345	63 604	1 170 181	3 679 409	5 658 243	(1 838 805)
Sektor niefinansowy		4 726 693	5 426 314	65 847	63 604	1 166 672	3 618 753	5 497 033	(1 807 561)
kredyty konsumpcyjne		1 513 717	2 232 735	1 526	11 802	724 234	1 571 703	1 463 843	(661 032)
kredyty mieszkaniowe		983 311	1 081 965	10 864	38 775	101 226	689 859	1 323 830	(392 106)
kredyty gospodarcze		2 229 665	2 111 614	53 457	13 027	341 212	1 357 191	2 709 360	(754 423)
Sektor finansowy		26 938	21 789	3 498	-	1 879	13 288	37 058	(8 501)
kredyty gospodarcze		26 938	21 789	3 498	-	1 879	13 288	37 058	(8 501)
Sektor budżetowy		13 134	7 270	-	-	2	4 623	15 779	(2 647)
kredyty gospodarcze		13 134	7 270	-	-	2	4 623	15 779	(2 647)
Należności z tytułu leasingu finansowego		89 905	62 841	-	-	1 628	42 745	108 373	(20 096)
Rzeczowe aktywa trwałe	28	18 434	5 549	659	-	17 254	1 000	6 388	(4 549)
Wartości niematerialne	27	132 972	2 799	-	-	238	238	135 295	(2 561)
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	25	60 138	28 815	-	-	-	-	88 953	(28 815)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		2 961	-	-	-	3	-	2 958	-
Pozostałe, w tym:		314 214	245 718	915	266	35 759	188 603	336 751	(57 115)
rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	36	89 799	168 669	24	261	114	143 031	115 608	(25 638)
Razem		5 436 223	5 811 005	71 548	68 166	1 224 421	3 880 558	6 281 963	(1 930 447)

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia			Zmniejszenia		Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Różnice kursowe	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	24	21 572	8 156	216	-	1 198	6 837	21 909	(1 319)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		19 155	8 063	216	-	138	6 037	21 259	(2 026)
Kapitałowe papiery wartościowe nie dopuszczone do obrotu		2 417	93	-	-	1 060	800	650	707
Należności od banków	18	27 109	896	-	1 078	-	158	28 925	(738)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	23	3 937 124	4 359 759	16 728	26 642	870 039	2 613 544	4 856 670	(1 746 215)
Sektor niefinansowy		3 824 558	4 196 059	16 688	26 642	861 275	2 475 979	4 726 693	(1 720 080)
kredyty konsumpcyjne		1 362 621	1 728 793	2 149	3 217	668 058	915 005	1 513 717	(813 788)
kredyty mieszkaniowe		734 760	797 121	3 799	20 377	44 286	528 460	983 311	(268 661)
kredyty gospodarcze		1 727 177	1 670 145	10 740	3 048	148 931	1 032 514	2 229 665	(637 631)
Sektor finansowy		19 248	18 834	40	-	8 162	3 022	26 938	(15 812)
kredyty gospodarcze		19 248	18 834	40	-	8 162	3 022	26 938	(15 812)
Sektor budżetowy		21 496	15 059	-	-	-	23 421	13 134	8 362
kredyty gospodarcze		21 496	15 059	-	-	-	23 421	13 134	8 362
Należności z tytułu leasingu finansowego		71 822	129 807	-	-	602	111 122	89 905	(18 685)
Rzeczowe aktywa trwałe	28	1 856	29 418	-	-	12 212	628	18 434	(28 790)
Wartości niematerialne	27	95 135	37 837	-	-	-	-	132 972	(37 837)
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	25	5 028	55 171	-	-	-	61	60 138	(55 110)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		1 680	1 281	-	-	-	-	2 961	(1 281)
Pozostałe, w tym:		359 043	230 182	379	27	42 309	233 108	314 214	2 926
rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	36	119 849	141 014	69	-	1 032	170 101	89 799	29 087
Razem		4 448 547	4 722 700	17 323	27 747	925 758	2 854 336	5 436 223	(1 868 364)

12. Ogólne koszty administracyjne

	2011	2010
Świadczenia pracownicze	(2 403 744)	(2 374 901)
Koszty rzeczowe	(1 276 586)	(1 237 892)
Amortyzacja	(520 161)	(512 319)
Podatki i opłaty	(74 129)	(70 640)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(136 737)	(53 384)
Razem	(4 411 357)	(4 249 136)

Koszty wynagrodzeń/świadczenia pracownicze

	2011	2010
Wynagrodzenia, w tym:	(2 032 341)	(2 011 724)
rezerwa aktuarialna na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	(16 507)	(43 497)
Ubezpieczenia, w tym:	(304 511)	(299 985)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe*	(247 023)	(239 819)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(66 892)	(63 192)
Razem	(2 403 744)	(2 374 901)

*Poniesione przez Grupę Kapitałową całkowite koszty z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych.

Umowy leasingu operacyjnego

Leasing operacyjny – leasingobiorca

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu.

Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Grupę Kapitałową w ramach normalnej działalności operacyjnej. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę Kapitałową.

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2011	31.12.2010
Dla okresu:		
do 1 roku	106 028	92 788
od 1 roku do 5 lat	173 614	153 089
powyżej 5 lat	61 348	51 125
Razem	340 990	297 002

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku wyniosły 129 812 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku 118 392 tysięcy złotych).

13. Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych

Nazwa jednostki	2011	2010
Podmioty współzależne		
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	(3 991)	(1 883)
Grupa Kapitałowa CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	(21 316)	(6 077)
Podmioty stowarzyszone		
Bank Pocztowy SA	5 332	7 153
Agencja Inwestycyjna „CORP-SA” SA	315	53
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	8	(61)
Razem	(19 652)	(815)

Dodatkowe informacje dotyczące podmiotów współzależnych i stowarzyszonych zawarte są w Nocie 1 „Informacje ogólne” i w Nocie 48 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej oraz jednostkach współzależnych i stowarzyszonych”.

14. Podatek dochodowy

	2011	2010
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(958 076)	(1 064 174)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(18 039)	197 744
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(976 115)	(866 430)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(27 441)	(20 390)
Razem	(1 003 556)	(886 820)
	2011	2010
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	4 780 860	4 079 236
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(908 363)	(775 055)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	(2 504)	(340)
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(73 996)	(66 154)
Wpływ utworzenia /rozwiązania rezerwy oraz aktualizacji wartości, niestanowiących kosztów/przychodów podatkowych	(51 399)	(36 487)
Wpływ pozostałych kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	(17 656)	(19 480)
Wpływ przychodów z tytułu dywidend	17 859	20 501
Wpływ pozostałych różnic trwałych	(22 800)	(30 688)
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	8 508	(25 064)
Rozliczenie straty podatkowej	240	183
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(976 115)	(866 430)
Efektywna stopa podatkowa	20,42%	21,24%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	(18 039)	197 744
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat, w tym:	(958 076)	(1 064 174)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(958 032)	(1 064 171)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	(44)	(3)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2011	31.12.2010
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	5 957	4 318
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	78 810	67 744

Spółki Grupy Kapitałowej są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów administracji podatkowej. Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2011 rok nastąpi w terminie do dnia 31 marca 2012 roku.

W myśl zasad dotyczących przedawnienia zobowiązań podatkowych, kontrola prawidłowości rozliczeń z tytułu podatków może być przeprowadzona w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia odpowiedniej deklaracji podatkowej.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
	31.12.2011	31.12.2010	2011	2010
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	176 076	111 398	(64 678)	(22 944)
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	190 844	211 576	20 732	26 870
Odsetki od papierów wartościowych	58 187	44 537	(13 650)	(6 824)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	94 471	98 859	-	-
odniesiona na wynik	9 514	47 741	38 227	(34 784)
odniesiona na inne dochody całkowite	84 957	51 118	-	-
Wycena papierów wartościowych	16 414	-	-	-
odniesiona na wynik	15 443	-	(15 443)	-
odniesiona na inne dochody całkowite	971	-	-	-
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego	293 318	256 004	(35 291)	(22 488)
Dodatnie różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym:	29 363	24 786	-	-
odniesiona na wynik	29 307	24 535	(6 795)	(1 595)
odniesiona na inne dochody całkowite	56	251	-	-
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	858 673	747 160	-	-
odniesiona na wynik	772 689	695 791	(76 898)	(61 765)
odniesiona na inne dochody całkowite	85 984	51 369	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań	391 527	406 364	(14 837)	79 945
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	16 093	19 470	-	-
odniesiona na wynik	16 093	19 470	(3 377)	2 060
Wycena papierów wartościowych, w tym:	24 550	57 394	-	-
odniesiona na wynik	11 580	50 640	(39 060)	39 368
odniesiona na inne dochody całkowite	12 970	6 754	-	-
Rezerwa na świadczenia pracownicze	126 714	118 613	8 101	8 442
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	414 558	335 477	79 081	98 983
Korekta wyceny metodą liniową i ESP	211 011	218 000	(6 989)	26 493
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	28 991	32 001	(3 010)	-
Ujemne różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym	159 787	119 879	-	-
odniesiona na wynik	159 211	120 261	38 950	4 218
odniesiona na inne dochody całkowite	576	(382)	-	-
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	1 373 231	1 307 198	-	-
odniesione na wynik	1 359 685	1 300 826	58 859	259 509
odniesione na inne dochody całkowite	13 546	6 372	-	-
Łączny efekt różnic przejściowych, w tym:	514 558	560 038	-	-
odniesiony na wynik	586 996	605 035	(18 039)	197 744
odniesiony na inne dochody całkowite	(72 438)	(44 997)	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	543 922	582 802	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	29 364	22 764	-	-
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	(18 039)	197 744

W pozycji ujemne różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31 grudnia 2011 roku, zgodnie z MSR 12, prezentowany jest efekt podatkowy nierozliczonych strat podatkowych w kwocie 52 436 tysięcy złotych, w tym straty podatkowej KREDO BANKU SA w kwocie 49 979 tysięcy złotych. Zgodnie z jurysdykcją podatkową obowiązującą na terenie Ukrainy, prawo do ostatecznego rozliczenia strat podatkowych nie jest co do zasady ograniczone datą wygaśnięcia. Możliwość rozliczenia strat podatkowych powstałych przed 2011 rokiem została jednak zakwestionowana przez ukraińskie władze podatkowe. Równocześnie analizy własne obowiązujących przepisów i orzecznictwa sądów oraz uzyskane zewnętrzne opinie wskazują, iż nie występują skuteczne podstawy dla podważenia możliwości rozliczenia tych strat. W konsekwencji KREDO BANK SA złożył odwołanie od decyzji władz podatkowych i oczekuje na rozstrzygnięcie. Zarząd Banku stoi na stanowisku, iż odwołanie to będzie skuteczne.

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	2011	2010
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	3 807 195	3 216 883
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 250 000	1 250 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	3,05	2,57

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W okresach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozładniających potencjalnych akcji zwykłych.

Zarówno w 2011 roku jak i w 2010 roku nie występowały instrumenty rozładniające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W okresach zakończonych dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiła działalność zaniechana.

16. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Zgodnie z uchwałą nr 8/2011 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej z dnia 30 czerwca 2011 roku, ustalono dywidendę za rok 2010 w wysokości 2 475 000 tysięcy złotych, tj. 1,98 na jedną akcję.

Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2010 rok została określona na dzień 31 sierpnia 2011 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 15 września 2011 roku.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Bank nie podjął decyzji w sprawie wypłaty dywidendy. Zgodnie z polityką Banku w zakresie wypłaty dywidendy, Zarząd Banku zgłaszając propozycję wypłaty dywidendy, będzie kierował się koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynnika wypłacalności oraz kapitału niezbędnego do rozwoju Banku, w kwocie 40% jednostkowego zysku netto Banku za dany rok kalendarzowy.

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

17. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2011	31.12.2010
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	6 845 759	3 782 717
Gotówka	2 295 222	2 398 207
Inne środki	1 187	1 488
Razem	9 142 168	6 182 412

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego. Bank musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli. Na dzień 31 grudnia 2011 roku oprocentowanie to wynosiło 4,275%.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku nie wystąpiły ograniczenia w dysponowaniu środkami.

18. Należności od banków

	31.12.2011	31.12.2010
Lokaty w bankach	1 912 647	1 493 827
Rachunki bieżące	405 724	722 717
Udzielone kredyty i pożyczki	108 868	112 551
Środki pieniężne w drodze	1 800	6 862
Razem brutto	2 429 039	2 335 957
Odpis z tytułu utraty wartości należności, w tym:	(32 812)	(28 925)
odpis na należność od banku zagranicznego	(32 385)	(28 089)
Razem netto	2 396 227	2 307 032

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało szerzej opisane w Nocie 55 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

19. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2011	31.12.2010
Dłużne papiery wartościowe	1 300 164	1 491 053
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	1 268 471	1 483 144
obligacje skarbowe	1 219 069	1 483 144
bony skarbowe	49 402	-
emitowane przez podmioty niefinansowe, obligacje korporacyjne	14 947	509
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne	14 783	7 390
emitowane przez banki, obligacje BGK	1 724	-
emitowane przez inne podmioty finansowe, obligacje korporacyjne	239	10
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	10 925	12 596
Razem	1 311 089	1 503 649

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	68 409	51 918	507 069	497 725	175 043	1 300 164
emitowane przez Skarb Państwa	68 317	50 092	501 826	474 429	173 807	1 268 471
emitowane przez podmioty niefinansowe	92	821	620	13 414	-	14 947
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	778	4 623	8 405	977	14 783
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	227	-	12	-	239
emitowane przez banki	-	-	-	1 465	259	1 724
Razem	68 409	51 918	507 069	497 725	175 043	1 300 164

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 4,61%. Na dzień 31 grudnia 2011 roku w portfelu nie było papierów skarbowych denominowanych w walutach obcych.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2011 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- obligacje skarbowe 1 236 644
- bony skarbowe 50 000
- obligacje korporacyjne 14 900
- obligacje komunalne 14 337
- obligacje BGK 1 686

Na dzień 31 grudnia 2010 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	-	292	860 158	254 749	375 854	1 491 053
emitowane przez Skarb Państwa	-	102	859 530	249 224	374 288	1 483 144
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	190	618	5 016	1 566	7 390
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	10	-	-	10
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	-	-	509	-	509
Razem	-	292	860 158	254 749	375 854	1 491 053

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2010 roku wynosiła 4,79%. Na dzień 31 grudnia 2010 roku w portfelu nie było papierów skarbowych denominowanych w walutach obcych.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2010 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujemowane w wartości nominalnej:

- obligacje skarbowe 1 520 742
- obligacje komunalne 7 249
- obligacje korporacyjne 523

20. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę Kapitałową

W ramach swojej działalności Bank i inne spółki Grupy Kapitałowej wykorzystują różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa Kapitałowa posiadała następujące instrumenty pochodne:

	31.12.2011		31.12.2010	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	516 925	342 598	153 921	555 983
Pozostałe instrumenty pochodne	2 547 808	2 302 683	1 565 164	1 848 812
Razem	3 064 733	2 645 281	1 719 085	2 404 795

Rodzaj kontraktu	31.12.2011		31.12.2010	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	1 941 309	1 925 161	1 447 237	1 553 029
FX Swap	438 331	139 720	62 204	83 613
CIRS	419 640	421 039	126 219	687 977
Forward	119 293	56 271	18 356	42 972
Opcje	106 492	70 112	46 397	25 382
FRA	38 117	31 965	12 157	11 107
Inne	1 551	1 013	6 515	715
Razem	3 064 733	2 645 281	1 719 085	2 404 795

Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Grupy Kapitałowej są: IRS, FRA, FX Swap, CIRS, Forward. Pozostałe spółki zależne Grupy Kapitałowej mogą zawierać transakcje instrumentami pochodnymi wyłącznie w celu zabezpieczania ryzyka wynikającego z działalności podstawowej danej spółki.

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2011 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
Swap walutowy	21 083 789	9 126 101	10 647 681	137 381	-	40 994 952	139 720	438 331
Zakup walut	10 609 912	4 618 540	5 346 158	66 712	-	20 641 322	-	-
Sprzedaż walut	10 473 877	4 507 561	5 301 523	70 669	-	20 353 630	-	-
Forward walutowy	1 791 631	2 619 474	3 200 974	426 898	-	8 038 977	56 271	119 293
Zakup walut	898 463	1 312 740	1 614 283	213 824	-	4 039 310	-	-
Sprzedaż walut	893 168	1 306 734	1 586 691	213 074	-	3 999 667	-	-
Opcje	1 463 178	3 694 347	5 122 277	3 009 547	-	13 289 349	70 112	106 492
Zakup	737 441	1 862 104	2 647 709	1 845 542	-	7 092 796	-	-
Sprzedaż	725 737	1 832 243	2 474 568	1 164 005	-	6 196 553	-	-
Cross Currency IRS	-	-	6 868 896	35 395 814	2 710 629	44 975 339	421 039	419 640
Zakup	-	-	3 422 487	17 483 131	1 342 072	22 247 690	-	-
Sprzedaż	-	-	3 446 409	17 912 683	1 368 557	22 727 649	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	35 442 220	41 119 688	135 027 442	156 039 292	23 222 768	390 851 410	1 925 161	1 941 309
Zakup	17 721 110	20 559 844	67 513 721	78 019 646	11 611 384	195 425 705	-	-
Sprzedaż	17 721 110	20 559 844	67 513 721	78 019 646	11 611 384	195 425 705	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	42 157 000	48 763 000	65 082 000	2 000 000	-	158 002 000	31 965	38 117
Zakup	21 579 000	22 946 000	31 621 000	1 000 000	-	77 146 000	-	-
Sprzedaż	20 578 000	25 817 000	33 461 000	1 000 000	-	80 856 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Inne (w tym na indeks giełdowy)	1 682 190	4 114	409 747	36 216	-	2 132 267	1 013	1 551
Zakup	644 005	903	208 859	35 586	-	889 353	-	-
Sprzedaż	1 038 185	3 211	200 888	630	-	1 242 914	-	-
Razem instrumenty pochodne	103 620 008	105 326 724	226 359 017	197 045 148	25 933 397	658 284 294	2 645 281	3 064 733

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2010 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
Swap walutowy	13 472 316	4 136 351	157 816	-	-	17 766 483	83 613	62 204
Zakup walut	6 718 392	2 076 477	78 988	-	-	8 873 857	-	-
Sprzedaż walut	6 753 924	2 059 874	78 828	-	-	8 892 626	-	-
Forward walutowy	2 005 928	2 165 895	3 101 234	149 193	-	7 422 250	42 972	18 356
Zakup walut	1 000 904	1 078 990	1 535 756	73 127	-	3 688 777	-	-
Sprzedaż walut	1 005 024	1 086 905	1 565 478	76 066	-	3 733 473	-	-
Opcje	2 309 507	2 601 855	2 779 398	1 063 314	-	8 754 074	25 382	46 397
Zakup	1 166 247	1 297 847	1 383 949	517 322	-	4 365 365	-	-
Sprzedaż	1 143 260	1 304 008	1 395 449	545 992	-	4 388 709	-	-
Cross Currency IRS	1 885 130	303 795	5 133 837	28 861 974	2 783 575	38 968 311	687 977	126 219
Zakup	902 828	145 600	2 526 216	14 080 858	1 353 021	19 008 523	-	-
Sprzedaż	982 302	158 195	2 607 621	14 781 116	1 430 554	19 959 788	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	29 692 198	31 588 056	90 322 034	132 693 552	20 420 516	304 716 356	1 553 029	1 447 237
Zakup	14 846 099	15 794 028	45 161 017	66 346 776	10 210 258	152 358 178	-	-
Sprzedaż	14 846 099	15 794 028	45 161 017	66 346 776	10 210 258	152 358 178	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	22 013 000	30 732 000	37 825 000	1 850 000	-	92 420 000	11 107	12 157
Zakup	11 950 000	14 616 000	18 250 000	800 000	-	45 616 000	-	-
Sprzedaż	10 063 000	16 116 000	19 575 000	1 050 000	-	46 804 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Inne (w tym na indeks giełdowy)	4 045 978	18 693	6 306	400 000	-	4 470 977	715	6 515
Zakup	2 022 989	11 181	111	200 000	-	2 234 281	-	-
Sprzedaż	2 022 989	7 512	6 195	200 000	-	2 236 696	-	-
Razem instrumenty pochodne	75 424 057	71 546 645	139 325 625	165 018 033	23 204 091	474 518 451	2 404 795	1 719 085

21. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2011 roku stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

- 1) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
- 2) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS,
- 3) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS,
- 4) zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa Kapitałowa stosowała rodzaje zabezpieczeń wskazane w punktach 1-3 powyżej.

Na dzień 31 grudnia 2011 i 2010 roku Grupa Kapitałowa nie stosowała zabezpieczenia wartości godziwej.

Charakterystykę stosowanych przez Grupę Kapitałową zabezpieczeń zmienności przepływów pieniężnych prezentuje poniższa tabela:

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge)
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne denominowane w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF. 2) Portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia). Bank desygnując pozycję zabezpieczaną zastosował rozwiązania MSR.39.OS.99C w wersji przyjętej przez Unię Europejską
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	styczeń 2012 – październik 2026

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge)
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	Styczeń 2012 – grudzień 2013

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge)
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę EURIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	Portfel kredytów w EUR indeksowanych do stopy zmiennej EURIBOR.
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	Styczeń 2012 – czerwiec 2016

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge)
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	Portfel kredytów w CHF indeksowanych do stopy zmiennej LIBOR CHF 3M.
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	Styczeń 2012 – lipiec 2016

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku:

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa					
	31.12.2011			31.12.2010		
	Aktywa	Zobowiązania	Razem	Aktywa	Zobowiązania	Razem
IRS	175 566	1 643	173 923	103 219	18 755	84 464
CIRS	341 359	340 955	404	50 702	537 228	(486 526)
Razem	516 925	342 598	174 327	153 921	555 983	(402 062)

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji.

Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2011 roku						
Typ instrumentu:	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	
IRS w tys. PLN	500 000	5 330 000	526 000	-	6 356 000	
IRS						
w tys. PLN	-	-	2 084 730	-	2 084 730	
w tys. EUR	-	-	472 000	-	472 000	
IRS						
w tys. PLN	-	-	908 325	-	908 325	
w tys. CHF	-	-	250 000	-	250 000	
CIRS						
w tys. PLN	-	1 998 315	15 714 023	1 362 488	19 074 826	
w tys. CHF	-	550 000	4 325 000	375 000	5 250 000	

Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2010 roku						
Typ instrumentu:	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	
IRS w tys. PLN	-	5 075 000	905 000	-	5 980 000	
IRS						
w tys. PLN	-	-	1 128 686	-	1 128 686	
w tys. EUR	-	-	285 000	-	285 000	
CIRS						
w tys. PLN	158 195	1 740 145	14 158 453	1 423 755	17 480 548	
w tys. CHF	50 000	550 000	4 475 000	450 000	5 525 000	

Wartości nominalne przeliczone zostały średnim kursem NBP odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 roku i na dzień 31 grudnia 2010 roku.

(w tysiącach złotych)

Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	31.12.2011	31.12.2010
Inne dochody całkowite na początek okresu	269 042	147 254
Zyski/straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	1 290 334	(145 504)
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym na:	(1 112 234)	267 292
- przychody odsetkowe	(814 275)	(649 116)
- wynik z pozycji wymiany	(297 959)	916 408
Inne dochody całkowite na koniec okresu (brutto)	447 142	269 042
Efekt podatkowy	(84 957)	(51 118)
Inne dochody całkowite na koniec okresu (netto)	362 185	217 924
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(64 342)	(82 879)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite (brutto)	178 100	121 788
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(33 839)	(23 140)

22. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2011	31.12.2010
Dłużne papiery wartościowe	12 467 201	10 758 331
emitowane przez banki centralne, w tym:	8 593 791	3 997 780
bony pieniężne NBP	8 593 791	3 997 780
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	3 620 515	6 631 702
bony skarbowe	2 180 148	1 893 058
obligacje skarbowe PLN	1 318 278	4 738 644
obligacje skarbowe EUR	122 089	-
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym:	252 895	128 849
obligacje komunalne EUR	143 973	128 849
obligacje komunalne PLN	108 922	-
Razem	12 467 201	10 758 331

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku portfel instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmował:

Według wartości nominalnej	31.12.2011	Waluta	31.12.2010	Waluta
w jednostce dominującej:				
bony pieniężne NBP	8 600 000	tysiący złotych	4 000 000	tysiący złotych
bony skarbowe	2 196 950	tysiący złotych	1 932 960	tysiący złotych
obligacje skarbowe w PLN	1 361 669	tysiący złotych	4 834 445	tysiący złotych
obligacje skarbowe w EUR	110 420	tysiący złotych	-	tysiący złotych
obligacje komunalne w EUR	110 420	tysiący złotych	99 008	tysiący złotych
obligacje komunalne w PLN	100 000	tysiący złotych	-	tysiący złotych
w jednostkach zależnych:				
obligacje pozostałych podmiotów	3 128	tysiący hrywien	22 148	tysiący hrywien

Średnia rentowność dla dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 4,73%, zaś na dzień 31 grudnia 2010 roku wynosiła w PLN 4,57%.

(w tysiącach złotych)

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	8 974 505	2 180 148	512 243	547 410	252 895	12 467 201
emitowane przez banki centralne	8 593 791	-	-	-	-	8 593 791
emitowane przez Skarb Państwa	380 714	2 180 148	512 243	547 410	-	3 620 515
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	252 895	252 895
Razem	8 974 505	2 180 148	512 243	547 410	252 895	12 467 201

Na dzień 31 grudnia 2010 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	3 997 780	430 435	4 105 431	2 095 836	128 849	10 758 331
emitowane przez banki centralne	3 997 780	-	-	-	-	3 997 780
emitowane przez Skarb Państwa	-	430 435	4 105 431	2 095 836	-	6 631 702
emitowane przez instytucje samorządowe	-	-	-	-	128 849	128 849
Razem	3 997 780	430 435	4 105 431	2 095 836	128 849	10 758 331

23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2011	31.12.2010
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	147 292 737	135 524 789
sektor finansowy	1 241 461	2 992 518
gospodarcze, w tym:	1 241 461	2 992 518
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	93 899	1 577 744
środki Domu Maklerskiego w Funduszu Gwarancyjnym Giełdy oraz depozyt zabezpieczający	6 891	12 892
sektor niefinansowy	139 926 701	127 986 447
gospodarcze, w tym:	45 051 202	40 099 575
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	11 341	8 607
mieszkaniowe	70 808 365	62 440 607
konsumpcyjne	24 067 134	25 446 265
sektor budżetowy	5 043 786	3 820 961
gospodarcze	5 043 786	3 820 320
mieszkaniowe	-	641
Odsetki	1 080 789	724 863
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom	(5 658 243)	(4 856 670)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	141 634 494	130 668 119

	31.12.2011	31.12.2010
Kredyty i pożyczki udzielone		
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	6 549 383	6 562 353
ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	5 701 547	5 899 231
należności z tytułu leasingu finansowego	142 150	125 556
bez stwierdzonej utraty wartości, w tym:	847 836	663 122
należności z tytułu leasingu finansowego	89 493	155 373
Wyceniane według metody portfelowej	6 095 685	4 987 943
ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	6 095 685	4 987 943
należności z tytułu leasingu finansowego	107 903	102 133
Wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	134 647 669	123 974 493
należności z tytułu leasingu finansowego	2 656 595	2 177 602
Kredyty i pożyczki udzielone brutto	147 292 737	135 524 789
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(2 079 621)	(1 765 956)
ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	(2 079 621)	(1 765 956)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(36 180)	(29 509)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej, w tym:	(2 910 042)	(2 593 103)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(60 091)	(48 013)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	(668 580)	(497 611)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(12 102)	(12 383)
Odpisy - razem	(5 658 243)	(4 856 670)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	141 634 494	130 668 119

	31.12.2011	31.12.2010
Kredyty i pożyczki udzielone brutto, w tym:	147 292 737	135 524 789
bankowości detalicznej i prywatnej	21 635 864	23 124 799
bankowości hipotecznej	65 614 374	58 052 382
małych i średnich przedsiębiorstw	17 245 213	15 969 362
klientów rynku mieszkaniowego	7 897 963	6 978 870
korporacyjne	33 654 831	29 003 774
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	105 240	1 586 351
pozostałe należności	58 463	84 388
Odsetki	1 080 789	724 863
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(5 658 243)	(4 856 670)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	141 634 494	130 668 119

Szczegółowy opis zmian odpisów zaprezentowano w Nocie 11.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 8,0% (na dzień 31 grudnia 2010 roku: 8,0%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wyliczony jako udział odpisów aktualizujących wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom ogółem do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 48,0% (na dzień 31 grudnia 2010 roku: 44,6%).

Na dzień 31 grudnia 2011 roku udział kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni w stosunku do wartości brutto kredytów i pożyczek wyniósł 4,6% (na dzień 31 grudnia 2010 roku: 4,3%).

Wzrost wolumenu kredytów ocenianych metodą portfelową w 2011 roku o 1 107 742 tysięcy złotych wynikał głównie ze wzrostu opóźnień w spłacie w portfelu kredytów mieszkaniowych oraz kredytów gospodarczych (głównie małych i średnich przedsiębiorstw).

Umowy leasingu finansowego

Leasing finansowy – leasingodawca

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółki z Grupy Bankowego Funduszu Leasingowego SA.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych dla umów leasingu finansowego wynosiła:

na dzień 31 grudnia 2011 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 236 555	1 054 102	182 453
od 1 roku do 5 lat	1 858 913	1 593 253	265 660
powyżej 5 lat	432 391	348 786	83 605
Razem brutto	3 527 859	2 996 141	531 718
Odpisy z tytułu utraty wartości	(108 373)	(108 373)	-
Razem netto	3 419 486	2 887 768	531 718
Inwestycja leasingowa netto			
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych			2 996 141
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy			1 216

na dzień 31 grudnia 2010 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 094 331	944 182	150 149
od 1 roku do 5 lat	1 520 458	1 310 743	209 715
powyżej 5 lat	370 404	305 739	64 665
Razem brutto	2 985 193	2 560 664	424 529
Odpisy z tytułu utraty wartości	(89 905)	(89 905)	-
Razem netto	2 895 288	2 470 759	424 529
Inwestycja leasingowa netto			
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych			2 560 664
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy			1 059

24. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2011	31.12.2010
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	14 325 469	10 144 678
emitowane przez Skarb Państwa	8 679 028	5 813 314
obligacje skarbowe w PLN	8 414 865	5 636 357
obligacje skarbowe w EUR	11 720	-
obligacje skarbowe w UAH	220 793	153 323
obligacje skarbowe w USD	30 661	-
bony skarbowe	989	23 634
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego - obligacje komunalne	3 458 356	2 824 173
emitowane przez podmioty niefinansowe	2 137 215	1 456 333
obligacje korporacyjne w PLN	2 129 507	1 445 357
obligacje korporacyjne w UAH	4 946	8 214
bony wekslowe	2 762	2 762
emitowane przez banki - obligacje korporacyjne	50 870	50 858
Utrata wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(17 944)	(21 259)
obligacje korporacyjne w PLN	(10 236)	(10 283)
obligacje korporacyjne w UAH	(4 946)	(8 214)
bony wekslowe	(2 762)	(2 762)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	14 307 525	10 123 419
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	88 370	96 631
kapitałowe papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu	47 345	85 491
kapitałowe papiery wartościowe niedopuszczone do publicznego obrotu	41 025	11 140
Utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży nie dopuszczonych do publicznego obrotu	(2 619)	(650)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	85 751	95 981
Razem inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	14 393 276	10 219 400

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży

	2011	2010
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		
Stan na początek okresu	10 219 400	7 944 317
Różnice kursowe	32 339	(2 811)
Zwiększenia (zakup)	12 021 060	10 508 141
w tym zmiana stanu odpisu	(1 346)	(337)
Zmniejszenia (wykup)	(7 845 874)	(8 214 088)
Zmiany wartości godziwej, która odniesiona jest na inne dochody całkowite	(33 649)	(16 159)
Stan na koniec okresu	14 393 276	10 219 400

Ryzyko związane z inwestycyjnymi papierami wartościowymi dostępnymi do sprzedaży zostało szerzej opisane w Nocie 55 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

(w tysiącach złotych)

Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2011 roku według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	517 265	135 416	1 250 213	7 925 149	4 479 482	14 307 525
emitowane przez Skarb Państwa	135 852	86 232	960 122	5 200 513	2 296 309	8 679 028
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	5 136	7 486	236 506	1 260 119	1 949 109	3 458 356
emitowane przez podmioty niefinansowe	376 277	41 698	53 585	1 464 517	183 194	2 119 271
emitowane przez banki	-	-	-	-	50 870	50 870
Razem	517 265	135 416	1 250 213	7 925 149	4 479 482	14 307 525

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 5,23%.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

w jednostce dominującej:

- obligacje skarbowe PLN 8 319 451
- obligacje komunalne 3 402 338
- obligacje korporacyjne 2 306 651
- obligacje skarbowe EUR 10 600
- bony wekslowe 2 762

w jednostkach zależnych:

- obligacje skarbowe 113 787
- bony skarbowe 1 000
- jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych 9 951
- obligacje korporacyjne 9 620*
- obligacje skarbowe 506 456*
- obligacje skarbowe w USD 71 908*
- akcje i udziały 300*

* tys. UAH

Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2010 roku według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2010 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	192 274	43 189	3 360 357	2 386 976	4 140 623	10 123 419
emitowane przez Skarb Państwa	13 655	37 941	2 887 736	533 558	2 340 424	5 813 314
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	3 130	5 248	216 534	1 050 709	1 548 552	2 824 173
emitowane przez podmioty niefinansowe	175 489	-	256 087	802 709	200 789	1 435 074
emitowane przez banki	-	-	-	-	50 858	50 858
Razem	192 274	43 189	3 360 357	2 386 976	4 140 623	10 123 419

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 5,16%.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

w jednostce dominującej:

- obligacje korporacyjne w PLN 1 479 200
- obligacje komunalne 2 814 845
- obligacje skarbowe 5 537 770
- bony wekslowe 2 762

w jednostkach zależnych:

- obligacje skarbowe 153 470
- bony skarbowe 23 940
- jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych 21 409
- obligacje korporacyjne 19 235*
- obligacje skarbowe 394 638*
- akcje i udziały 345*

* tys. UAH

25. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne

a) wartość inwestycji Banku w jednostkach współzależnych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto po dacie nabycia oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2011	31.12.2010
Grupa Kapitałowa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	10 665	31 981
Cena nabycia	44 371	44 371
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	(33 706)	(12 390)
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	5 307	9 298
Cena nabycia	17 498	17 498
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	(12 191)	(8 200)
Razem	15 972	41 279

b) wartość inwestycji Banku w jednostkach stowarzyszonych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2011	31.12.2010
Bank Pocztowy SA	106 720	131 427
Cena nabycia	146 500	146 500
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	44 198	40 098
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(83 978)	(55 171)
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	1 500	1 500
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	3 475	3 467
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(4 975)	(4 967)
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	427	225
Cena nabycia	29	29
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	398	196
Razem	107 147	131 652

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2011					
Grupa Bank Pocztowy SA	5 213 258	4 889 505	457 996	26 613	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	17 672	147	513	21	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 874	1 833	12 459	1 109	22,31
Razem	5 234 804	4 891 485	470 968	27 743	X
31.12.2010					
Grupa Bank Pocztowy SA	4 156 609	3 835 948	369 797	14 412	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	16 896	45	604	32	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 017	1 593	13 007	503	22,31
Razem	4 176 522	3 837 586	383 408	14 947	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe Banku Pocztowego SA pochodzą ze sprawozdań skonsolidowanych sporządzonych według MSSF/MSR. Dane pozostałych spółek pochodzą ze sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami, a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane za 2010 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Skrócone informacje o jednostkach współzależnych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2011					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	122 199	107 940	22 275	(11 318)	41,44
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	320 009	295 445	50 101	(46 586)	49,43
Razem	442 208	403 385	72 376	(57 904)	X
31.12.2010					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	124 979	98 835	20 151	(980)	41,44
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	327 145	258 450	44 958	(11 262)	49,43
Razem	452 124	357 285	65 109	(12 242)	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe spółki Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o. oraz Grupy Centrum Haffnera Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdań sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej, różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane obu spółek za 2010 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku wszystkie jednostki stowarzyszone i współzależne są wykazywane metodą praw własności.

	2011	2010
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	131 652	179 452
Udział w zyskach i stratach	5 655	7 146
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	(1 233)	271
Wyplacone dywidendy	(112)	(107)
Zmiana utraty wartości inwestycji	(28 815)	(55 110)
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	107 147	131 652

W 2011 roku Grupa Kapitałowa zwiększyła odpis aktualizujący wartość akcji Banku Pocztowego SA o kwotę 28 807 tysięcy złotych oraz zwiększyła o 8 tysięcy złotych odpis aktualizujący wartość udziałów Poznańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. Odpis dotyczący utraty wartości akcji Banku Pocztowego SA został utworzony na podstawie oszacowania wartości odzyskiwalnej akcji Spółki, tj. wartości użytkowej wyliczonej w oparciu o model zdyskontowanych przepływów finansowych na lata 2012-2016 oraz wartości godziwej oszacowanej w oparciu o wskaźniki rynkowe porównywalnej grupy banków.

W 2010 roku Grupa Kapitałowa utworzyła odpis aktualizujący wartość akcji Banku Pocztowego SA w wysokości 55 171 tysięcy złotych oraz zmniejszyła o 61 tysięcy złotych odpis aktualizujący wartość udziałów Poznańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.

	2011	2010
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na początek okresu	41 279	49 240
Udział w zyskach i stratach	(25 307)	(7 961)
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na koniec okresu	15 972	41 279

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

W 2011 roku PKO Bank Polski SA nie dokonywał bezpośrednich inwestycji w jednostki współzależne i stowarzyszone.

26. Zapasy

Wartość bilansowa zapasów według rodzaju*	31.12.2011	31.12.2010
Produkcja w toku - inwestycje budowlane	271 709	261 609
Inwestycje budowlane do sprzedaży	216 851	195 817
Towary	102 412	96 298
Materiały	8 962	11 409
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(33 088)	(34 858)
Razem	566 846	530 275

* Saldo zawiera głównie środki poniesione na budowę nieruchomości przez Spółki Grupy Kapitałowej zajmujące się działalnością deweloperską.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zapasów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wobec osób trzecich.

27. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 486	1 279 303	229 740	289 508	1 802 037
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	-	-	170	-	170
Zakupy	-	16 226	-	192 367	208 593
Sprzedaż i likwidacja	-	(659)	-	(558)	(1 217)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	(2 561)	-	(2 561)
Z tytułu różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	2 363	-	-	2 363
Transfery	-	358 071	-	(358 071)	-
Amortyzacja	-	(206 598)	-	(4 474)	(211 072)
Pozostałe zmiany wartości	-	1 987	-	(292)	1 695
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008
<i>Na dzień 1 stycznia 2011 roku (na początek okresu)</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 479 718	344 695	397 155	3 225 054
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 200 415)	(114 955)	(107 647)	(1 423 017)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 279 303	229 740	289 508	1 802 037
<i>Na dzień 31 grudnia 2011 roku (na koniec okresu)</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 859 020	344 865	224 958	3 432 329
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 408 327)	(117 516)	(106 478)	(1 632 321)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2003-2011 wyniosła 1 134 893 tysiące złotych (odpowiednio za lata 2003-2010 wyniosła 1 066 066 tysięcy złotych).

Wartość bilansowa netto Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI) na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 707 925 tysięcy złotych. Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 15 lat. Na dzień 31 grudnia 2011 roku pozostały okres użytkowania wynosi 10 lat.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 414	1 230 452	264 933	73 778	1 572 577
Zakupy	58	15 002	-	463 096	478 156
Sprzedaż i likwidacja	-	(252)	-	(4 927)	(5 179)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	(35 193)	(2 644)	(37 837)
Z tytułu różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	394	-	7	401
Transfery	-	240 132	-	(240 132)	-
Amortyzacja	-	(190 135)	-	(3 533)	(193 668)
Pozostałe zmiany wartości	14	(16 290)	-	3 863	(12 413)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 486	1 279 303	229 740	289 508	1 802 037
<i>Na dzień 1 stycznia 2010 roku (na początek okresu)</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 414	2 254 339	344 695	180 126	2 782 574
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 023 887)	(79 762)	(106 348)	(1 209 997)
Wartość bilansowa netto	3 414	1 230 452	264 933	73 778	1 572 577
<i>Na dzień 31 grudnia 2010 roku (na koniec okresu)</i>					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 479 718	344 695	397 155	3 225 054
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 200 415)	(114 955)	(107 647)	(1 423 017)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 279 303	229 740	289 508	1 802 037

Grupa Kapitałowa wytworzyła patenty i licencje we własnym zakresie w kwocie 1 084 tysięcy złotych. W okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 493 314 tysiące złotych (w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku 630 492 tysięcy złotych).

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Poniżej przedstawiono wartość firmy netto ujętą w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Wartość firmy netto	31.12.2011	31.12.2010
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	149 564	149 564
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	51 158	51 158
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp.k. *	18 672	21 233
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. - w likwidacji	7 785	7 785
Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.	170	-
Razem	227 349	229 740

* Spółka powstała w wyniku przekształcenia spółki PKO BP Inwestycje - Nowy Wilanów Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła obowiązkowe testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36 z uwzględnieniem specyfiki działalności poszczególnych spółek.

Model testu na utratę wartości firmy spółki PKO BP BANKOWY PTE SA został przeprowadzony z wykorzystaniem metody *embedded value*, według której ustalono wartość użytkową udziału PKO Banku Polskiego SA, model testu na utratę wartości firmy spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. - w likwidacji został przeprowadzony poprzez oszacowanie wartości likwidacyjnej Spółki, a modele testów na utratę wartości pozostałych spółek zostały oparte na zdyskontowanych przyszłych przepływach finansowych i przy założeniu dalszego posiadania akcji lub udziałów.

W wyniku wyżej wymienionych testów, konsekwentnie jak w roku ubiegłym, rozpoznano odpis z tytułu utraty wartości firmy powstałej w wyniku nabycia udziałów spółki PKO BP Inwestycje - Nowy Wilanów Sp. z o.o. (obecnie Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp. k.) w wysokości 2 561 tysięcy złotych, tj. proporcjonalnie do zbytej części ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których wartość firmy została przypisana (tj. etapu projektu rozumianego jako wyodrębniony budynek lub zespół budynków wielomieszkalnych budowanych przez Spółkę).

28. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 485 233	2 314 537	79 982	113 268	793	452 619	5 446 432
Zwiększenia, w tym:	25 752	52 077	33 247	230 766	-	8 242	350 084
Nabywanie i inne zmiany	11 644	22 739	32 547	229 491	-	3 940	300 361
Różnice kursowe	14 108	9 584	700	1 275	-	4 302	29 969
Inne	-	19 754	-	-	-	-	19 754
Zmniejszenia, w tym:	(35 898)	(202 465)	(26 893)	(45 384)	-	(30 530)	(341 170)
Likwidacja i sprzedaż	(24 612)	(202 465)	(4 351)	(11)	-	(28 423)	(259 862)
Inne	(4 958)	-	(22 542)	(45 373)	-	(2 107)	(74 980)
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	(6 328)	-	-	-	-	-	(6 328)
Transfery z nakładów na środki trwałe	39 872	98 615	3 251	(148 675)	-	6 937	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 514 959	2 262 764	89 587	149 975	793	437 268	5 455 346
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(761 303)	(1 711 094)	(32 279)	-	(534)	(346 343)	(2 851 553)
Zwiększenia, w tym:	(80 628)	(192 268)	(14 018)	-	(11)	(34 711)	(321 636)
Amortyzacja okresu	(76 289)	(186 931)	(13 521)	-	(11)	(32 337)	(309 089)
Różnice kursowe	(2 346)	(5 337)	(497)	-	-	(2 374)	(10 554)
Inne	(1 993)	-	-	-	-	-	(1 993)
Zmniejszenia, w tym:	18 454	200 420	20 005	-	-	26 669	265 548
Likwidacja i sprzedaż	15 684	198 806	3 049	-	-	25 358	242 897
Inne	777	1 614	16 956	-	-	1 311	20 658
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	1 993	-	-	-	-	-	1 993
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(823 477)	(1 702 942)	(26 292)	-	(545)	(354 385)	(2 907 641)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 133)	(55)	-	(17 246)	-	-	(18 434)
Zwiększenia, w tym:	(16)	(42)	(951)	(5 199)	-	-	(6 208)
Inne	(16)	(42)	(951)	(5 199)	-	-	(6 208)
Zmniejszenia, w tym:	1 006	2	-	17 246	-	-	18 254
Inne	1 006	2	-	17 246	-	-	18 254
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(143)	(95)	(951)	(5 199)	-	-	(6 388)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 722 797	603 388	47 703	96 022	259	106 276	2 576 445
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 691 339	559 727	62 344	144 776	248	82 883	2 541 317

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2011 roku na mocy umów leasingu operacyjnego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosiła 54 037 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 48 425 tysięcy złotych). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku	Gruntys i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 444 010	2 430 397	72 073	207 251	731	454 305	5 608 767
Zwiększenia, w tym:	4 009	42 828	20 092	126 967	118	5 392	199 406
Nabycie i inne zmiany	1 834	40 643	19 903	124 578	118	4 034	191 110
Różnice kursowe	2 175	2 185	189	2 389	-	1 358	8 296
Zmniejszenia, w tym:	(22 572)	(274 676)	(12 183)	(33 714)	(56)	(18 540)	(361 741)
Likwidacja i sprzedaż	(15 820)	(246 740)	(3 647)	(97)	(56)	(14 806)	(281 166)
Inne	(405)	(1 648)	(8 385)	(33 617)	-	(3 734)	(47 789)
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	(6 347)	(26 288)	(151)	-	-	-	(32 786)
Transfery z nakładów na środki trwałe	59 786	115 988	-	(187 236)	-	11 462	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 485 233	2 314 537	79 982	113 268	793	452 619	5 446 432
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(693 034)	(1 778 135)	(27 233)	-	(409)	(330 406)	(2 829 217)
Zwiększenia, w tym:	(83 217)	(205 336)	(12 587)	-	(126)	(32 503)	(333 769)
Amortyzacja okresu	(82 525)	(191 587)	(12 495)	-	(126)	(31 918)	(318 651)
Różnice kursowe	(471)	(851)	(85)	-	-	(559)	(1 966)
Inne	(221)	(877)	(7)	-	-	(26)	(1 131)
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	-	(12 021)	-	-	-	-	(12 021)
Zmniejszenia, w tym:	14 948	272 377	7 541	-	1	16 566	311 433
Likwidacja i sprzedaż	13 265	245 701	2 115	-	1	13 282	274 364
Inne	44	1 588	5 424	-	-	3 284	10 340
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	1 639	25 088	2	-	-	-	26 729
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(761 303)	(1 711 094)	(32 279)	-	(534)	(346 343)	(2 851 553)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 163)	(685)	(8)	-	-	-	(1 856)
Zwiększenia, w tym:	(149)	(12 023)	-	(17 246)	-	-	(29 418)
Inne	(149)	(2)	-	(17 246)	-	-	(17 397)
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	-	(12 021)	-	-	-	-	(12 021)
Zmniejszenia, w tym:	179	12 653	8	-	-	-	12 840
Inne	179	632	8	-	-	-	819
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	-	12 021	-	-	-	-	12 021
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(1 133)	(55)	-	(17 246)	-	-	(18 434)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 749 813	651 577	44 832	207 251	322	123 899	2 777 694
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 722 797	603 388	47 703	96 022	259	106 276	2 576 445

W 2011 i 2010 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała istotnych odszkodowań od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utraty rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat.

Leasing operacyjny-leasingodawca

Na dzień sporządzenia sprawozdania przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2011	31.12.2010
Dla okresu:		
do 1 roku	11 172	4 326
od 1 roku do 5 lat	20 988	4 507
powyżej 5 lat	12 531	7 539
Razem	44 691	16 372

Do umów leasingu operacyjnego, gdzie Grupa Kapitałowa jest leasingodawcą, przeciętny okres trwania umowy wynosi z reguły 36 miesięcy. Leasingobiorca ponosi koszty serwisu oraz ubezpieczeń.

Na dzień sporządzenia sprawozdania aktywa oddane w leasing na podstawie leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Środki transportu	2011	2010
Wartość brutto na początek okresu	22 321	14 983
Zmiany w okresie	1 217	7 338
Wartość brutto na koniec okresu	23 538	22 321
Umorzenie na początek okresu	(8 343)	(5 246)
Amortyzacja za okres	(6 025)	(3 553)
Inne zmiany umorzenia	6 701	456
Umorzenie na koniec okresu	(7 667)	(8 343)
Wartość netto	15 871	13 978

Nieruchomości	2011	2010
Wartość brutto na początek okresu	2 327	-
Zmiany w okresie	6 780	2 327
Wartość brutto na koniec okresu	9 107	2 327
Umorzenie na początek okresu	(253)	-
Amortyzacja za okres	(48)	(55)
Inne zmiany umorzenia	38	(198)
Umorzenie na koniec okresu	(263)	(253)
Wartość netto	8 844	2 074

29. Inne aktywa

	31.12.2011	31.12.2010
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	209 379	170 978
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	161 552	204 677
Rozliczenie instrumentów finansowych	143 845	47 279
Należności od odbiorców	87 995	86 592
Należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi	26 538	11 088
Należności i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	1 730	8 020
Należności z tytułu nierozliczonych transakcji instrumentami pochodnymi	6 134	7 121
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez bank dystrybucji opłaty sądowej	3 350	9 311
Inne*	96 747	68 815
Razem	737 270	613 881

w tym aktywa finansowe **

431 144 374 088

* W pozycji „Inne” znajdują się m.in. „Należności z zakresu gospodarki własnej”, „Należności z tytułu prowizji i opłat”, „Należności z tytułu kaucji i wadium”.

**Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów”, z wyjątkiem pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” oraz „Inne”.

30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2011	31.12.2010
Do 1 miesiąca	3 454	3 370
Razem	3 454	3 370

31. Zobowiązania wobec banków

	31.12.2011	31.12.2010
Otrzymane kredyty i pożyczki	4 360 878	4 068 332
Depozyty banków	1 372 635	973 072
Rachunki bieżące	422 707	44 379
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	54 446
Inne depozyty z rynku pieniężnego	82 944	93 646
Razem	6 239 164	5 233 875

32. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2011	31.12.2010
Zobowiązania wobec ludności	104 183 094	95 107 854
Depozyty terminowe	55 523 745	48 398 185
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	48 187 307	46 416 011
Inne depozyty z rynku pieniężnego	472 042	293 658
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	38 468 560	31 826 551
Depozyty terminowe	23 949 758	18 009 746
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	11 399 925	11 264 473
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 988 013	1 856 819
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	644 005	446 175
Inne depozyty z rynku pieniężnego	486 859	249 338
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	3 822 243	6 046 810
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	2 241 333	2 689 369
Depozyty terminowe	1 516 981	3 349 821
Inne depozyty z rynku pieniężnego	63 929	7 620
Razem	146 473 897	132 981 215

	31.12.2011	31.12.2010
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	146 473 897	132 981 215
bankowości detalicznej i prywatnej	100 390 214	91 621 199
małych i średnich przedsiębiorstw	9 163 920	8 860 939
klientów rynku mieszkaniowego	5 410 622	5 087 626
korporacyjne	28 780 730	24 973 332
otrzymane kredyty i pożyczki	1 988 013	1 856 819
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	644 005	446 175
pozostałe zobowiązania	96 393	135 125
Razem	146 473 897	132 981 215

33. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

	31.12.2011	31.12.2010
Zobowiązania z tytułu emisji		
Instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	7 596 164	3 298 867
obligacje bankowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	2 929 973	-
obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB	4 476 996	3 187 766
obligacje wyemitowane przez BFL SA	189 195	111 101
Instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	175 615	-
bankowe papiery wartościowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	175 615	-
Razem	7 771 779	3 298 867

	31.12.2011	31.12.2010
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	9 957	24 901
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	3 109 211	86 200
od 3 miesięcy do 1 roku	41 311	23 389
od 1 roku do 5 lat*	4 611 300	3 164 377
Razem	7 771 779	3 298 867

* Na dzień 31 grudnia 2011 roku istotne pozycje zobowiązań z tytułu emisji stanowiły euroobligacje w wartości nominalnej 800 000 tysięcy EUR oraz obligacje w wartości nominalnej 250 000 tysięcy CHF (na dzień 31 grudnia 2010 roku odpowiednio euroobligacje w wartości nominalnej 800 000 tysięcy EUR).

W 2011 roku Bank wyemitował bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 5 080 647 tysięcy złotych, klasyfikowane odpowiednio jako zobowiązania desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zgodnie z MSR 39.11A ppkt. a oraz wyceniane według zamortyzowanego kosztu. W 2011 roku zostały umorzone bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 1 951 454 tysięcy złotych.

W 2011 roku BFL SA wyemitował obligacje o wartości nominalnej 1 290 000 tysięcy złotych oraz wykupił obligacje o wartości nominalnej 1 065 000 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2011 roku zadłużenie Spółki z tytułu emisji obligacji wynosiło 345 000 tysięcy złotych w wartości nominalnej, z czego zadłużenie wobec Banku wynosiło 191 070 tysięcy złotych w wartości nominalnej.

W 2011 roku PKO Finance AB wyemitowało obligacje w CHF w wartości nominalnej 250 000 tysięcy CHF.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku średnie oprocentowanie papierów wartościowych wyemitowanych przez PKO Finance AB wyniosło 3,73%, (na dzień 31 grudnia 2010 roku - 3,73%) a przez BFL - 6,11% (na dzień 31 grudnia 2010 roku - 5,36%).

34. Zobowiązania podporządkowane

W 2007 roku Bank wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości 1 600 700 tysięcy złotych, o 10-letnim terminie zapadalności. Obligacje są oprocentowane w półrocznych okresach odsetkowych. Odsetki od obligacji są naliczane od wartości nominalnej według zmiennej stopy procentowej równej stawce WIBOR 6M, powiększonej o marżę równą 100 pb.

stan na 31 grudnia 2011 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin wymagalności/wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	5,92%	30.10.2017	1 614 377

stan na 31 grudnia 2010 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin wymagalności/wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	5,05%	30.10.2017	1 611 779

zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	2011	2010
Stan na początek okresu	1 611 779	1 612 178
Zwiększenia z tytułu odsetek naliczonych	87 125	82 191
Zmniejszenia z tytułu spłaty odsetek	(84 527)	(82 590)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 614 377	1 611 779

35. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2011	31.12.2010
Przychody pobierane z góry	305 372	345 302
Koszty do zapłacenia	291 040	304 515
Inne zobowiązania (z tytułu):	1 854 351	1 443 017
rozliczenia międzybankowe	580 998	174 854
zobowiązania z tytułu rozliczeń w operacjach papierami wartościowymi	279 204	181 456
zobowiązania wobec dostawców	195 740	162 137
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	182 964	196 687
rozliczenia publiczno-prawne	147 009	283 408
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	140 546	131 849
rozliczenia instrumentów finansowych	82 861	39 851
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	27 981	20 430
zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych	24 821	25 465
zobowiązania wobec UOKiK	16 597	22 310
zobowiązania z tytułu sprzedaży znaków wartościowych	12 626	14 375
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych	10 265	4 844
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi	11 949	29 065
pozostałe*	140 790	156 286
Razem	2 450 763	2 092 834
w tym zobowiązania finansowe **	1 857 592	1 307 838

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu kaucji i wadium, zobowiązania z tytułu obrotu papierami wartościowymi.

** Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Pozostałych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Przychody pobierane z góry”, „Rozliczenia publiczno-prawne” oraz „Pozostałe”.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku żadna ze Spółek Grupy Kapitałowej nie posiadała zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

36. Rezerwy

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2011 roku, w tym:	7 479	411 792	82 320	82 099	583 690
Rezerwa krótkoterminowa	7 479	29 628	82 320	82 023	201 450
Rezerwa długoterminowa	-	382 164	-	76	382 240
Utworzenie rezerw	399	36 257	168 270	8 656	213 582
Wykorzystanie rezerw	(114)	-	-	(2 274)	(2 388)
Rozwiązanie rezerw	(4 126)	(19 750)	(138 905)	(13 224)	(176 005)
Różnice kursowe	-	-	24	-	24
Inne zmiany	-	-	261	-	261
Stan na dzień 31 grudnia 2011 roku, w tym:	3 638	428 299	111 970	75 257	619 164
Rezerwa krótkoterminowa	3 638	38 232	111 970	75 257	229 097
Rezerwa długoterminowa	-	390 067	-	-	390 067

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 63 636 tysięcy złotych oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedanych wierzytelności w kwocie 3 946 tysięcy złotych.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2010 roku, w tym:	8 128	368 295	111 721	114 150	602 294
Rezerwa krótkoterminowa	8 128	27 418	111 721	114 150	261 417
Rezerwa długoterminowa	-	340 877	-	-	340 877
Utworzenie rezerw	722	43 497	140 292	6 591	191 102
Wykorzystanie rezerw	(1 034)	-	2	(3 466)	(4 498)
Rozwiązanie rezerw	(337)	-	(169 764)	(35 696)	(205 797)
Różnice kursowe	-	-	69	-	69
Inne zmiany	-	-	-	520	520
Stan na dzień 31 grudnia 2010 roku, w tym:	7 479	411 792	82 320	82 099	583 690
Rezerwa krótkoterminowa	7 479	29 628	82 320	82 023	201 450
Rezerwa długoterminowa	-	382 164	-	76	382 240

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 65 861 tysięcy złotych oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedanych wierzytelności w kwocie 11 430 tysięcy złotych.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

37. Kapitał zakładowy

Struktura kapitału akcyjnego PKO Banku Polskiego SA

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	312 500 000	1 zł	312 500 000 zł
Seria A	akcje zwykłe na okaziciela	197 500 000	1 zł	197 500 000 zł
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000 zł
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000 zł
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000 zł
Razem	---	1 250 000 000	---	1 250 000 000 zł

W roku 2011 nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA.

Na wniosek akcjonariusza Skarbu Państwa oraz w związku ze zmianą Statutu Banku dokonaną uchwałą nr 26/2011 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 30 czerwca 2011 roku w sprawie zmiany Statutu Banku, w dniu 24 listopada 2011 roku dokonano konwersji 197 500 000 akcji zwykłych imiennych na 197 500 000 akcji zwykłych na okaziciela.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku kapitał zakładowy PKO Banku Polskiego SA wynosił 1 250 000 tysięcy złotych i składało się na niego 1 250 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN (na dzień 31 grudnia 2010 roku: 1 250 000 tysięcy złotych, 1 250 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN) – akcje w pełni opłacone. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego SA nie są uprzywilejowane.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone Banku nie posiadały akcji PKO BP SA.

Dane na temat posiadaczy akcji PKO Banku Polskiego SA zostały przedstawione w Nocie 1 „Informacje ogólne”.

38. Pozostałe kapitały

	31.12.2011	31.12.2010
Pozostałe kapitały, w tym:		
Kapitał zapasowy	13 041 390	12 212 177
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 460 368	3 412 239
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070 000	1 070 000
Razem kapitały rezerwowe	17 571 758	16 694 416
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	(257)	976
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	(52 422)	(25 171)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	362 185	217 924
Razem pozostałe kapitały z całkowitych dochodów	309 506	193 729
Pozostałe kapitały razem	17 881 264	16 888 145

POZOSTAŁE NOTY

39. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała istotnych przeniesionych aktywów finansowych, których składniki nie kwalifikowałyby się do wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

40. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Grupa Kapitałowa posiada następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych z tytułu:

40.1. Zobowiązania z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych

Zabezpieczenie rozliczeń z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych stanowią środki na lokatach w bankach. Wartość tych aktywów na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 435 957 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku 825 718 tysięcy złotych).

40.2. Zobowiązania z tytułu transakcji sell-buy-back (SBB)

	31.12.2011	31.12.2010
Obligacje skarbowe:		
wartość nominalna	665 043	458 322
wartość bilansowa	643 483	445 460

40.3. Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Fundusz ochrony środków gwarantowanych PKO Bank Polski SA tworzy zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (t.jedn. Dz. U. z 2009 roku Nr 84, poz. 711, z późniejszymi zmianami).

	31.12.2011	31.12.2010
Wartość funduszu	535 226	489 891
Wartość nominalna zabezpieczenia	565 000	515 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	25.01.2021	25.01.2021
Wartość bilansowa zabezpieczenia	555 135	506 992

Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

40.4. Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych

Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Dom Maklerski PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW SA w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych.

	31.12.2011	31.12.2010
Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych	3 923	6 950

Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym

funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW SA.

41. Zobowiązania warunkowe

Programy subemisji

Na dzień 31 grudnia 2011 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Grupy Kapitałowej do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	423 000	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	136 013	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	102 700	31.10.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	24 900	30.12.2015	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	20 000	02.01.2012	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		706 613		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Grupy Kapitałowej do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	304 000	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	200 000	02.01.2012	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	155 000	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	74 900	30.12.2015	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	13 000	31.12.2018	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot A	obligacje komunalne	4 000	31.12.2025	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		750 900		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Grupę Kapitałową subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2011 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 98 233 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość zobowiązań wynosiła 1 100 tysięcy złotych).

Udzielone zobowiązania finansowe

	31.12.2011	31.12.2010
Podmioty finansowe	1 144 993	752 074
Podmioty niefinansowe	28 486 768	27 747 336
Podmioty budżetowe	823 897	1 005 614
Razem	30 455 658	29 505 024
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	5 946 055	7 001 338

Udzielone zobowiązania finansowe zostały wykazane w wartościach nominalnych.

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

	31.12.2011	31.12.2010
Podmioty niefinansowe	6 053 115	4 792 355
Podmioty finansowe	207 156	2 234 228
Podmioty budżetowe	174 459	253 771
Razem	6 434 730	7 280 354

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Grupy Kapitałowej.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 36 „Rezerwy”.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2011 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	15 573 751	936 775	4 677 249	3 930 378	5 337 505	30 455 658
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	102 848	80 264	1 776 447	3 962 200	512 971	6 434 730
Razem	15 676 599	1 017 039	6 453 696	7 892 578	5 850 476	36 890 388

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2010 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	16 631 759	314 035	3 994 998	2 923 109	5 641 123	29 505 024
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	1 649 878	974 119	1 828 614	2 550 325	277 418	7 280 354
Razem	18 281 637	1 288 154	5 823 612	5 473 434	5 918 541	36 785 378

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane (według wartości nominalnej)

	31.12.2011	31.12.2010
Finansowe	883 117	403 874
Gwarancyjne	1 918 281	2 228 815
Razem	2 801 398	2 632 689

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zestawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku na rzecz Grupy Kapitałowej nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa Kapitałowa była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

42. Sprawy sporne

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku łączna wartość postępowań sądowych, w których Spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są pozwany wynosiła 428 623 tysięcy złotych, w tym 79 202 tysiące złotych dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie (na dzień 31 grudnia 2010 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 315 447 tysięcy złotych), a łączna wartość postępowań sądowych z powództwa Spółek Grupy Kapitałowej Banku wynosiła 698 971 tysięcy złotych, w tym 417 673 tysiące złotych dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie, głównie związanych z windykacją umów kredytowych udzielonych przez KREDO BANK SA (na dzień 31 grudnia 2010 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 312 731 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych Grupy Kapitałowej:

a) postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty interchange za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy złotych. W dniu 20 grudnia 2011 roku odbyła się rozprawa, na której nie doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia odwołań. Sąd zobowiązał MasterCard do złożenia wyjaśnień w sprawie w terminie do dnia 31 stycznia 2012 roku oraz postanowił odroczyć rozprawę z terminem z urzędu. Termin rozprawy wyznaczono na dzień 9 lutego 2012 roku. W związku z wnioskiem pełnomocnika powodów, w tym PKO Banku Polskiego SA, Sąd odroczył termin rozprawy na dzień 24 kwietnia 2012 roku. Na dzień 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku Bank posiadał zobowiązanie na powyższą kwotę.

b) sprawy sporne w KREDOBANK SA

KREDOBANK SA jest stroną sporu sądowego ze swoim Klientem – dłużnikiem kredytowym. W dniu 31 stycznia 2011 roku KREDOBANK SA wszczął postępowanie sądowe przeciwko wyżej wymienionemu Klientowi związane z rozpoczęciem windykacji wierzytelności kredytowych, następstwem którego było złożenie przez Klienta powództwa wzajemnego przeciwko KREDOBANK SA o unieważnienie umów kredytowych i umów zabezpieczeń.

Sąd uznał powództwo Klienta i stwierdził nieważność umów kredytowych, w efekcie Klient jest zobowiązany zwrócić KREDOBANK SA kwotę otrzymanego kredytu (40 860 tysięcy UAH, tj. 17 386 tysięcy złotych według średniego kursu NBP na koniec 2011 roku), KREDOBANK SA jest zobowiązany zwrócić Klientowi kwotę otrzymanych odsetek (4 506,6 tysiąca UAH, tj. 1 918 tysięcy złotych według średniego kursu NBP na koniec 2011 roku). Kwota należności od Klienta była objęta w księgach KREDOBANK SA odpisem aktualizującym z tytułu utraty wartości w wysokości 100%. W grudniu 2011 roku wyżej wymieniona wierzytelność została przekazana do spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. i według stanu na 31 grudnia 2011 roku na wyżej wymienioną wierzytelność został utworzony 100% odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

KREDOBANK SA rozważyło złożenie w Sądzie Najwyższym Ukrainy wniosku o kasację i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Jednocześnie, po korzystnym dla siebie wyroku, Klient w dniu 31 października 2011 roku skierował przeciwko KREDOBANK SA pozew o odszkodowanie z tytułu bezpośrednich strat, utraty zysków oraz o zadośćuczynienie strat moralnych. Pozew opiewa na kwotę 185 milionów UAH (tj. 79 milionów złotych według średniego kursu NBP na koniec 2011 roku). Obecnie trwa postępowanie sądowe w powyższej sprawie.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa nie utworzyła rezerwy na powyższe roszczenie odszkodowawcze.

c) roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Grupę Kapitałową

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się pięć postępowań administracyjnych o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Bank i jedno postępowanie administracyjne dotyczące nieruchomości przejmowanej przez Bank w procesie likwidacji spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. - w likwidacji, które to postępowania w przypadku ich negatywnego rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych oraz jedno postępowanie administracyjne o ustanowienie prawa użytkownika wieczystego do nieruchomości posiadanej przez Bank. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli (toczą się postępowania sądowe).

Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że w 2012 roku prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

43. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

	31.12.2011	31.12.2010
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 142 168	6 182 412
Bieżące należności od banków	2 280 802	2 256 269
Razem	11 422 970	8 438 681

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	2011	2010
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	8 267 884	7 139 112
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	596 387	473 267
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	469 357	513 639
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	237 962	164 434
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczone do obrotu	74 675	133 245
Pozostałe odsetki otrzymane	1 395 908	2 596 549
Razem	11 042 173	11 020 246

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	2011	2010
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(2 899 239)	(3 111 424)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(183 479)	(70 829)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(109 020)	(101 423)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie z tytułu premii od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, odsetki od rachunków bieżących środków funduszy specjalnego przeznaczenia)	(1 117 954)	(1 408 249)
Razem	(4 309 692)	(4 691 925)

Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	2011	2010
Otrzymane dywidendy od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	87 228	104 232
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	6 800	5 663
Razem	94 028	109 895

Koszty z tytułu dywidend- wypłacone	2011	2010
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(2 475 000)	(2 375 000)
Razem	(2 475 000)	(2 375 000)

Przepływ z działalności operacyjnej – inne korekty

Inne korekty	2011	2010
Naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych	(181 116)	(476 475)
Rachunkowość zabezpieczeń	144 261	98 648
Wycena oraz odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	54 009	53 468
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	16 894	(1 211)
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	4 077	73 142
Razem	38 125	(252 428)

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanych w działalności operacyjnej skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	2011	2010
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(15 087)	(6 820)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7 757	2 873
Razem	(7 330)	(3 947)

Odsetki i dywidendy	2011	2010
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(450 283)	(432 046)
Odsetki zapłacone od otrzymanych pożyczek, wykazywane w działalności finansowej	33 336	23 630
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(6 528)	(5 411)
Razem	(423 475)	(413 827)

Zmiana stanu należności od banków	2011	2010
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(89 195)	(283 977)
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	(3 887)	(1 816)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	24 533	358 226
Razem	(68 549)	72 433

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2011	2010
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(10 966 375)	(14 095 534)
Zmiana stanu odpisów na należności od klientów	(801 573)	(919 546)
Razem	(11 767 948)	(15 015 080)

Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2011	2010
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 005 373	84 616
Przeniesienie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od banków do działalności finansowej	194 374	(16 763)
Razem	1 199 747	67 853

Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2011	2010
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	13 492 682	7 908 281
Przeniesienie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	56 017	(408 967)
Razem	13 548 699	7 499 314

Zmiana stanu rezerw i odpisów	2011	2010
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	35 474	(18 604)
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	801 573	919 546
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków	3 887	1 816
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wyceny portfela dostępnego do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	27 441	20 390
Razem	868 375	923 148

Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz zobowiązań podporządkowanych	2011	2010
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	360 527	526 211
Przeniesienie spłaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych, wykazywane w działalności finansowej	49 226	39 332
Przeniesienie wypłaty odsetek od emisji własnej	108 743	82 590
Razem	518 496	648 133

44. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi

Skarb Państwa jest jednostką sprawującą kontrolę nad jednostką dominującą Grupy Kapitałowej jako podmiot posiadający 40,99% udziału w kapitale podstawowym Banku. Szczegółowo akcjonariat Banku został opisany w Nocie 1 „Informacje ogólne” niniejszego sprawozdania.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 roku; Nr 119, poz. 1115, z późn. zm.), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	2011	2010
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	152 960	120 371
Przychody otrzymane kasowo z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	106 392	106 608
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	46 568	13 763

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2000 roku, Nr 122, poz. 1310 z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. W wykonaniu postanowień tej ustawy PKO Bank Polski SA zawarł w dniu 3 sierpnia 2001 roku umowę z Ministrem Finansów, działającym w imieniu Skarbu Państwa, na mocy której udzielone zostało Bankowi poręczenie spłaty zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych, tzw. „starego” portfela. W dniu 29 grudnia 2011 roku okres obowiązywania niniejszej umowy (pierwotnie do 31 grudnia 2011 roku) został przedłużony do dnia 31 grudnia 2017 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela powoduje neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku niedokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytów w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytów i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

PKO Bank Polski SA prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu otrzymuje prowizje.

	2011	2010
Przychody z tytułu prowizji	4 578	6 590

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	2011	2010
Przychody z tytułu prowizji	18 625	26 255

Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku pomiędzy Ministrem Finansów a PKO Bankiem Polskim SA. Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	2011	2010
Przychody z tytułu prowizji	29 669	31 842

Istotne transakcje PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od rynkowych.

Podmiot	31.12.2011						31.12.2010					
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	399 939	-	368 959	4 980	909	(301)	349 633	-	260 851	5 067	639	(15)
Podmiot 2	178 132	15 474	144 912	3 898	578	(45)	57 438	-	24 562	4 366	38	(381)
Podmiot 3	132 802	150 000	477 545	13 039	2 797	(3 182)	154 846	128 924	407 670	19 133	883	(2 222)
Podmiot 4	130 940	-	-	18 230	245	(6 988)	195 894	-	2 428	-	-	-
Podmiot 5	102 811	-	20 357	6 228	605	(5)	91 040	-	8 002	3 518	270	(2)
Podmiot 6	85 306	12 543	60 000	5 731	156	(2 995)	-	76 923	30 000	6 486	189	(2 799)
Podmiot 7	58 103	7 000	136 013	2 923	11	(774)	66 421	38 943	155 000	3 219	9	(137)
Podmiot 8	54 758	11 045	95 264	3 420	783	(1 370)	60 246	28 101	89 754	2 699	355	(766)
Podmiot 9	48 749	45 850	-	565	5	(1 158)	39 603	-	-	353	5	(7)
Podmiot 10	41 060	10 000	50 000	2 927	97	(3 259)	58 340	6 827	50 000	-	-	-
Podmiot 11	25 048	-	-	1 507	8	(114)	34 011	-	-	1 812	6	(81)
Podmiot 12	21 700	12 009	100	1 406	116	(1)	23 620	-	580	1 484	29	(176)
Podmiot 13	20 115	5 105	6 000	1 441	32	(645)	18 000	8 221	18 000	-	-	-
Podmiot 14	19 556	-	3 434	1 340	76	-	23 790	-	3 601	1 424	72	-
Podmiot 15	18 207	70 000	-	1 657	10	(17 116)	36 409	65 092	-	2 407	10	(1 498)
Pozostałe istotne	132 392	1 898 747	2 930 663	23 970	3 945	(129 133)	209 958	1 526 433	3 463 905	40 341	5 957	(77 245)
Razem	1 469 618	2 237 773	4 293 247	93 262	10 373	(167 086)	1 419 249	1 879 464	4 514 353	92 309	8 462	(85 329)

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz odpowiednio na dzień 31 grudnia 2010 na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

45. Transakcje z jednostkami powiązanymi kapitałowo

Transakcje jednostki dominującej z jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi wycenionymi metodą praw własności

Wszystkie opisane poniżej transakcje z jednostkami współzależnymi i stowarzyszonymi zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

31 grudnia 2011 roku

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	-	-	76	691	-	2 552	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	983	346	325	486	481	24 974
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	2 797	18	18	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	7 350	13	13	245	245	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	33 625	33 625	21 447	993	993	635	635	-
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	156	5	5	-	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	-	13	13	-	-	-
Kolej Gondolowa „Jaworzyna Krynicka” SA	8 479	8 479	217	479	479	58	58	2 976
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	1 047	2	2	907	907	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	49 162	49 162	1 477	1 496	1 496	20	20	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	235 466	235 466	3 318	7 322	7 322	71	71	-
Razem	326 732	326 732	38 868	11 378	10 666	4 974	2 417	27 950

W tabeli nie wykazano Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. ze względu na brak transakcji wzajemnych z Bankiem.

31 grudnia 2010 roku

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	61	-	87	628	-	2 425	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	105	146	131	1 962	419	1 330
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	-	-	2 478	9	9	59	59	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	4 765	6	6	93	93	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	30 799	30 799	22 285	753	752	558	557	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	66	6	6	-	-	-
Kolej Gondolowa „Jaworzyna Krynicka” SA	5 824	5 824	538	74	74	9	9	8 375
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	16 178	1	1	152	141	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	43 805	43 805	691	1 165	1 165	-	-	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	209 785	209 785	4 049	5 617	5 617	60	60	-
Razem	290 274	290 213	51 242	8 405	7 761	5 318	1 338	9 705

46. Transakcje z jednostkami powiązanymi osobowo

Na dzień 31 grudnia 2011 roku jednostkami powiązanymi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Polskiego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawały dwa podmioty (na dzień 31 grudnia 2010 roku - jeden podmiot).

W roku 2011 i 2010 w Banku nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

47. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze *

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2011	2010
Zarząd Banku	10 937	6 831
Rada Nadzorcza Banku	1 088	621
Razem	12 025	7 452

* O ile nie wskazano inaczej wynagrodzenie obejmuje wynagrodzenie otrzymane od Banku oraz od jednostek zależnych od Banku.

** Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych w kwocie 15 tysięcy złotych.

*** Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych w kwocie 46 tysięcy złotych.

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2011	2010
Zarząd Banku	47	137
Razem	47 **	137 ***

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia,

c) pozostałe świadczenia długoterminowe

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do pozostałych świadczeń długoterminowych,

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2011 roku wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w wysokości 1 920 tysięcy złotych, odpowiednio dnia 31 grudnia 2010 roku wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w wysokości 1 440 tysięcy złotych,

e) płatności w formie akcji własnych

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi,

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa

	31.12.2011	31.12.2010
Członkowie Zarządu	130	199
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	2 415	2 400
Razem	2 545	2 599

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

Wynagrodzenie członków zarządów i rad nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2011	2010
Zarząd	19 753	14 099
Rada Nadzorcza	173	539
Razem	19 926	14 638

48. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej oraz jednostkach współzależnych i stowarzyszonych

W 2011 roku miały miejsce następujące zdarzenia dotyczące jednostek zależnych (bezpośrednio i pośrednio) wpływające na strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

1) dotyczące spółki Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA

W dniu 12 stycznia 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA o kwotę 3 000 tysięcy złotych. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 24 243,9 tysiąca złotych i dzieli się na 242 439 akcji o wartości nominalnej 100 złotych każda.

Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale zostały objęte przez PKO Bank Polski SA za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych akcji.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym i w głosach na walnym zgromadzeniu Spółki wynosi 100%,

2) dotyczące spółki PKO BP Faktoring SA

W dniu 7 marca 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki PKO BP Faktoring SA o łączną kwotę 1 500 tysięcy złotych. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 9 000 tysięcy złotych i dzieli się na 9 000 akcji o wartości nominalnej 1 tysiąca złotych każda.

Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale spółki zostały objęte przez Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA – za cenę 3 000 tysięcy złotych, przy czym 1 500 tysięcy złotych zostało ujęte w kapitale zapasowym Spółki,

Po zarejestrowaniu wyżej wymienionej emisji udział BTK SA w kapitale zakładowym i w głosach na walnym zgromadzeniu Spółki wynosi 99,9889%,

3) dotyczące procesu likwidacji spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.

W dniu 13 czerwca 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. o kwotę 39 000 tysięcy złotych. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 117 808 tysięcy złotych i dzieli się na 14 726 udziałów o wartości nominalnej 8 tysięcy złotych każdy.

Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zostały objęte przez PKO Bank Polski SA za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów. Środki pozyskane w wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitału zostały przeznaczone na wcześniejszą spłatę kredytu w PKO Banku Polskim SA.

W wyniku wyżej wymienionych emisji udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym i w głosach na zgromadzeniu wspólników Spółki nadal wynosi 100%.

W dniu 1 lipca 2011 roku PKO Bank Polski SA, jako jedyny wspólnik spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o., podjął uchwałę o rozwiązaniu Spółki i otwarciu jej likwidacji z dniem 1 lipca 2011 roku. Stosowny wniosek w dniu 4 lipca 2011 roku został zgłoszony do Krajowego Rejestru Sądowego.

Rozwiązanie Spółki nie powoduje zmiany w zakresie działalności prowadzonej przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA – w Banku prowadzone są działania związane z przejęciem zarządzania budynkiem Centrum Finansowym Puławska w Warszawie wraz z nieruchomością, co jest główną działalnością prowadzoną przez Spółkę.

4) dotyczące przejęcia przez PKO Bank Polski SA bezpośredniej kontroli nad spółką PKO BP Finat Sp. z o.o.

W ramach procesu związanego z przejęciem przez Bank bezpośredniej kontroli nad spółką PKO BP Finat Sp. z o.o., w dniu 12 września 2011 roku PKO BP Finat Sp. z o.o. dokonała zwrotu spółce PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA dopłaty do kapitału w wysokości 2 500 tysięcy złotych.

W III kwartale 2011 roku PKO Bank Polski SA odkupił od swoich spółek zależnych wszystkie udziały spółki PKO BP Finat Sp. z o.o., w tym:

- w dniu 24 sierpnia 2011 roku nabył od Inteligo Financial Services SA 75 999 udziałów spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej w wysokości 7 599,9 tysiąca złotych; cena nabycia wyżej wymienionych udziałów wyniosła 9 392,7 tysiąca złotych,
- w dniu 13 września 2011 roku nabył od PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA 18 610 udziałów spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. o łącznej wartości nominalnej w wysokości 1 861 tysięcy złotych; cena nabycia wyniosła 2 300 tysięcy złotych.

W wyniku wyżej wymienionych transakcji PKO Bank Polski SA posiada bezpośrednio udziały w spółce PKO BP Finat Sp. z o.o. stanowiące 100 % udziału w kapitale zakładowym Spółki i uprawniające do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

5) dotyczące spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o.

W dniu 27 stycznia 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o 6 600 tysięcy złotych. Wszystkie udziały zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od Banku – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W dniu 11 maja 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o 12 700 tysięcy złotych. Wszystkie udziały zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od Banku – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W dniu 28 września 2011 roku spółka Bankowy Fundusz Leasingowy SA odkupiła od PKO Banku Polskiego SA 1 udział w spółce Bankowy Leasing Sp. z o.o. Cena nabycia wyniosła 0,8 tysiąca złotych. W wyniku wyżej wymienionych transakcji Bankowy Fundusz Leasingowy SA stał się jedynym wspólnikiem w spółce Bankowy Leasing Sp. z o.o.

W dniu 30 grudnia 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostały zarejestrowane:

- podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o 15 414,5 tysiąca złotych w drodze emisji udziałów, które zostały przyznane Bankowemu Funduszowi Leasingowemu SA jako jednemu wspólnikowi spółki BFL Nieruchomości Sp. z o.o. (spółki przejmowanej) w ramach połączenia spółek zależnych od Bankowego Funduszu Leasingowego SA,
- połączenie spółek zależnych od Bankowego Funduszu Leasingowego SA, w wyniku którego cały majątek spółki BFL Nieruchomości Sp. z o.o. został przeniesiony do spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o.

Według stanu na 31 grudnia 2011 roku kapitał zakładowy Spółki wynosi 57 414,5 tysiąca złotych i dzieli się na 114 829 udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy,

6) dotyczące spółki BFL Nieruchomości Sp. z o.o.

W 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostały zarejestrowane podwyższenia kapitału zakładowego spółki BFL Nieruchomości Sp. z o.o. o łączną kwotę 8 000 tysięcy złotych, w tym: 27 stycznia o kwotę 1 000 tysięcy złotych i 9 maja o kwotę 7 000 tysięcy złotych. W wyniku wyżej wymienionych podwyższeń kapitał zakładowy Spółki wynosił 18 400 tysięcy złotych i dzielił się na 36 800 udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy.

Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W dniu 28 września 2011 roku spółka Bankowy Fundusz Leasingowy SA odkupiła od PKO Banku Polskiego SA 1 udział w spółce BFL Nieruchomości Sp. z o.o. Cena nabycia wyniosła 0,8 tysiąca złotych. W wyniku wyżej wymienionych transakcji Bankowy Fundusz Leasingowy SA stał się jedynym wspólnikiem w spółce BFL Nieruchomości Sp. z o.o.

W dniu 30 grudnia 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane połączenie spółek zależnych od Bankowego Funduszu Leasingowego SA, w wyniku którego cały majątek spółki BFL Nieruchomości Sp. z o.o. został przeniesiony do spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o., a spółka BFL Nieruchomości Sp. z o.o. została wykreślona z rejestru,

7) dotyczące Grupy Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o. (do 10 maja 2011 roku występującej pod nazwą Grupa Kapitałowa PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.)

W 2011 roku Grupa Kapitałowa Qualia Development Sp. z o.o. prowadziła działania związane z realizacją nowej koncepcji prowadzenia działalności deweloperskiej w strukturze holdingowej, którą tworzą głównie spółki komandytowe powoływane do realizacji projektów inwestycyjnych, w których spółka Qualia Development Sp. z o.o. pełni funkcję komandytariusza a spółka Qualia Sp. z o.o. pełni funkcję komplementariusza.

W ramach wyżej wymienionych działań:

- została utworzona spółka Qualia Sp. z o.o. (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 25 lutego 2011 roku),

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 5 tysięcy złotych i dzieli się na 100 udziałów o wartości nominalnej 50 złotych każdy. Udziały w Spółce o wartości nominalnej 4 950 złotych w dniu utworzenia Spółki objęła Qualia Development Sp. z o.o., a 1 udział o wartości nominalnej 50 złotych objęła spółka Qualia – Rezydencja Flotylla Sp. z o.o. – spółka zależna od Qualia Development Sp. z o.o. Od dnia 28 kwietnia 2011 roku jedynym udziałowcem Spółki jest Qualia Development Sp. z o.o., która odkupiła 1 udział za cenę równą wartości nominalnej udziału,

- została utworzona spółka Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Sopot Spółka komandytowa (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 11 marca 2011 roku).

Wspólnikami Spółki są: Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc złotych) oraz Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu i sumy komandytowej: 4 700 tysięcy złotych podwyższona z 1 tysiąca złotych uchwałą wspólników w dniu 31 marca 2011 roku). Przedmiotem działalności spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Sopot Spółka komandytowa jest przygotowanie i realizacja projektu inwestycyjnego w Sopocie przy ul. Bohaterów Monte Cassino,

- spółka Qualia Sp. z o.o. w dniu 6 kwietnia 2011 roku odkupiła od PKO Banku Polskiego SA 1 udział w spółce PKO BP Inwestycje – Nowy Wilanów Sp. z o.o. za cenę 21,4 tysiąca złotych,
- spółka PKO BP Inwestycje – Nowy Wilanów Sp. z o.o. została przekształcona w spółkę komandytową i zmieniła nazwę na Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Nowy Wilanów Spółka komandytowa (rejestracja wyżej wymienionych zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 1 lipca 2011 roku).

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 3 999 tysięcy złotych) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc złotych),

- spółka Qualia Sp. z o.o. w dniu 6 kwietnia 2011 roku odkupiła od PKO Banku Polskiego SA 1 udział w spółce PKO BP Inwestycje – Neptun Park Sp. z o.o. za cenę 0,8 tysiąca złotych.
- spółka PKO BP Inwestycje – Neptun Park Sp. z o.o. została przekształcona w spółkę komandytową i zmieniła nazwę na Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Neptun Park Spółka komandytowa (rejestracja wyżej wymienionych zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 1 lipca 2011 roku).

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 3 999,9 tysiąca złotych) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 0,1 tysiąca złotych),

- została utworzona spółka Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Pomeranka Spółka komandytowa (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 21 lipca 2011 roku).

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc złotych) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc złotych),

- została utworzona spółka Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Projekt 1 Spółka komandytowa (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 29 lipca 2011 roku).

Wspólnikami Spółki są: Qualia Development Sp. z o.o. (komandytariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc złotych) oraz Qualia Sp. z o.o. (komplementariusz, wartość wkładu: 1 tysiąc złotych).

- została utworzona spółka Qualia – Residence Sp. z o.o. (rejestracja Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 6 października 2011 roku).

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 5 tysięcy złotych i dzieli się na 100 udziałów o wartości nominalnej 50 złotych każdy. Udziały w Spółce o wartości nominalnej 4,95 tysiąca złotych w dniu utworzenia Spółki objęła Qualia Development Sp. z o.o., a 1 udział o wartości nominalnej 50 złotych objęła Qualia Sp. z o.o. Od dnia 13 października 2011 roku jedynym udziałowcem Spółki jest Qualia Development Sp. z o.o., która odkupiła 1 udział za cenę równą wartości nominalnej udziału,

- została utworzona spółka Qualia Hotel Management Sp. z o.o. (akt notarialny założenia Spółki został podpisany w dniu 28 listopada 2011 roku).

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 50 tysięcy złotych i dzieli się na 1 000 udziałów o wartości nominalnej 50 złotych każdy. Udziały w Spółce o wartości nominalnej 49,95 tysiąca złotych objęła Qualia Development Sp. z o.o., a 1 udział o wartości nominalnej 50 złotych objęła Qualia Sp. z o.o. Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 4 stycznia 2012 roku. Spółka została uwzględniona w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2011 rok. Przedmiotem działalności Spółki jest prowadzenie działalności operatorskiej w obszarze apartamentów hotelowych.

oraz

- rozpoczęto likwidację spółki Fort Mokotów Sp. z o.o.

W dniu 28 lipca 2011 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Fort Mokotów Sp. z o.o. – spółki zależnej od Qualia Development Sp. z o.o. – podjęło uchwałę o rozwiązaniu Spółki i otwarciu jej likwidacji z dniem 28 lipca 2011 roku. Likwidacja następuje w związku z zakończeniem realizacji projektu deweloperskiego.

W 2011 roku zmianie uległy nazwy następujących spółek:

- spółka PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. zmieniła nazwę na Qualia Development Sp. z o.o.; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 11 maja 2011 roku,
- spółka PKO BP Inwestycje – Sarnia Dolina Sp. z o.o. zmieniła nazwę na Sarnia Dolina Sp. z o.o.; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 29 czerwca 2011 roku,
- spółka PKO BP Inwestycje – Rezydencja Flotylla Sp. z o.o. zmieniła nazwę na Qualia - Rezydencja Flotylla Sp. z o.o.; zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30 czerwca 2011 roku.

W 2011 roku dokonano następujących dopłat do spółek Grupy Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.:

- PKO Bank Polski SA wniósł dopłaty do spółki Qualia Development Sp. z o.o. w łącznej wysokości 65 580 tysięcy złotych (w tym: 25 marca 5 340 tysięcy złotych, 1 czerwca 5 800 tysięcy złotych i 21 listopada 54 440 tysięcy złotych),
- spółka Qualia Development Sp. z o.o. w dniu 7 kwietnia 2011 roku wniosła dopłatę do spółki Qualia Sp. z o.o. w wysokości 25 tysięcy złotych,
- spółka Qualia Development Sp. z o.o. w dniu 28 listopada 2011 roku wniosła dopłatę do spółki Qualia Residence Sp. z o.o. w wysokości 42 025 tysięcy złotych,

8) dotyczące zakupu nowej spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.

PKO Bank Polski SA nabył od Kompanii Finansowej „Centrum Usług Faktoringowych” Sp. z o.o. 1 udział o wartości nominalnej 3 101 tysięcy UAH w spółce Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. z siedzibą w Kijowie, stanowiący 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniający do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Cena nabycia wyniosła 1 482 tysiące złotych.

W dniu 29 listopada 2011 roku PKO Bank Polski SA został zarejestrowany w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw jako jedyny udziałowiec Spółki.

Spółka w grudniu 2011 roku nabyła od KREDOBANK SA, w trzech pakietach, wydzielony portfel wierzytelności w łącznej wysokości brutto 1 645 milionów UAH (700 milionów złotych według średniego kursu NBP z ostatniego dnia 2011 roku). Nabycie zostało sfinansowane pożyczką otrzymaną od PKO Banku Polskiego SA w wysokości 63 miliony USD (215 milionów złotych według średniego kursu NBP z ostatniego dnia 2011 roku).

Wierzytelności będą objęte działalnością windykacyjną prowadzoną za pośrednictwem spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością.

oraz następujące zdarzenia dotyczące jednostek współzależnych i stowarzyszonych:

- w dniu 28 września 2011 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane obniżenie kapitału zakładowego spółki Centrum Majkowskiego Sp. z o.o. – spółki zależnej od Centrum Haffnera Sp. z o.o. (jednostki współzależnej od PKO Banku Polskiego SA) z kwoty 6 609 tysięcy złotych do kwoty 3 833,2 tysiąca złotych przeprowadzone poprzez obniżenie wartości nominalnej każdego udziału,
- w dniu 30 września 2011 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki Dystrybucyjnej Banku Pocztowego Sp. z o.o. – spółki zależnej od Banku Pocztowego SA (jednostki stowarzyszonej od PKO Banku Polskiego SA) podjęło decyzję o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki z kwoty 2 000 tysięcy złotych do kwoty 2 679,8 tysiąca złotych poprzez podwyższenie wartości nominalnej udziałów. Wyżej wymienione podwyższenie w dniu 10 stycznia 2012 roku zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

49. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa stanowi kwotę, za jaką na warunkach rynkowych składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie zaspokojone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, lecz niepowiązanymi stronami transakcji.

49.1. Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych Grupa klasyfikuje do następujących kategorii:

- 1) **Poziom 1:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała:
 - dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot,
 - dłużne i kapitałowe papiery wartościowe w portfelu Domu Maklerskiego,
 - dłużne i kapitałowe papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym,
- 2) **Poziom 2:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Grupa zaklasyfikowała:
 - dłużne papiery wartościowe wyceniane do krzywej, bądź których cena pozyskiwana jest z serwisu Bloomberg lub stron brokerskich w systemie Reuters, lecz których rynek jest niepłynny,
 - nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe, będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym oraz niebędące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym,
 - papiery wartościowe emitowane przez Ministerstwo Finansów Ukrainy w portfelu Kredobanku SA,
 - instrumenty pochodne,
- 3) **Poziom 3:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała akcje nie notowane na GPW oraz portfel papierów wartościowych kapitałowych oraz dłużnych Kredobanku SA.

Szczegółowy opis metody ustalania wartości godziwej prezentowany jest w Nocie 2 „Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen”.

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2011	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	1 311 089	1 261 687	49 402	-
Dłużne papiery wartościowe		1 300 164	1 250 762	49 402	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		10 925	10 925	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	20	3 064 733	5 066	3 059 667	-
Instrumenty zabezpieczające		516 925	-	516 925	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 547 808	5 066	2 542 742	-
Aktywa finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	22	12 467 201	1 318 278	11 148 923	-
Dłużne papiery wartościowe		12 467 201	1 318 278	11 148 923	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	24	14 393 276	8 465 685	5 891 671	35 920
Dłużne papiery wartościowe		14 307 525	8 415 854	5 891 671	-
Kapitałowe papiery wartościowe		85 751	49 831	-	35 920
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		31 236 299	11 050 716	20 149 663	35 920
Pochodne instrumenty finansowe	20	2 645 281	816	2 644 465	-
Instrumenty zabezpieczające		342 598	-	342 598	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 302 683	816	2 301 867	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	33	175 615	-	175 615	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		175 615	-	175 615	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		2 820 896	816	2 820 080	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2011 (Nota 19)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	1 300 164	1 250 762	49 402	-
bony skarbowe	49 402	-	49 402	-
obligacje skarbowe	1 219 069	1 219 069	-	-
obligacje korporacyjne	15 186	15 186	-	-
obligacje komunalne	14 783	14 783	-	-
obligacje BGK	1 724	1 724	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	10 925	10 925	-	-
RAZEM	1 311 089	1 261 687	49 402	-

Aktywa finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2011 (Nota 22)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	12 467 201	1 318 278	11 148 923	-
bony pieniężne NBP	8 593 791	-	8 593 791	-
bony skarbowe	2 180 148	-	2 180 148	-
obligacje skarbowe PLN	1 318 278	1 318 278	-	-
obligacje skarbowe EUR	122 089	-	122 089	-
obligacje komunalne PLN	108 922	-	108 922	-
obligacje komunalne EUR	143 973	-	143 973	-
RAZEM	12 467 201	1 318 278	11 148 923	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2011 (Nota 24)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	14 307 525	8 415 854	5 891 671	-
obligacje skarbowe PLN	8 414 865	8 414 865	-	-
obligacje skarbowe EUR	11 720	-	11 720	-
obligacje skarbowe UAH	220 793	-	220 793	-
obligacje skarbowe USD	30 661	-	30 661	-
obligacje komunalne	3 458 356	-	3 458 356	-
obligacje korporacyjne	2 170 141	-	2 170 141	-
bony skarbowe	989	989	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe	85 751	49 831	-	35 920
RAZEM	14 393 276	8 465 685	5 891 671	35 920

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2010 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2010	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	19	1 503 649	1 448 815	54 834	-
Dłużne papiery wartościowe		1 491 053	1 436 219	54 834	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		12 596	12 596	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	20	1 719 085	718	1 718 367	-
Instrumenty zabezpieczające		153 921	-	153 921	-
Instrumenty o charakterze handlowym		1 565 164	718	1 564 446	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	22	10 758 331	3 048 210	7 710 121	-
Dłużne papiery wartościowe		10 758 331	3 048 210	7 710 121	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	24	10 219 400	5 746 686	4 463 428	9 286
Dłużne papiery wartościowe		10 123 419	5 659 991	4 463 428	-
Kapitałowe papiery wartościowe		95 981	86 695	-	9 286
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:		24 200 465	10 244 429	13 946 750	9 286
Pochodne instrumenty finansowe	20				-
Instrumenty zabezpieczające		555 983	-	555 983	-
Instrumenty o charakterze handlowym		1 848 812	-	1 848 812	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		2 404 795	-	2 404 795	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2010 (Nota 19)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	1 491 053	1 436 219	54 834	-
bony skarbowe	-	-	-	-
obligacje skarbowe	1 483 144	1 428 310	54 834	-
obligacje korporacyjne	519	519	-	-
obligacje komunalne	7 390	7 390	-	-
obligacje BGK	-	-	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	12 596	12 596	-	-
RAZEM	1 503 649	1 448 815	54 834	-

Aktywa finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2010 (Nota 22)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	10 758 331	3 048 210	7 710 121	-
bony pieniężne NBP	3 997 780	-	3 997 780	-
bony skarbowe	1 893 058	-	1 893 058	-
obligacje skarbowe PLN	4 738 644	3 048 210	1 690 434	-
obligacje komunalne EUR	128 849	-	128 849	-
RAZEM	10 758 331	3 048 210	7 710 121	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2010 (Nota 24)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	10 123 419	5 659 991	4 463 428	-
obligacje skarbowe PLN	5 636 357	5 636 357	-	-
obligacje skarbowe EUR	-	-	-	-
obligacje skarbowe UAH	153 323	-	153 323	-
obligacje skarbowe USD	-	-	-	-
obligacje komunalne	2 824 173	-	2 824 173	-
obligacje korporacyjne	1 485 932	-	1 485 932	-
bony skarbowe	23 634	23 634	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe	95 981	86 695	-	9 286
RAZEM	10 219 400	5 746 686	4 463 428	9 286

Pomiędzy rokiem 2011 a 2010 zmianie uległo podejście do polskich obligacji skarbowych w złotych polskich dla których nie ma fixingu BondSpot, w tym obligacji, które zgodnie z zasadami rynku BondSpot nie mają fixingu BondSpot z uwagi na krótki termin do zapadalności. W roku 2010 dla takich obligacji cena była pozyskiwana z serwisów Bloomberg lub stron brokerskich z systemu Reuters. Począwszy od roku 2011 dla wyżej wymienionych obligacji cena rewaluacyjna jest ceną rynkową z rynku regulowanego BondSpot. Poza powyższą zmianą w trakcie roku 2011 i 2010 nie miały miejsca istotne transfery pomiędzy poziomem 1 i 2.

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie w trakcie okresu pomiarów (1 stycznia 2011 roku – 31 grudnia 2011 roku) wartości godziwej na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej:

	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Razem
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2011	-	9 286	9 286
Suma zysków lub strat	3 628	3 994	7 622
w wyniku finansowym	3 628	3 994	7 622
Zakupy	-	25 900	25 900
Sprzedaż	(3 628)	(3 260)	(6 888)
Bilans zamknięcia 31 grudnia 2011	-	35 920	35 920
Suma zysków lub strat za okres ujęta w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	3 628	3 994	7 622

	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Razem
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2010	4 159	7 846	12 005
Suma zysków lub strat	(3 885)	1 182	(2 703)
w wyniku finansowym	(3 885)	262	(3 623)
w ogółem innych całkowitych dochodach	-	920	920
Zakupy	-	4 950	4 950
Sprzedaż	(274)	(3 663)	(3 937)
Przeniesienia na lub z poziomu 3	-	(1 029)	(1 029)
Bilans zamknięcia 31 grudnia 2010	-	9 286	9 286
Suma zysków lub strat za okres ujęta w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	(3 885)	262	(3 623)

49.2. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Grupa Kapitałowa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Grupę Kapitałową klientom: części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, wymagalnych na moment wyceny,
- zobowiązania Grupy Kapitałowej wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku tj.: książeczki mieszkaniowe i oszczędnościowe,
- depozyty i lokaty międzybankowe o terminie zapadalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu,
- kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące),
- kasa i środki w Banku Centralnym oraz zobowiązania wobec Banku Centralnego,
- inne aktywa i zobowiązania finansowe,
- zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych, których emitentami są Kredobank i BFL, o zmiennym oprocentowaniu.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty o szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniający wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym dniem bilansowym na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą rentowności.

Wartość godziwa zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Bank Polski SA oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Wartość godziwa zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Finance AB oszacowano na podstawie kwotowań Bloomberg.

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Należności z tytułu leasingu finansowego oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu wewnętrznej stopy zwrotu dla transakcji leasingowych tego samego

rodzaju zawieranych przez Grupę Kapitałową w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień kończący okres sprawozdawczy.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku:

	31.12.2011		31.12.2010
	wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa
			wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 142 168	9 142 168	6 182 412
Należności od banków	2 396 227	2 395 600	2 307 032
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	141 634 494	134 828 126	130 668 119
kredyty gospodarcze	48 929 163	47 334 318	44 842 815
kredyty konsumpcyjne	22 872 908	22 444 892	24 129 437
kredyty mieszkaniowe	69 832 423	65 048 916	61 695 867
Inne aktywa finansowe	431 144	431 144	374 088
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	3 454	3 370
Zobowiązania wobec innych banków	6 239 164	6 234 511	5 233 875
Zobowiązania wobec klientów	146 473 897	146 495 779	132 981 215
wobec podmiotów gospodarczych	38 468 560	38 468 586	31 826 551
wobec jednostek budżetowych	3 822 243	3 822 243	6 046 810
wobec ludności	104 183 094	104 204 950	95 107 854
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	7 771 779	7 773 693	3 298 867
Dług podporządkowany	1 614 377	1 618 446	1 611 779
Inne zobowiązania finansowe	1 857 592	1 857 592	1 307 838

50. Działalność powiernicza

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jako członek Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, PKO Bank Polski SA bierze udział w pracach przy tworzeniu regulacji i standardów rynkowych.

51. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności

Grupa Kapitałowa nie dokonywała sekurytyzacji aktywów, niemniej jednak:

- w 2010 roku Bank przeprowadził pakietową sprzedaż 120 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał pakiet o zadłużeniu ogółem 1 127 milionów złotych oraz 1,4 tysiąca wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o wartości ogółem 307 milionów złotych,
- w I półroczu 2011 roku Bank przeprowadził kolejną pakietową sprzedaż 51 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał pakiet o zadłużeniu ogółem 565 milionów złotych,
- w II półroczu 2011 roku przeprowadzono kolejne pakietowe sprzedaże, dla których zostały podpisane umowy sprzedaży w 2011 roku:
 - a) w III kwartale ponad 49 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał portfel o zadłużeniu ogółem 418 milionów złotych,

- b) w IV kwartale ponad 43 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał portfel o zadłużeniu ogółem 533 miliony złotych,
- c) w IV kwartale ponad 4 tysiące wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o wartości ogółem 520 milionów złotych;
- łączna wartość bilansowa rezerw na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedanych wierzytelności na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosi 3 945 tysięcy złotych (odpowiednio na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 11 430 tysięcy złotych). Bank nie otrzymał papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

52. Objasnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

W 2011 roku nie dokonano zmian w odniesieniu do wcześniej publikowanych sprawozdań finansowych.

53. Wpływ sytuacji makroekonomicznej na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej

Sytuacja makroekonomiczna w tym kontynuacja ożywienia gospodarczego w warunkach wysokiej niepewności związanej z kryzysem fiskalnym w strefie euro, miała istotny wpływ na działalność i sytuację finansową Grupy Kapitałowej w 2011 roku. W 2011 roku utrzymywała się podwyższona zmienność na rynkach finansowych związana przede wszystkim z pogorszeniem perspektyw wzrostu gospodarczego w największych gospodarkach świata i eskalacją kryzysu zadłużeniowego w krajach strefy euro. Najwyższa skala zmienności wystąpiła w 3 kwartale 2011 roku, w efekcie pogorszenia perspektyw wzrostu gospodarki światowej, wzrostu ryzyka niewypłacalności Grecji oraz pogorszenia oceny wiarygodności kredytowej USA. W odpowiedzi na dalsze pogorszenie warunków na rynkach finansowych kraje strefy euro kontynuowały prace nad mechanizmami stabilizującymi finanse publiczne oraz kolejnym programem wsparcia finansowego dla Grecji. W ostatnich miesiącach roku Europejski Bank Centralny ogłosił również szereg działań nakierowanych na rozluźnienie polityki pieniężnej i stabilizację sytuacji w sektorze bankowym, w tym 3-letnią pożyczkę LTRO (Long-Term Refinancing Operation), która w istotny sposób zmniejszyła ryzyko systemowe dla europejskiego systemu bankowego.

Wzrost gospodarczy w Polsce przyspieszył do 4,3% w 2011 roku (z 3,9% w 2010 roku), czyniąc Polskę jednym z liderów wzrostu gospodarczego w Europie. Dynamikę wzrostu gospodarczego stymulowała stabilna konsumpcja prywatna w warunkach stabilizacji sytuacji na rynku pracy oraz kontynuacja publicznych inwestycji infrastrukturalnych. Z drugiej strony utrzymująca się wysoka niepewność, związana głównie z sytuacją w otoczeniu zewnętrznym Polski, decydowała o powściągliwej akcji inwestycyjnej przedsiębiorstw. Wzrost premii za ryzyko w 3 kwartale 2011 roku był przyczyną osłabienia kursu euro oraz złotego.

PKO Bank Polski SA pozytywnie przeszedł paneuropejskie stress testy przeprowadzone w połowie 2011 roku przez Europejski Nadzór Bankowy (European Banking Authority – EBA) we współpracy z krajowymi organami nadzorczymi. Testy, stanowiące teoretyczny sprawdzian wytrzymałości na wypadek potencjalnie gorszej koniunktury makroekonomicznej, wskazały na znaczące przekroczenie przez Bank przyjętych podczas testów wskaźników minimalnych. Bank z sukcesem zakończył również testy warunków skrajnych przeprowadzone przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz badanie przeprowadzone przez EBA dotyczące wpływu wprowadzenia minimalnego poziomu podstawowych kapitałów własnych w relacji do aktywów ważonych ryzykiem (Common Equity Tier 1 ratio) na poziomie 9%. Warto zaznaczyć, iż Grupa Kapitałowa nie posiada zaangażowań z tytułu papierów dłużnych emitowanych przez rządy krajów peryferyjnych strefy euro oraz rząd węgierski. Na wyniki roku 2012, w tym na poziom wypłaconej dywidendy, istotny wpływ może mieć sformułowane w grudniu 2011 roku oczekiwanie KNF dotyczące zachowania współczynnika wypłacalności na poziomie powyżej 12%.

Uwzględniając wpływ sytuacji makroekonomicznej na kondycję klientów PKO Banku Polskiego, Grupa Kapitałowa konsekwentnie stosuje konserwatywne podejście do ryzyka, rozpoznając odpisy z tytułu utraty wartości, których skala i struktura odzwierciedla wpływ obecnej sytuacji makroekonomicznej na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

Grupa Kapitałowa osiągnęła w 2011 roku najwyższe w swej historii wyniki finansowe, będąc równocześnie liderem sektora bankowego pod względem posiadanych aktywów, kapitałów własnych, kredytów oraz depozytów.

W 2011 roku Grupa Kapitałowa rozwijała działalność biznesową w oparciu o bezpieczną i efektywną strukturę finansowania. Dynamiczny rozwój akcji kredytowej został sfinansowany wzrostem zobowiązań wobec klientów (w tym środkami z emisji euroobligacji) oraz wzrostem zobowiązań z tytułu własnej emisji papierów dłużnych na rynek krajowy.

Wysokie wyniki finansowe zostały osiągnięte przy znaczącej dynamice wzrostu w stosunku do roku ubiegłego w zakresie wyniku z tytułu odsetek oraz przy wzroście kosztów administracyjnych. Jednocześnie łączna dynamika pozycji dochodowych Banku znacznie przewyższała dynamikę wzrostu kosztów administracyjnych, co przełożyło się na wzrost efektywności działania Banku.

Realizowane wyniki finansowe Grupy Kapitałowej stanowią istotny element przyjętej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą w lutym 2010 roku, Strategii PKO Banku Polskiego „Lider”. Strategia ta określa dwa główne cele strategiczne na lata 2010-2012: PKO Bank Polski zdecydowanym liderem polskiej bankowości oraz PKO Bank Polski bankiem stabilnym, rentownym i efektywnym. Strategia „Lider” zorientowana jest na realizację potrzeb klientów, jak również oczekiwań właścicieli oraz pracowników, zakłada kontynuację zrównoważonego rozwoju, synergii oraz wykorzystanie potencjału całej Grupy Kapitałowej. PKO Bank Polski jest centralnym podmiotem sprawnej Grupy Kapitałowej, oferującej swoim klientom kompleksową ofertę usług. Działania realizowane w ramach Strategii Banku obejmują szereg inicjatyw zmierzających do pełnego wykorzystania potencjału wszystkich spółek zależnych, w celu optymalizacji korzyści biznesowych.

Ze względu na zaangażowanie w spółki ukraińskie, w szczególności w KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa wyeksponowana jest na skutki ryzyk charakterystycznych dla rynku ukraińskiego. W 2011 roku wzrost gospodarczy na Ukrainie przyspieszył do 5,2% r/r. Korzystna sytuacja gospodarcza i spadek dynamiki cen, skutkowały utrzymaniem silnego realnego wzrostu płac. Jednocześnie działania banku centralnego zapewniły stabilność kursu walutowego pomimo zaburzeń na międzynarodowych rynkach finansowych. W kontekście dobrej kondycji gospodarki, sytuacja sektora bankowego uległa stopniowej poprawie, wyrażającej się wzrostem wskaźników rentowności i spadkiem udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów ogółem.

PKO Bank Polski SA kontynuuje działania mające zapewnić bezpieczne funkcjonowanie swoich spółek na Ukrainie w warunkach obecnej sytuacji makroekonomicznej, obejmujące wzmocnienie działań nadzorczych, monitorowanie środków przekazanych Spółkom przez Bank oraz kształtowania się wymogów regulacyjnych określonych przez Narodowy Bank Ukrainy w KREDOBANK SA.

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

54. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Banku Polskim SA, jak i w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz rentowności działalności biznesowej w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

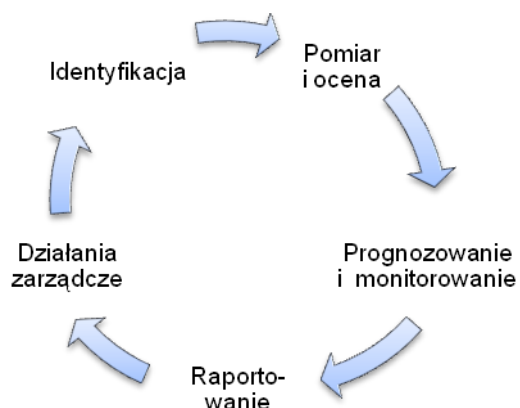
W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego, które podlegają zarządzaniu: ryzyko kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, cenowe kapitałowych papierów wartościowych, operacyjne, braku zgodności, biznesowe (w tym ryzyko strategiczne) i reputacji. Szczególnej kontroli podlega także ryzyko transakcji pochodnych, ze względu na specyfikę tych instrumentów.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym w Grupie Kapitałowej składają się następujące elementy:

- identyfikacja ryzyka – polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Grupy Kapitałowej. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej lub całej Grupy Kapitałowej,
- pomiar i ocena ryzyka – pomiar ryzyka obejmujący definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą zdefiniowanych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,

- prognozowanie i monitorowanie ryzyka – polegające na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyłeń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- raportowanie ryzyka – polegające na cyklicznym informowaniu Kierownictwa Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- działania zarządcze – polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem obrazuje poniższy schemat:

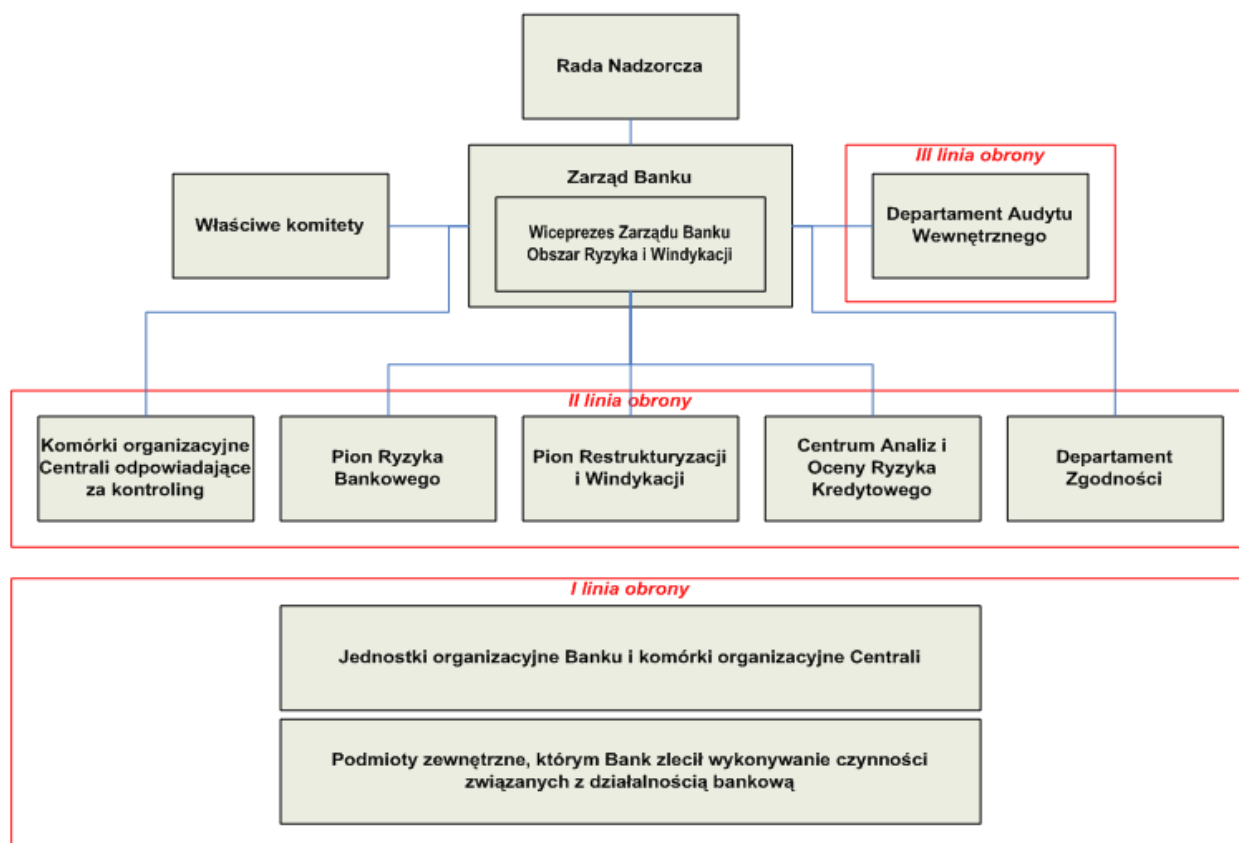
Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- Grupa Kapitałowa zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację strategii Grupy Kapitałowej przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko,
- zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem przedstawiona jest na poniższym schemacie:

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony, którą stanowi kontrola wewnętrzna funkcjonalna zapewniająca stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i zgodność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 2) druga linia obrony, którą stanowi system zarządzania ryzykiem, w tym metody, narzędzia, proces i organizacja zarządzania ryzykiem,
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony,
- funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony,
- funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu Banku.

Pierwsza linia obrony realizowana jest w szczególności w jednostkach organizacyjnych Banku, komórkach organizacyjnych Centrali i podmiotach Grupy Kapitałowej i obejmuje te aspekty działalności tych jednostek, komórek i podmiotów, które mogą generować ryzyko. Jednostki, komórki oraz podmioty Grupy Kapitałowej odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli, o ile nie wdrożono mechanizmów kontrolnych w ramach działań podejmowanych w drugiej linii obrony. Jednocześnie podmioty Grupy Kapitałowej obowiązują zasada spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w spółkach Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym prowadzi ona działalność.

Druga linia obrony realizowana jest w szczególności w Obszarze Ryzyka i Windykacji, specjalistycznych jednostkach organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za analizy kredytowe, komórce organizacyjnej Centrali zarządzającej ryzykiem braku zgodności (*compliance*), a także w komórkach organizacyjnych Centrali odpowiadających za kontroling.

Trzecia linia obrony realizowana jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

Komórki organizacyjne Centrali Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego zarządzają ryzykiem w zakresie przyznanych kompetencji.

Pion Ryzyka Bankowego odpowiada za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne),
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu Banku lub komitetów dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- rozwój systemów informatycznych dedykowanych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową.

Pion Restrukturyzacji i Windykacji odpowiada za:

- sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów oraz zwiększanie efektywności tych działań,
- efektywne wczesne monitorowanie opóźnień w spłacie wierzytelności klientów rynku detalicznego,
- efektywną sprzedaż wierzytelności trudnych i outsourcing realizowanych zadań oraz efektywne zarządzanie majątkiem przejętym w wyniku dochodzenia należności Banku.

Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego odpowiada za ocenę i weryfikację poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka wymagają niezależnej oceny. W związku z wdrożeniem w Banku Rekomendacji T, w Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego podejmowane są decyzje kredytowe w odniesieniu do spraw klientów indywidualnych.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

- Komitet Ryzyka („KR”),
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”),
- Komitet Kredytowy Banku („KKB”),
- Komitet Kredytowy Centrali („KKC”),
- Komitet Ryzyka Operacyjnego („KRO”),
- komitety kredytowe działające w regionalnych oddziałach detalicznych i korporacyjnych.

KR monitoruje integralność, adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem bankowym, adekwatność kapitałową i wdrażanie obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem zgodnie ze Strategią Banku oraz analizuje i ocenia stosowanie strategicznych limitów ryzyka określonych w Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w PKO Banku Polskim SA.

KR wspiera Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem bankowym przez formułowanie zaleceń i podejmowanie decyzji w sprawie adekwatności kapitałowej i efektywności systemu kontroli ryzyka bankowego.

KZAP podejmuje decyzje w zakresie przyznanych kompetencji oraz wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania portfelowym ryzykiem kredytowym, zarządzania ryzykiem stopy procentowej, ryzykiem walutowym, ryzykiem płynności oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku. Komitetowi temu przewodniczy Prezes Zarządu Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu Banku.

KKC wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów zarządzających i członków Zarządu Banku, a komitety kredytowe działające w regionach wspierają dyrektorów oddziałów i dyrektorów Regionalnych Oddziałów Korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka.

KRO wspiera Zarząd Banku w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez:

- wydawanie rekomendacji m.in. w sprawie akceptacji przez Zarząd Banku poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne, limitów na ryzyko operacyjne zastrzeżonych do kompetencji Zarządu Banku, definicji testów warunków skrajnych ryzyka operacyjnego oraz innych działań związanych z systemowym zarządzaniem ryzykiem operacyjnym,
- podejmowanie decyzji w zakresie wartości progowych i krytycznych kluczowych wskaźników ryzyka (KRI), limitów na ryzyko operacyjne zastrzeżonych do kompetencji KRO, wartości kluczowych parametrów wykorzystywanych do wyliczania wartości zagrożonej na ryzyko operacyjne oraz zastosowania indywidualnego podejścia do wartości odstających.

Ponadto KRO formułuje rekomendacje w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, które są przekazywane spółkom Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w ramach sprawowanego przez Bank nadzoru właścicielskiego nad tymi podmiotami.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank określa i akceptuje strategię rozwoju spółek, również w zakresie poziomu ryzyka, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w spółkach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych spółek w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej.

Przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w spółkach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez te spółki po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank. Przepisy wewnętrzne spółek dotyczące zarządzania ryzykiem są wprowadzane w oparciu o zasadę spójności i porównywalności oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku i spółkach Grupy Kapitałowej Banku przy uwzględnieniu specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym ona prowadzi działalność.

Priorytetem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnych źródeł finansowania, które stanowią podstawę stabilnego rozwoju działalności biznesowej, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania i skutecznej kontroli kosztów.

PKO Bank Polski SA w dniu 21 czerwca 2011 roku otrzymał zgodę Komisji Nadzoru Finansowego na stosowanie od dnia 30 czerwca 2011 roku metod statystycznych do obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego (AMA), z przejściowym ograniczeniem (do czasu eliminacji warunków KNF) na spadek wymogu kapitałowego nie więcej niż do poziomu 75% wymogu wyliczanego metodą standardową.

Ponadto w 2011 roku Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego brała udział w testach warunków skrajnych organizowanych przez EBA (European Banking Authority) - Europejski Urząd Nadzoru Bankowego. Wyniki testu potwierdziły silną pozycję kapitałową Grupy Kapitałowej Banku oraz znaczącą odporność na realizowanie się negatywnych scenariuszy rynkowych.

W 2011 roku w KREDOBANK SA były prowadzone prace związane z rozwojem metodologii pomiaru ryzyka kredytowego w kierunku dostosowania rozwiązań do stosowania MSR. Prowadzone były także aktywne działania w zakresie automatyzacji procesu kredytowego, w tym oceny ryzyka kredytowego poprzez dostosowanie i wdrożenie systemu analogicznego do aplikacji wykorzystywanej przez PKO Bank Polski SA. Ponadto przeprowadzono nowelizację przepisów wewnętrznych związanych z procesem kredytowania klientów osób fizycznych oraz osób prawnych.

W 2011 roku w Grupie Kapitałowej Bankowego Funduszu Leasingowego SA rozpoczęto prace w zakresie zmian do „Procedur oceny ryzyka transakcji leasingowych i metodyki scoringowej oraz przebudowy procesu decyzyjnego”. Ich wdrożenie wraz z zaimplementowaniem nowego systemu informatycznego jest planowane na 2012 rok.

54.1. Identyfikacja istotnych rodzajów ryzyka

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest na poziomie Banku oraz poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka zarówno na działalność Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej, jak również całej Grupy Kapitałowej, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- z góry uznawane za istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- potencjalnie istotne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności,

- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku lub Grupie Kapitałowej rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

W oparciu o informacje ilościowe i jakościowe, cyklicznie dokonywana jest w Banku ocena istotności potencjalnie istotnych rodzajów ryzyka. Wynikiem oceny jest przypisanie danemu rodzajowi ryzyka poziomu istotne/nieistotne. Podobnej oceny dokonuje się cyklicznie w odniesieniu do spółek Grupy Kapitałowej. Monitoring dokonywany jest w szczególności w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku albo spółki Grupy Kapitałowej.

55. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdywersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia, marże na ryzyko kredytowe pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Spółki Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (KREDO BANK SA, Grupa Kapitałowa BFL SA, Grupa Kapitałowa BTK SA) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez spółki zależne Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa BFL SA, Grupa Kapitałowa BTK SA oraz KREDO BANK SA cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych KREDO BANK SA, Grupy Kapitałowej BFL SA i Grupy Kapitałowej BTK SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej BFL SA i Grupie Kapitałowej BTK SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Pionu Ryzyka Bankowego uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy Kapitałowej przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych tych spółek odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

Pomiar ryzyka kredytowego

Metody pomiaru ryzyka kredytowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów zagrożonych (według MSR),
- wskaźnik pokrycia kredytów zagrożonych (według MSR) odpisami aktualizacyjnymi z tytułu utraty wartości (coverage ratio),
- koszt ryzyka.

PKO Bank Polski SA systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnej wysokości punktów odliczenia oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla Kierownictwa Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W 2011 roku parametry oceny zdolności kredytowej klienta indywidualnego dostosowane zostały do znowelizowanych postanowień Rekomendacji S, w szczególności w zakresie:

- zmiany sposobu ustalania kwoty dochodu rozporządzalnego dla walutowych transakcji kredytowych finansujących nieruchomości oraz walutowych transakcji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- zmiany (skrócenia) maksymalnego okresu kredytowania przyjmowanego do oceny zdolności kredytowej,
- uwzględnienia w ocenie zdolności kredytowej prawdopodobnej zmiany poziomu dochodów kredytobiorcy po nabyciu uprawnień emerytalnych.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną

miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny. Od 1 września 2010 roku w Banku funkcjonuje scoringowa metoda oceny ryzyka kredytowego klientów z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw wraz z dedykowaną aplikacją informatyczną. Metoda ta jest dostępna obok metody ratingowej. Jej wdrożenie spowodowało skrócenie czasu oceny wniosków kredytowych oraz zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym. W wyniku pozytywnej oceny portfela scoringowego klienta instytucjonalnego w listopadzie 2011 roku rozszerzono zakres stosowania scoringu.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W celu skrócenia czasu reakcji na zaobserwowane sygnały ostrzegawcze sygnalizujące wzrost poziomu ryzyka kredytowego, od sierpnia 2010 roku w Banku działa aplikacja informatyczna SWO (System Wczesnego Ostrzegania). W 2011 roku nadal rozwijano to narzędzie, w efekcie czego w czerwcu 2011 roku wdrożona została automatyczna identyfikacja niekorzystnych zjawisk.

W 2011 roku Bank uwzględnił w systemie ratingowym identyfikację zdarzeń oznaczających niewykonanie zobowiązań, uzyskując spójność pomiędzy systemem ratingowym a systemem identyfikacji indywidualnych przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych. Rozszerzono również skalę oceny ratingowej klientów niefinansowych: wprowadzono w miejsce 8 klas ratingowych 10 klas ratingowych, przy jednoczesnym uznaniu, iż ekspozycjom kredytowym dotychczas zaklasyfikowanym do klasy ratingowej „G” (ze względu na niski poziom prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązań) nie przypisuje się automatycznie przesłanki indywidualnej utraty wartości. Ponadto, utrzymano co do zasady warunki określające dostępność finansowania.

W II półroczu 2011 roku, przy ustalaniu odpisów na portfel kredytów mieszkaniowych osób fizycznych, Bank wykorzystał parametry portfelowe oszacowane na bazie założeń metodyki szacowania parametrów na potrzeby wyliczania wymogu kapitałowego metodą IRB. Nowa metodyka uwzględnia intensywnie procesy restrukturyzacyjne prowadzone w stosunku do przedmiotowego portfela i pozwala na bardziej precyzyjną ocenę związanego z nim ryzyka kredytowego.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko kredytowe

Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2011	31.12.2010
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	32 499	28 559
oceniane metodą zindywidualizowaną	32 385	28 089
Należności bez rozpoznaney utraty wartości, w tym:	2 396 540	2 307 398
<i>nieprzeterminowane</i>	2 396 540	2 307 047
<i>przeterminowane</i>	-	351
<i>do 4 dni przeterminowania</i>	-	351
Razem brutto	2 429 039	2 335 957
Odpisy z tytułu utraty wartości	(32 812)	(28 925)
Należności razem według wartości bilansowej (netto)	2 396 227	2 307 032

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	31.12.2011	31.12.2010
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	11 797 232	10 887 174
oceniane metodą zindywidualizowaną	5 701 547	5 899 231
Należności bez rozpoznaney utraty wartości, w tym:	135 495 505	124 637 615
<i>nieprzeterminowane</i>	131 488 230	120 260 937
<i>przeterminowane</i>	4 007 275	4 376 678
<i>do 4 dni przeterminowania</i>	855 403	2 027 160
<i>powyżej 4 dni przeterminowania</i>	3 151 872	2 349 518
Razem brutto	147 292 737	135 524 789
Odpisy z tytułu utraty wartości	(5 658 243)	(4 856 670)
Należności razem według wartości bilansowej (netto)	141 634 494	130 668 119

Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2011	31.12.2010
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	17 944	21 259
oceniane metodą zindywidualizowaną	17 944	21 259
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznaney utraty wartości, w tym:	14 307 525	10 123 419
<i>nieprzeterminowane</i>	14 307 525	10 123 419
<i>z ratingiem zewnętrznym</i>	8 729 898	5 864 172
<i>z ratingiem wewnętrznym</i>	5 577 627	4 259 247
Razem brutto	14 325 469	10 144 678
Odpisy z tytułu utraty wartości	(17 944)	(21 259)
Instrumenty razem według wartości bilansowej (netto)	14 307 525	10 123 419

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2011	31.12.2010
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	110 826	137 213
Inne aktywa bez rozpoznaney utraty wartości	421 244	367 098
<i>nieprzeterminowane</i>	420 251	366 806
<i>przeterminowane</i>	993	292
Razem brutto	532 070	504 311
Odpisy z tytułu utraty wartości	(100 926)	(130 223)
Razem według wartości bilansowej (netto)	431 144	374 088

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2011	31.12.2010
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	6 845 759	3 782 717
Należności od banków	2 396 227	2 307 032
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	1 300 164	1 491 053
emitowane przez Skarb Państwa	1 268 471	1 483 144
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	14 783	7 390
emitowane przez banki	1 724	-
emitowane przez podmioty finansowe	239	10
emitowane przez podmioty niefinansowe	14 947	509
Pochodne instrumenty finansowe	3 064 733	1 719 085
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	12 467 201	10 758 331
emitowane przez Skarb Państwa	3 620 515	6 631 702
emitowane przez banki centralne	8 593 791	3 997 780
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	252 895	128 849
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	141 634 494	130 668 119
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	1 215 310	2 972 158
<i>kredyty gospodarcze</i>	<i>1 215 310</i>	<i>2 972 158</i>
sektor niefinansowy	135 368 534	123 858 597
<i>kredyty konsumpcyjne</i>	<i>22 872 908</i>	<i>24 129 437</i>
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	<i>69 832 423</i>	<i>61 695 223</i>
<i>kredyty gospodarcze</i>	<i>42 663 203</i>	<i>38 033 937</i>
sektor budżetowy	5 050 650	3 837 364
<i>kredyty gospodarcze</i>	<i>5 050 650</i>	<i>3 836 720</i>
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	<i>-</i>	<i>644</i>
Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	14 307 525	10 123 419
emitowane przez banki	50 870	50 858
emitowane przez podmioty niefinansowe	2 119 271	1 435 074
emitowane przez Skarb Państwa	8 679 028	5 813 314
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	3 458 356	2 824 173
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	431 144	374 088
Razem	182 447 247	161 223 844
Pozycje pozabilansowe	31.12.2011	31.12.2010
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	5 946 055	7 001 338
Udzielone gwarancje	4 939 669	4 554 377
Udzielone akredytywy	420 376	229 946
Gwarancje emisji	1 074 685	2 496 031
Razem	12 380 785	14 281 692

Jakość kredytowa aktywów finansowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości.

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy Kapitałowej oraz wolumen należności kredytowych i leasingowych, najistotniejsze portfele są w zarządzaniu Banku oraz Bankowego Funduszu Leasingowego SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz Grupę Kapitałową BFL.

Ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości klasyfikowane są ze względu na rating klienta, w ramach wewnętrznych klas ratingowych od A do G (w zakresie podmiotów finansowych A-F).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2011	31.12.2010
Należności od banków	2 396 540	2 307 047
w tym:		
z ratingiem	2 072 322	2 215 818
bez ratingu	324 218	91 229
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	131 488 230	120 260 937
z ratingiem	123 173 721	115 489 715
bez ratingu	8 314 509	4 771 222
PKO Bank Polski SA	128 593 307	118 036 993
z ratingiem - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	38 595 846	36 648 989
A (pierwszorzędna)	1 269 043	1 053 966
B (bardzo dobra)	2 377 152	2 683 977
C (dobra)	4 248 073	6 165 665
D (zadowalająca)	8 937 711	10 691 018
E (przeciętna)	9 791 398	7 460 009
F (akceptowalna)	9 244 208	8 594 354
G (słaba)*	2 728 261	-
z ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	83 438 089	77 811 902
A (pierwszorzędna)	39 006 051	43 929 181
B (bardzo dobra)	28 255 664	13 666 144
C (dobra)	6 770 389	12 303 034
D (przeciętna)	3 224 042	3 536 471
E (akceptowalna)	6 181 943	4 377 072
bez ratingu - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty konsumpcyjne, mieszkaniowe i pozostałe)	6 559 372	3 576 102
Grupa Kapitałowa BFL SA	2 307 463	1 858 253
z ratingiem	1 139 786	1 028 824
A2 (pierwszorzędna)	4 574	2 858
A3 (bardzo dobra)	71 872	109 326
A4 (dobra)	147 577	132 142
A5 (zadowalająca)	354 505	284 998
A6 (przeciętna)	477 485	391 914
B1 (akceptowalna)	61 132	94 634
B2 (słaba)	19 117	12 065
C (zła)	3 524	887
bez ratingu	1 167 677	829 429
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego i finansowego pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA	587 460	365 691
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	420 251	366 806
Razem	134 305 021	122 934 790

* Bank dokonał w 2011 roku reklasyfikacji katalogu przesłanek indywidualnej utraty wartości polegającej w szczególności na zaprzestaniu rozpoznawania przesłanki „pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji finansowej klienta” w stosunku do klientów, którzy do tej pory znajdowali się w tej grupie, a cechuje ich stosunkowo niskie prawdopodobieństwo niewywiązania się ze zobowiązania.

Kredyty i pożyczki niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowałoby powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz lokat międzybankowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

Rating/portfel	31.12.2011				31.12.2010			
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez inne podmioty finansowe	emitowane przez podmioty niefinansowe	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez inne podmioty finansowe	emitowane przez podmioty niefinansowe
A- do A+ bez ratingu	1 268 471	-	-	-	1 483 144	-	-	-
	-	14 783	1 963	14 947	-	7 390	10	509
Razem	1 268 471	14 783	1 963	14 947	1 483 144	7 390	10	509

Dłużne papiery wartościowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Rating/portfel	31.12.2011			31.12.2010		
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki centralne	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki centralne
A- do A+ bez ratingu	3 620 515	-	8 593 791	6 631 702	-	3 997 780
	-	143 973	-	-	128 849	-
Razem	3 620 515	143 973	8 593 791	6 631 702	128 849	3 997 780

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

Rating/portfel	31.12.2011		31.12.2010	
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki
A- do A+	8 427 574	-	5 659 991	-
BBB- do BBB+ odmiennie ratingowane w spółkach Grupy Kapitałowej	-	50 870	-	50 858
	251 454	-	153 323	-
Razem	8 679 028	50 870	5 813 314	50 858

Należności od banków

Rating/portfel	31.12.2011	31.12.2010
AAA	8 308	-
AA- do AA+	342 293	521 466
A- do A+	1 544 092	1 292 018
BBB- do BBB+	135 914	350 470
BB- do BB+	108	2 066
B- do B+	35 898	43 685
bez ratingu odmiennie ratingowane w spółkach Grupy Kapitałowej	324 218	91 229
	5 709	6 113
Razem	2 396 540	2 307 047

Poniżej przedstawiono strukturę pozostałych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez inne podmioty finansowe, podmioty niefinansowe oraz jednostki samorządu terytorialnego w podziale na wewnętrzne klasy ratingowe:

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

Podmioty o ratingu	31.12.2011	31.12.2010
	wartość bilansowa	wartość bilansowa
A (pierwszorzędna)	25 293	10 233
B (bardzo dobra)	341 104	304 834
C (dobra)	758 732	987 295
D (zadowalająca)	2 320 579	1 216 372
E (przeciętna)	1 241 433	951 813
F (akceptowalna)	602 792	573 439
G (słaba)	84 180	215 261
H (zła)	203 514	-
Razem	5 577 627	4 259 247

Dłużne papiery wartościowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Podmioty o ratingu	31.12.2011	31.12.2010
	wartość bilansowa	wartość bilansowa
C (dobra)	108 922	-
Razem	108 922	-

Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi 25% funduszy własnych skonsolidowanych.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku poziom ryzyka koncentracji Grupy Kapitałowej wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 9,2% i 7,7% skonsolidowanych funduszy własnych.

Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych:

31.12.2011			31.12.2010		
Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1.	1 258 272	0,85%	1.	736 873	0,54%
2.	541 970	0,37%	2.	464 247	0,34%
3.	484 761	0,33%	3.	350 441	0,26%
4.	399 939	0,27%	4.	334 671	0,25%
5.	342 022	0,23%	5.	326 815	0,24%
6.	325 542	0,22%	6.	297 702	0,22%
7.	323 299	0,22%	7.	287 418	0,21%
8.	313 271	0,21%	8.	281 790	0,21%
9.	294 361	0,20%	9.	256 297	0,19%
10.	293 060	0,20%	10.	250 000	0,18%
11.	262 785	0,18%	11.	243 947	0,18%
12.	244 256	0,17%	12.	230 999	0,17%
13.	237 574	0,16%	13.	229 921	0,17%
14.	236 898	0,16%	14.	223 904	0,17%
15.	235 466	0,16%	15.	218 157	0,16%
16.	220 566	0,15%	16.	214 447	0,16%
17.	213 811	0,15%	17.	212 636	0,16%
18.	212 868	0,14%	18.	209 785	0,15%
19.	206 108	0,14%	19.	199 078	0,15%
20.	203 980	0,14%	20.	195 894	0,14%
Razem	6 850 809	4,65%	Razem	5 765 022	4,25%

* Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 1,31%. Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę podmiotów był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła 10,5% i 9,4% skonsolidowanych funduszy własnych Grupy Kapitałowej.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych:

31.12.2011			31.12.2010		
Lp.	Zaangażowanie *	Udział w portfelu **	Lp.	Zaangażowanie *	Udział w portfelu **
1	1 928 808	1,31%	1***	1 183 394	0,87%
2	1 725 766	1,17%	2	898 546	0,66%
3	1 226 346	0,83%	3	892 191	0,66%
4	950 453	0,65%	4	871 694	0,64%
5	949 050	0,64%	5	848 561	0,63%
Razem	6 780 423	4,60%	Razem	4 694 386	3,46%

* Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art.71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Koncentracja wobec sekcji branżowych

W stosunku do 31 grudnia 2010 roku wzrosło zaangażowanie Grupy Kapitałowej w sekcje branżowe o ponad 7,5 miliarda złotych. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Handel hurtowy i detaliczny (...)”, „Działalność związana z obsługą nieruchomości”, oraz „Budownictwo” wyniosło ok. 63% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Strukturę zaangażowania według sekcji branżowych prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2011		31.12.2010	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
C	Przetwórstwo przemysłowe	19,19%	11,67%	21,94%	11,51%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16,64%	24,52%	17,08%	23,63%
L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	15,18%	10,00%	13,29%	11,08%
F	Budownictwo	12,17%	13,20%	14,09%	11,35%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8,03%	0,47%	6,77%	0,46%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1,49%	0,20%	1,49%	0,14%
Pozostałe zaangażowanie		27,30%	39,94%	25,34%	41,83%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku największa koncentracja portfela kredytowego Grupy Kapitałowej występuje w regionie mazowieckim. Połowa portfela kredytowego Grupy Kapitałowej skupiona jest w czterech regionach: mazowieckim, śląsko-opolskim, wielkopolskim i małopolsko-świętokrzyskim, co jest zbieżne z dominacją tych regionów zarówno pod względem populacji, jak i gospodarki Polski.

Region	31.12.2011	31.12.2010
Polska		
mazowiecki	18,12%	17,27%
śląsko-opolski	11,69%	13,04%
wielkopolski	10,44%	10,29%
małopolsko-świętokrzyski	9,47%	9,43%
dolnośląski	7,65%	7,71%
lubelsko-podkarpacki	7,04%	6,87%
zachodnio-pomorski	6,68%	6,96%
łódzki	6,43%	6,49%
pomorski	6,32%	6,41%
kujawsko-pomorski	5,02%	4,94%
warmińsko-mazurski	3,61%	3,57%
podlaski	3,21%	3,14%
pozostałe	3,26%	2,74%
Ukraina	1,06%	1,14%
Razem	100,00%	100,00%

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2011 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych, innych niż PLN, w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 24,2%. Wzrost udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w 2011 roku jest głównie konsekwencją wzrostu kursów walut obcych w 2011 roku.

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku. W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej, tj. w portfelu walutowym Grupy Kapitałowej BFL SA dominują ekspozycje w EUR (88,2% portfela walutowego), podobnie w portfelu Grupy Kapitałowej BTK SA – kredyty udzielane w EUR (80,9% portfela walutowego), zaś w KREDOBANKU SA - kredyty udzielane w USD (76,5% portfela walutowego i 30,4% całego portfela spółki).

Istotne ryzyko koncentracji zidentyfikowane zostało w KREDOBANKU SA, co wynika ze specyfiki rynku ukraińskiego, na którym, z uwagi na słabość lokalnej waluty, przeważają kredyty walutowe.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Waluta	31.12.2011	31.12.2010
PLN	75,76%	76,43%
Waluty obce, w tym:	24,24%	23,57%
CHF	16,46%	16,85%
EUR	5,71%	4,73%
USD	1,41%	1,44%
UAH	0,64%	0,54%
GBP	0,02%	0,01%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z rekomendacją S i T Komisji Nadzoru Finansowego Bank stosuje wewnętrzne limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku określające apetyt na ryzyko kredytowe.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku limity te nie zostały przekroczone.

Renegocjacja warunków należności

Celem działalności restrukturyzacyjnej Grupy Kapitałowej jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum koszty ponoszone, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) okresu spłaty,
- 2) harmonogramu,
- 3) oprocentowania,
- 4) kolejności zarachowania wpływów,
- 5) zabezpieczenia,
- 6) kwoty do spłaty (redukcja).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi ugody, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Czynne ugody są na bieżąco monitorowane.

Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2011				31.12.2010			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	2 543 933	1 348 716	114 626	4 007 275	3 259 441	1 021 127	96 110	4 376 678
sektora finansowego	4 469	153	-	4 622	-	-	102	102
sektora niefinansowego	2 494 974	1 348 563	114 626	3 958 163	2 657 540	1 021 127	96 008	3 774 675
sektora budżetowego	44 490	-	-	44 490	601 901	-	-	601 901
Należności od banków	-	-	-	-	351	-	-	351
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	477	-	516	993	-	292	-	292
Razem	2 544 410	1 348 716	115 142	4 008 268	3 259 792	1 021 419	96 110	4 377 321

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokaty, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych aktywów finansowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2011	31.12.2010
Należności od banków	32 385	28 089
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 701 547	5 899 231
Sektor finansowy	44 757	41 188
kredyty gospodarcze	44 757	41 188
Sektor niefinansowy	5 649 239	5 850 521
kredyty konsumpcyjne	84 444	91 982
kredyty mieszkaniowe	1 262 477	903 038
kredyty gospodarcze	4 302 318	4 855 501
Sektor budżetowy	7 551	7 522
kredyty gospodarcze	7 551	7 522
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	18 058	21 376
emitowane przez podmioty finansowe	9	8
emitowane przez podmioty niefinansowe	18 049	21 368
Razem	5 751 990	5 948 696

W odniesieniu do aktywów, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną, ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne. Wpływ finansowy zabezpieczeń na kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosi 3 436 427 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2010 roku wynosił odpowiednio 3 751 558 tysięcy złotych),
- dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, poręczenie, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięta pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Grupy Kapitałowej zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub wymagających indywidualnej oceny ze względu na specyfikę transakcji, z której wynikają oraz zdarzeń warunkujących spłatę ekspozycji,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w Nocie 23 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w Nocie 23 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2011 roku największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA kształtowały się w następujący sposób:

Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 1	485 944	1 918	487 863
Kontrahent 2	366 725	7 854	374 579
Kontrahent 3	338 336	(26 002)	338 336
Kontrahent 4	130 420	5 636	136 056
Kontrahent 5	-	112 015	112 015
Kontrahent 6	-	104 000	104 000
Kontrahent 7	-	93 667	93 667
Kontrahent 8	-	91 009	91 009
Kontrahent 9	77 000	(44 328)	77 000
Kontrahent 10	-	68 449	68 449
Kontrahent 11	62 702	18	62 720
Kontrahent 12	-	57 548	57 548
Kontrahent 13	-	54 471	54 471
Kontrahent 14	-	47 737	47 737
Kontrahent 15	-	41 021	41 021
Kontrahent 16	-	33 652	33 652
Kontrahent 17	-	32 208	32 208
Kontrahent 18	-	22 147	22 147
Kontrahent 19	-	21 203	21 203
Kontrahent 20	-	17 601	17 601

Dla porównania największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2010 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*			
Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 21	396 030	-	396 030
Kontrahent 22	229 437	5 285	234 722
Kontrahent 14	-	61 291	61 291
Kontrahent 23	-	55 803	55 803
Kontrahent 11	16 308	(157)	16 308
Kontrahent 24	-	12 895	12 895
Kontrahent 25	-	12 347	12 347
Kontrahent 17	-	11 393	11 393
Kontrahent 10	213	8 377	8 590
Kontrahent 26	6 711	-	6 711
Kontrahent 27	-	6 500	6 500
Kontrahent 1	5 527	5	5 532
Kontrahent 28	-	4 641	4 641
Kontrahent 29	-	2 496	2 496
Kontrahent 12	-	2 220	2 220
Kontrahent 15	-	2 165	2 165
Kontrahent 30	-	1 419	1 419
Kontrahent 31	-	1 331	1 331
Kontrahent 32	-	993	993
Kontrahent 13	-	862	862

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Przy określaniu zaangażowania: lokaty oraz papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów zostały podane w wartości nominalnej, natomiast instrumenty pochodne w wartości rynkowej bez uwzględnienia wniesionego przez kontrahenta zabezpieczenia.

Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Bank posiadał podpisane umowy ramowe standardu ISDA/ZBP z 27 bankami krajowymi oraz z 51 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 55 umów CSA (Credit Support Annex)/Umów Zabezpieczających ZBP i 4 umów typu ISMA (International Securities Market Association).

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań według stanów na dzień 31 grudnia 2011 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1.	Austria	Kontrahent 2
2.	Belgia	Kontrahent 28
3.	Dania	Kontrahent 10
4.	Francja	Kontrahent 9, Kontrahent 13, Kontrahent 15
5.	Holandia	Kontrahent 27
6.	Kanada	Kontrahent 32
7.	Niemcy	Kontrahent 6, Kontrahent 20
8.	Norwegia	Kontrahent 1
9.	Polska	Kontrahent 3, Kontrahent 4, Kontrahent 12, Kontrahent 14, Kontrahent 18, Kontrahent 19, Kontrahent 22, Kontrahent 23, Kontrahent 24
10.	Szwajcaria	Kontrahent 17
11.	Szwecja	Kontrahent 26
12.	USA	Kontrahent 31
13.	Wielka Brytania	Kontrahent 5, Kontrahent 7, Kontrahent 8, Kontrahent 11, Kontrahent 16, Kontrahent 25, Kontrahent 29, Kontrahent 30
14.	Włochy	Kontrahent 21

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy). Rating dla kontrahentów od 1 do 32 przyjęto według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Rating	Kontrahent
AA	Kontrahent 15, Kontrahent 30, Kontrahent 32, Kontrahent 8
A	Kontrahent 1, Kontrahent 10, Kontrahent 11, Kontrahent 13, Kontrahent 16, Kontrahent 17, Kontrahent 2, Kontrahent 25, Kontrahent 26, Kontrahent 27, Kontrahent 28, Kontrahent 3, Kontrahent 31, Kontrahent 5, Kontrahent 6, Kontrahent 7, Kontrahent 9
BBB	Kontrahent 12, Kontrahent 18, Kontrahent 20, Kontrahent 21, Kontrahent 23, Kontrahent 24, Kontrahent 4
BB	Kontrahent 14, Kontrahent 22
Brak ratingu	Kontrahent 19, Kontrahent 29

Ryzyko kredytowe instytucji finansowych na rynku pozahurtowym

Poza zaangażowaniem na rynku międzybankowym, o którym mowa powyżej, Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2011 roku posiadała ekspozycje wobec instytucji finansowych na rynku pozahurtowym (powyżej 5 milionów złotych). Struktura tych ekspozycji została zaprezentowana w poniższej tabeli:

	Nominalna kwota zaangażowania (w tys. PLN)		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 33	50 000	200 000	Polska
Kontrahent 34	-	170 870	Ukraina

Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby Grupy Kapitałowej lub do sprzedaży. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy Kapitałowej. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku oraz dnia 31 grudnia 2010 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy Kapitałowej oferty.

Grupa Kapitałowa dąży do jak najszerzego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Grupy Kapitałowej, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m.in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo Grupa Kapitałowa współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Grupę Kapitałową działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa Kapitałowa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowana jest Grupa Kapitałowa w toku realizacji zabezpieczeń.

Wartość bilansowa aktywów niefinansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową, uzyskanych w wyniku realizacji zabezpieczenia na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 59 086 tysięcy złotych oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku wynosiła 56 585 tysięcy złotych. Powyższe kwoty uwzględnione są w pozycji „Inne” w Nocie 29 „Inne aktywa” (odpowiednio 11 319 tysięcy złotych oraz 11 188 tysięcy złotych), w pozycji „Towary” w Nocie 26 „Zapasy” (odpowiednio 47 767 tysięcy złotych oraz 45 397 tysięcy złotych).

Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, których odbiorcami są m.in.: KZAP, KKB, Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego spółek zależnych Grupy Kapitałowej, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa BFL SA).

Decyzje zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- minimalne warunki transakcji określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odcięcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,

- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

Szczególną rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, tj. zabezpieczeń rzeczowych, w stosunku do których istnieje znaczne prawdopodobieństwo szybkiego zaspokojenia przez Bank, przy uzyskaniu ceny zbliżonej do wartości składników określonych przy przyjmowaniu zabezpieczeń,
- zabezpieczenia narażone na ryzyko znacznych niekorzystnych wahań wartości spełniają rolę pomocniczą,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia wystawiona na rzecz Banku,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta. Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub/i przyjmuje się zabezpieczenie w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, weksła, poręczenia czy też ubezpieczenie wierzytelności.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie weksłowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa BFL SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.

56. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Pomiar ryzyka stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Grupa Kapitałowa w szczególności wykorzystuje miarę wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zmienności stóp procentowych, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miara ta uwzględnia zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

Testy warunków skrajnych (*stress-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych: równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w poszczególnych walutach o ± 50 p.b., ± 100 p.b. oraz o ± 200 p.b. ,
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, wygięcie krzywej dochodowości typu *peak* oraz typu *twist*, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

Miary luki stopy procentowej dla pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wyznacza się w sposób analogiczny, jak dla luki stopy procentowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności spółek.

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiący	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	50 300 391	13 856 572	(20 533 401)	(22 321 974)	(4 487 228)	900 527	79 727	17 794 614
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	50 300 391	64 156 963	43 623 562	21 301 588	16 814 360	17 714 887	17 794 614	-
PLN (tys. PLN)								31.12.2010
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	40 074 163	16 872 118	(23 857 194)	(13 908 620)	(2 867 293)	538 212	329 000	17 180 386
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	40 074 163	56 946 281	33 089 087	19 180 467	16 313 174	16 851 386	17 180 386	-
USD (tys. USD)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	542 875	(35 377)	(311 295)	(360 850)	(39 223)	24 152	84 102	(95 616)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	542 875	507 498	196 203	(164 647)	(203 870)	(179 718)	(95 616)	-
USD (tys. USD)								31.12.2010
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	304 316	(161 359)	(166 953)	(139 043)	11 781	54 871	94 404	(1 983)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	304 316	142 957	(23 996)	(163 039)	(151 258)	(96 387)	(1 983)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	299 125	(187 104)	(25 506)	(16 821)	(40 984)	(337 996)	7 879	(301 407)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	299 125	112 021	86 515	69 694	28 710	(309 286)	(301 407)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2010
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	661 080	(308 414)	78 172	(223 242)	19 577	(592 387)	40 700	(324 514)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	661 080	352 666	430 838	207 596	227 173	(365 214)	(324 514)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(683 848)	546 151	(15 430)	(38 121)	1 427	(29 085)	7 345	(211 561)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(683 848)	(137 697)	(153 127)	(191 248)	(189 821)	(218 906)	(211 561)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2010
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	302 630	(552 592)	(3 600)	(4 460)	(40)	1 520	6 770	(249 772)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	302 630	(249 962)	(253 562)	(258 022)	(258 062)	(256 542)	(249 772)	-

Na koniec 2011 i 2010 roku Grupa Kapitałowa posiadała złotową skumulowaną lukę dodatnią w PLN we wszystkich horyzontach czasowych.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2011 roku oraz 31 grudnia 2010 roku składała się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ryzyko stopy procentowej dla USD było w istotny sposób zmieniane przez ekspozycję spółek Grupy Kapitałowej, w której największą rolę odgrywała ekspozycja KREDOBANK SA.

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2011	31.12.2010
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)*	62 661	39 004
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN) (test warunków skrajnych)	530 726	522 641

*Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa Kapitałowa nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miarę VaR 10-dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDO BANK SA, której wartość na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 29 673 tysiące złotych, a na dzień 31 grudnia 2010 roku 30 150 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 62 661 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,36% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2010 roku miara VaR dla Banku wyniosła 39 004 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,24% funduszy własnych Banku*.

Raportowanie ryzyka stopy procentowej

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KR, KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Działania zarządcze ryzyka stopy procentowej

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej, m.in. na: wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka stopy procentowej osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

57. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

Pomiar ryzyka walutowego

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych oraz zmienności kursów walut, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

* Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

Testy warunków skrajnych (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (20-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka walutowego

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* aktywów finansowych Grupy Kapitałowej narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2011	31.12.2010
VaR 10-dniowy (tys. PLN)*	1 470	3 171
Zmiana kursów WAL/PLN o 20% (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	17 210	8 109

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miare VaR 10-dniowy stosuje KREDO BANK SA, której wartość na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła ok. 467 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2010 roku ok. 182 tysiące złotych.

**W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: aprecjacja PLN o 20% oraz deprecjacja PLN o 20%. Dane na koniec 2010 roku zostały doprowadzone do porównywalności.

Ryzyko walutowe, zarówno na dzień 31 grudnia 2011 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2010 roku kształtowało się na niskim poziomie.

Wielkość pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

	31.12.2011	31.12.2010
	Pozycja walutowa	Pozycja walutowa
EUR	83 153	(4 035)
GBP	50	48 073
CHF	(37 266)	(18 820)
USD	(180 781)	(78 916)
Pozostałe (Globalna Netto)	11 630	11 257

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, bilansowe i pozabilansowe. Narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na koniec 2011 roku wynosił ok. 0,01%).

Struktura walutowa

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych:

<i>Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2011</i>					
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	8 468 498	365 266	28 741	279 663	9 142 168
Należności od banków	366 793	1 070 348	219 257	772 641	2 429 039
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	111 613 129	8 295 725	24 625 849	2 758 034	147 292 737
Papiery wartościowe	27 626 050	309 552	-	256 527	28 192 129
Aktywa trwałe	8 535 276	-	-	352 399	8 887 675
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	4 882 258	260 814	41 031	186 993	5 371 096
Suma aktywów (brutto)	161 492 004	10 301 705	24 914 878	4 606 257	201 314 844
Umorzenie/utrata wartości	(9 044 071)	(227 207)	(538 972)	(756 557)	(10 566 807)
Suma aktywów (netto)	152 447 933	10 074 498	24 375 906	3 849 700	190 748 037
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	-	3 454
Zobowiązania wobec banków	1 626 266	963 916	3 503 896	145 086	6 239 164
Zobowiązania wobec klientów	132 464 871	6 852 350	1 306 358	5 850 318	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3 294 783	3 555 738	921 258	-	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	1 614 377	-	-	-	1 614 377
Rezerwy	601 371	13 843	434	3 516	619 164
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	4 782 744	324 797	4 523	92 154	5 204 218
Kapitały własne	22 821 984	-	-	-	22 821 984
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	167 209 850	11 710 644	5 736 469	6 091 074	190 748 037
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	32 000 400	3 321 411	128 614	1 439 963	36 890 388

<i>Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2010</i>					
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	5 563 983	373 306	17 420	227 703	6 182 412
Należności od banków	248 565	1 113 541	637 132	336 719	2 335 957
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	103 869 753	6 285 663	22 910 754	2 458 619	135 524 789
Papiery wartościowe	22 207 655	133 968	-	161 666	22 503 289
Aktywa trwałe	8 448 191	-	-	223 295	8 671 486
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	3 672 430	120 470	491	122 908	3 916 299
Suma aktywów (brutto)	144 010 577	8 026 948	23 565 797	3 530 910	179 134 232
Umorzenie/utrata wartości	(8 313 676)	(152 029)	(358 477)	(649 549)	(9 473 731)
Suma aktywów (netto)	135 696 901	7 874 919	23 207 320	2 881 361	169 660 501
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 370	-	-	-	3 370
Zobowiązania wobec banków	1 471 161	618 794	3 125 225	18 695	5 233 875
Zobowiązania wobec klientów	122 932 057	5 577 720	1 067 586	3 403 852	132 981 215
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	111 101	3 187 766	-	-	3 298 867
Zobowiązania podporządkowane	1 611 779	-	-	-	1 611 779
Rezerwy	574 043	6 131	669	2 847	583 690
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	4 221 714	246 579	1 079	118 765	4 588 137
Kapitały własne	21 359 568	-	-	-	21 359 568
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	152 284 793	9 636 990	4 194 559	3 544 159	169 660 501
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	33 334 068	2 519 541	123 465	808 304	36 785 378

Raportowanie ryzyka walutowego

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KR, KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę dzienną na rynku walutowym.

58. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zobowiązań pozabilansowych.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

Pomiar ryzyka płynności

W Grupie Kapitałowej wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- rezerwa płynności,
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka płynności

Poniżej prezentowane luki płynności stanowią sumę urealnionej luki płynności Banku (urealnienia w zakresie między innymi pozycji bilansowych Banku dotyczą osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności) oraz kontraktowej luki płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej.

	aVista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
31.12.2011								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	7 299 484	12 094 029	(1 599 805)	1 399 996	(1 169 611)	10 276 571	16 150 066	(44 450 730)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	7 299 484	19 393 513	17 793 708	19 193 704	18 024 093	28 300 664	44 450 730	-
31.12.2010								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	3 207 473	14 102 549	(949 842)	(106 638)	3 800 570	5 160 414	(1 014 208)	(24 200 318)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	3 207 473	17 310 022	16 360 180	16 253 542	20 054 112	25 214 526	24 200 318	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności* Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wykazywała wartości dodatnie na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

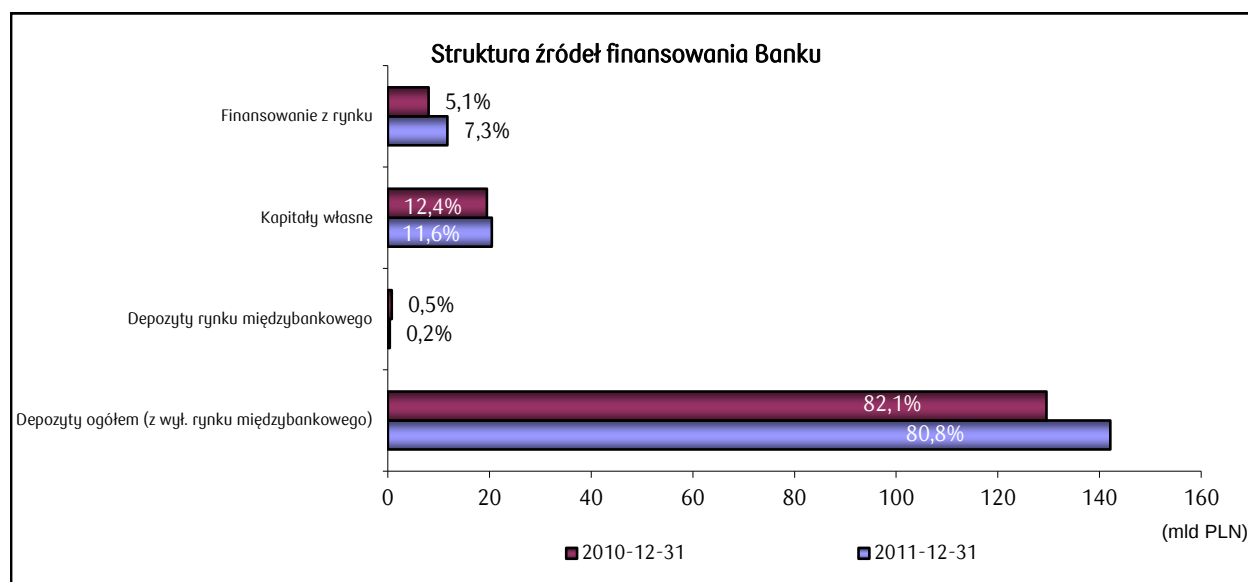
Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności Banku na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz na dzień 31 grudnia 2010 roku:

	31.12.2011	31.12.2010
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	17 723	10 151

*Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 94,8% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza spadek o ok. 0,4 p. p. w porównaniu do końca 2010 roku.

Poniższy wykres przedstawia strukturę źródeł finansowania Banku na 31 grudnia 2011 roku oraz na 31 grudnia 2010 roku.

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2011 i 2010 roku odpowiednio według terminów wymagalności.

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie zobowiązań bilansowych i pozabilansowych, z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 i na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdyktowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu, jak i odsetek (jeśli dotyczy), zgodnie z umową za cały okres do momentu wymagalności zobowiązania. W przypadku gdy strona, wobec której Grupa Kapitałowa ma zobowiązanie może dokonać wyboru terminu zapłaty, przyjęto założenie, że pod uwagę brany jest najwcześniejszy termin, wedle którego Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do zapłaty zobowiązania. Dla przypadków, gdy Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do płatności zobowiązań w ratach, każda rata przypisywana jest do najwcześniejszego okresu, w którym Grupa Kapitałowa może zostać zobowiązana do zapłaty. W przypadku zobowiązań, gdzie rata płatności nie jest stała, przyjęto warunki obowiązujące na dzień sprawozdawczy.

* Urealniona luka płynności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została wyznaczona jako suma urealnionej luki płynności PKO Banku Polskiego SA i kontraktowych luk płynności pozostałych spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2011 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	-	-	3 454	3 454
Zobowiązania wobec banków	2 206 359	286 603	3 635 593	423 617	202 084	6 754 256	6 239 164
Zobowiązania wobec klientów	93 164 498	15 234 611	35 242 327	3 184 423	1 798 613	148 624 472	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	-	3 141 070	164 040	5 145 214	-	8 450 324	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	-	-	96 383	369 881	1 699 775	2 166 039	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	1 813 989	426 765	119 187	17 172	73 650	2 450 763	2 450 763
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	15 573 751	936 775	4 677 249	3 930 378	5 337 505	30 455 658	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	102 848	80 264	1 776 447	3 962 200	512 971	6 434 730	-

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2010 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 370	-	-	-	-	3 370	3 370
Zobowiązania wobec banków	1 175 530	99 282	518 099	4 268 099	196 449	6 257 459	5 233 875
Zobowiązania wobec klientów	82 510 946	17 377 623	31 661 703	1 877 178	1 608 955	135 036 405	132 981 215
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	25 000	95 000	122 469	3 658 117	-	3 900 586	3 298 867
Zobowiązania podporządkowane	-	-	80 835	323 563	1 762 592	2 166 990	1 611 779
Pozostałe zobowiązania	1 984 551	41 329	42 972	16 136	6 343	2 091 331	2 092 834
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	16 631 759	314 035	3 994 998	2 923 109	5 641 123	29 505 024	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	1 649 878	974 119	1 828 614	2 550 325	277 418	7 280 354	-

Przepływy kontraktowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2011 i na dzień 31 grudnia 2010 roku odpowiednio według terminów wymagalności

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie netto należą:

- transakcje swap na stopę procentową (IRS),
- transakcje Forward Rate Agreement (FRA),
- transakcje Non Deliverable Forward (NDF),
- opcje.

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych, dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie), odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku. W przypadku transakcji IRS zaprezentowano niezdyskontowane przyszłe przepływy netto z tytułu odsetek, dla pozostałych zaś instrumentów pochodnych rozliczanych na bazie netto jako wartość przepływu przyjęta została wartość wyceny odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku.

Dodatkowo, w tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji IRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów o zmiennym oprocentowaniu.

31 grudnia 2011 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	(86 181)	(446 346)	(102 476)	(519 508)	(65 127)	(1 219 638)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(720)	(43 123)	(125 667)	(2 643)	-	(172 153)
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(13 321)	(31 074)	(63 496)	(67 089)	(3 424)	(178 404)
31 grudnia 2010 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	(105 205)	(163 410)	2 734	(324 556)	(37 553)	(627 990)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(26 310)	(33 432)	155 030	3 071	-	98 359
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(7 054)	(16 545)	(35 648)	(8 188)	-	(67 435)

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie brutto należą:

- transakcje swap walutowy,
- transakcje forward walutowy,
- transakcje Cross Currency IRS (CIRS).

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych (wpływy i wypływy), dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie) odpowiednio na dzień 31 grudnia 2011 i na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2011 roku i 31 grudnia 2010 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdyskontowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominału jak i odsetek (jeśli dotyczy).

W tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji CIRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów hipotecznych denominowanych w CHF i lokat negocjowanych w PLN.

31 grudnia 2011 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(4 648 404)	(1 171 801)	(2 714 512)	(8 556 597)	(293 894)	(17 385 208)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(107)	(79)	(1 283 493)	(5 831 422)	(181 665)	(7 296 766)
- wpływy, w tym z tytułu:	4 757 021	1 259 677	2 905 469	8 381 329	308 220	17 611 716
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	13 780	8 815	1 297 074	5 424 579	178 425	6 922 673

31 grudnia 2010 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(4 769 951)	(1 117 732)	(2 671 901)	(11 263 845)	(1 003 961)	(20 827 390)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(2 774)	(160 404)	(1 329 956)	(9 662 916)	(986 358)	(12 142 408)
- wpływy, w tym z tytułu:	4 785 673	1 209 276	2 928 744	11 794 926	972 125	21 690 744
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	56 848	193 084	1 515 203	9 789 602	943 602	12 498 339

Aktywa i zobowiązania obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2011 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utruty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 142 168	-	-	9 142 168
Należności od banków	2 425 344	3 695	(32 812)	2 396 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	638 321	672 768	-	1 311 089
Pochodne instrumenty finansowe	1 304 726	1 760 007	-	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 666 896	800 305	-	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 349 343	109 943 394	(5 658 243)	141 634 494
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 116 703	12 297 136	(20 563)	14 393 276
Zapasy	493 481	106 453	(33 088)	566 846
Pozostałe aktywa	1 626 436	4 563 001	(417 434)	5 772 003
SUMA AKTYWÓW	66 763 418	130 146 759	(6 162 140)	190 748 037
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	3 454
Zobowiązania wobec banków	5 513 385	725 779	-	6 239 164
Pochodne instrumenty finansowe	883 657	1 761 624	-	2 645 281
Zobowiązania wobec klientów	141 686 933	4 786 964	-	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3 160 479	4 611 300	-	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	-	1 614 377	-	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	3 096 173	81 928	-	3 178 101
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	154 344 081	13 581 972	-	167 926 053
KAPITAŁ WŁASNY	-	22 821 984	-	22 821 984
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	154 344 081	36 403 956	-	190 748 037

Aktywa i zobowiązania obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2010 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utruty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 182 412	-	-	6 182 412
Należności od banków	2 324 738	11 219	(28 925)	2 307 032
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	873 046	630 603	-	1 503 649
Pochodne instrumenty finansowe	652 640	1 066 445	-	1 719 085
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 533 646	2 224 685	-	10 758 331
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25 865 842	109 658 947	(4 856 670)	130 668 119
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	3 614 202	6 627 107	(21 909)	10 219 400
Zapasy	356 639	208 494	(34 858)	530 275
Pozostałe aktywa	1 517 897	4 644 073	(389 772)	5 772 198
SUMA AKTYWÓW	49 921 062	125 071 573	(5 332 134)	169 660 501
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 370	-	-	3 370
Zobowiązania wobec banków	1 856 924	3 376 951	-	5 233 875
Pochodne instrumenty finansowe	843 518	1 561 277	-	2 404 795
Zobowiązania wobec klientów	124 025 037	8 956 178	-	132 981 215
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	134 490	3 164 377	-	3 298 867
Zobowiązania podporządkowane	-	1 611 779	-	1 611 779
Pozostałe zobowiązania	2 008 051	758 981	-	2 767 032
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	128 871 390	19 429 543	-	148 300 933
KAPITAŁ WŁASNY	-	21 359 568	-	21 359 568
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	128 871 390	40 789 111	-	169 660 501

Raportowanie ryzyka płynności

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KR, KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku oraz w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka płynności osiągają znaczącą wartość.

Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

59. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych

Ryzyko cenowe kapitałowych papierów wartościowych jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Ryzyko cenowe kapitałowych papierów wartościowych powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach działalności handlowej (DM PKO BP SA), działalności inwestycyjnej oraz w wyniku pozostałych operacji w ramach działalności bankowej generujących pozycję w kapitałowych papierach wartościowych.

Celem zarządzania ryzykiem kapitałowych papierów wartościowych jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych do poziomu akceptowalnego przez Bank, poprzez optymalizowanie zajmowanych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na działalność Domu Maklerskiego PKO BP w podziale na portfel bankowy i handlowy oraz monitorowanie ich wykorzystania.

Wpływ ryzyka cenowego kapitałowych papierów wartościowych na sytuację finansową Banku został określony jako nieistotny. Pozycje zajęte w kapitałowych papierach wartościowych oraz instrumentach indeksowych są ograniczane i nie przewiduje się ich istotnego zwiększenia.

60. Inne ryzyka cenowe

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Bank na koniec 2011 roku był narażony na ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Wpływ tego ryzyka na sytuację finansową Banku również jest nieistotny – wymóg kapitałowy, wyznaczony zgodnie z Uchwałą 76/2010 KNF (z późn. zm.)^{*}, na pokrycie wyżej wymienionego ryzyka był na koniec 2011 roku niższy od 1 miliona złotych.

61. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko wynikające z zajęcia pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- 2) nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- 3) jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w Banku jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym, przy czym, ze względu na specyfikę instrumentów pochodnych, jest on poddany szczególnej kontroli określonej w przepisach wewnętrznych Banku.

Pomiar ryzyka instrumentów pochodnych

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w Banku wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), o którym mowa w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

W zakresie pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej wykorzystuje się informację o pozycjach zajmowanych przez spółki w określonych instrumentach pochodnych, wyznaczone przez Bank.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych

Monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych odbywa się w ramach monitorowania pozostałych rodzajów ryzyka finansowego oraz ryzyka kredytowego. Bank przykłada szczególną wagę do monitorowania ryzyka finansowego związanego z utrzymywanym portfelem opcji walutowych oraz ryzyka

^{*} Zmiany do Uchwały 76/2010 zostały wprowadzone następującymi uchwałami KNF: uchwałą nr 369/2010 z dnia 12 października 2010 roku, uchwałą KNF nr 153/2011 z dnia 7 czerwca 2011 roku, uchwałą KNF nr 206/2011 z dnia 22 sierpnia 2011 roku oraz uchwałą KNF nr 324/2011 z dnia 20 grudnia 2011 roku.

kredytowego klienta, wynikającego z jego należności wobec Banku z tytułu zawartych instrumentów pochodnych.

Raportowanie ryzyka instrumentów pochodnych

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko instrumentów pochodnych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KR, KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- umowy ramowe określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

Metody zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, które zajmują pozycje w instrumentach pochodnych lub przewidują zajmowanie pozycji w takich instrumentach. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

Pozycje zajmowane przez pozostałe spółki Grupy Kapitałowej w określonych instrumentach pochodnych wyznacza się w sposób analogiczny, jak pozycje zajmowane przez Bank w tych instrumentach pochodnych, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej spółek.

62. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Grupy Kapitałowej na zdarzenia od niej niezależne.

Pomiar ryzyka operacyjnego

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie KRI,
- obliczenie wartości zagrożonej na ryzyko operacyjne,
- analizy scenariuszowe (testy warunków skrajnych).

Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego obejmuje ryzyko operacyjne powstające w istniejących produktach, procesach oraz aplikacjach informatycznych Banku i jest przeprowadzana z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników audytu wewnętrznego,
- wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI).

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Bank regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne,
- stopień wykorzystania limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,
- efekty działań podjętych w ramach zaleceń po kontrolach zewnętrznych lub po audytach wewnętrznych,
- jakość kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W 2011 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej miały 3 podmioty: PKO Bank Polski SA, Grupa Kapitałowa BFL SA oraz KREDO BANK SA. Pozostałe spółki Grupy Kapitałowej ze względu na ich znacznie mniejszą skalę oraz rodzaj działalności, generują jedynie ograniczone ryzyko operacyjne. Spółki zależne Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku i spółek zależnych Grupy Kapitałowej prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów są Komitet Ryzyka Operacyjnego, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji informatycznych Banku,
- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- zdarzeń operacyjnych i ich skutków finansowych,
- najważniejszych projektów i przedsięwzięć z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- rekomendacji lub propozycji działań dla Komitetu Ryzyka Operacyjnego lub Zarządu Banku,
- informacji o stopniu wykorzystania strategicznych limitów tolerancji i limitów strat na ryzyko operacyjne.

W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do członków Zarządu Banku oraz jednostek organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zakres informacji jest zróżnicowany i dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest na poziomie Centrali PKO Banku Polskiego SA. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych i skutkach ich powstania, dane o otoczeniu operacyjnym oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku stosowane są różnego rodzaju rozwiązania takie jak:

- 1) instrumenty kontrolne,
- 2) instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- 3) wartości progowe i krytyczne kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- 4) strategiczne limity tolerancji i limity strat na ryzyko operacyjne,
- 5) plany awaryjne,
- 6) ubezpieczenia,
- 7) outsourcing.

Doboru instrumentów służących do ograniczania ryzyka operacyjnego dokonuje się między innymi w zależności od:

- 1) dostępności i adekwatności instrumentów ograniczających ryzyko,
- 2) charakteru działalności lub procesu, w którym zidentyfikowano ryzyko operacyjne,
- 3) istotności ryzyka,
- 4) kosztu zastosowania instrumentu.

Dodatkowo regulacje wewnętrzne Banku przewidują obowiązek niepodejmowania zbyt ryzykownej działalności, a w przypadku gdy działalność taka jest prowadzona – wycofania się z niej lub ograniczenia jej zakresu. Poziom ryzyka operacyjnego uznaje się za nadmierny, gdy potencjalne korzyści z prowadzenia danego rodzaju działalności są niższe od potencjalnych strat operacyjnych.

W przypadku, gdy poziom ryzyka operacyjnego jest wysoki Bank podejmuje następujące działania:

- unikanie ryzyka – wycofanie się ze zbyt ryzykownej działalności lub jej niepodejmowanie, jeżeli brak jest możliwości jej zarządzania,
- ograniczanie rozmiarów działalności obciążonej zbyt wysokim poziomem ryzyka, jeżeli występuje możliwość jej zarządzania i podjęcie działań ograniczających poziom ryzyka,
- transfer ryzyka – ubezpieczenie na wypadek zdarzeń operacyjnych, zapewniające utrzymanie ryzyka operacyjnego na poziomie nie zagrażającym bezpieczeństwu funkcjonowania Banku.

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

63. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Grupy Kapitałowej, pracowników Grupy Kapitałowej lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest zapewnienie przestrzegania przez Grupę Kapitałową prawa, przyjętych standardów postępowania oraz funkcjonowania banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Grupy Kapitałowej oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Za tworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia zgodności funkcjonowania poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej z obowiązującym prawem i standardami postępowania odpowiadają odpowiednie komórki organizacyjne, bądź wyznaczeni pracownicy tych podmiotów. W Banku za tworzenie tych rozwiązań oraz rozwój metod oceny, monitorowania i raportowania ryzyka braku zgodności odpowiada Departament Zgodności, któremu zapewniono niezależność, podporządkowując bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

We wszystkich podmiotach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności odnosi się w szczególności do następujących zagadnień:

- zapobiegania angażowaniu Grupy Kapitałowej w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Grupy Kapitałowej w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

Do identyfikacji ryzyka braku zgodności wykorzystuje się informacje o przypadkach braku zgodności i przyczynach ich wystąpienia, w tym informacje będące wynikiem przeprowadzenia audytu wewnętrznego, kontroli funkcjonalnej oraz kontroli zewnętrznych.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności opiera się przede wszystkim na:

- oszacowaniu wystąpienia najbardziej prawdopodobnej liczby typowych przypadków braku zgodności w ciągu roku,
- oszacowaniu dotkliwości ewentualnych przypadków braku zgodności,
- ocenie występowania dodatkowych czynników ryzyka braku zgodności z przepisami prawa.

Dokonując oceny określa się charakter i potencjalną skalę strat oraz wskazuje w jaki sposób można ograniczyć lub wyeliminować ryzyko braku zgodności. Ocena przeprowadzana jest w formie warsztatów.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest z wykorzystaniem informacji przekazywanych przez Spółki i polega na:

- analizie przypadków braku zgodności w Grupie Kapitałowej i w sektorze bankowym, przyczyn ich wystąpienia i wywołanych skutków,
- ocenie zmian kluczowych przepisów prawa wpływających na działalność Banku i Grupy Kapitałowej,
- ocenie działań podejmowane przez Grupę Kapitałową w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności obejmuje zarówno Bank, jak i Spółki Grupy Kapitałowej. Opracowywane w cyklach kwartalnych raporty zawierają informacje przekazywane przez Spółki Grupy Kapitałowej, w tym dotyczące przypadków braku zgodności. Odbiorcami raportów są Zarząd Banku, Rada Nadzorcza Banku oraz Komitet Audytu Rady Nadzorczej. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadków braku zgodności,
- najważniejszych zmian otoczenia regulacyjnego.

W ramach Grupy Kapitałowej przyjęta została zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności, co oznacza, iż Grupa Kapitałowa koncentruje swoje działania na wyeliminowaniu tego ryzyka.

64. Zarządzanie ryzykiem strategicznym

Ryzyko strategiczne jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Celem zarządzania ryzykiem strategicznym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie

niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Pomiar poziomu ryzyka strategicznego Banku dokonywany jest poprzez ocenę wpływu wyodrębnionych w działalności i otoczeniu grup czynników, do których należą w szczególności:

- czynniki zewnętrzne,
- czynniki związane ze wzrostem i rozwojem działalności bankowej,
- czynniki związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi,
- czynniki związane z działalnością inwestycyjną,
- czynniki związane z kulturą organizacji.

Monitorowanie poziomu ryzyka strategicznego dokonywane jest w Banku w okresach co najmniej rocznych.

Raportowanie ryzyka strategicznego prowadzone jest w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka strategicznego są Zarząd Banku oraz dyrektorzy zarządzający Centrali Banku.

Zarządzanie ryzykiem strategicznym w Banku dotyczy przede wszystkim podejmowania działań w przypadku wystąpienia podwyższonego poziomu ryzyka strategicznego.

65. Zarządzanie ryzykiem reputacji

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych odchyleń od zaplanowanego wyniku finansowego Grupy Kapitałowej wskutek pogorszenia się wizerunku Grupy Kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Grupy Kapitałowej oraz ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty wynikającej z naruszenia wizerunku Grupy Kapitałowej.

Wskaźniki ryzyka reputacji są obliczane na podstawie rocznej oceny zidentyfikowanych w danym roku kalendarzowym negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych dla poszczególnych kategorii zdarzeń wizerunkowych. Podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi do określania poziomu ryzyka reputacji Grupy Kapitałowej są:

- katalog kategorii zdarzeń wizerunkowych zawierający wykaz kategorii zdarzeń wizerunkowych wraz z przypisanymi do nich wagami,
- rejestr zdarzeń wizerunkowych zawierający wykaz zaistniałych negatywnych zdarzeń wizerunkowych pogrupowanych według kategorii zdarzeń wizerunkowych.

Monitorowanie zdarzeń wizerunkowych prowadzone jest na bieżąco i obejmuje:

- monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacji Grupy Kapitałowej z otoczeniem pod kątem identyfikacji negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,
- gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących wystąpienia albo możliwości wystąpienia zdarzenia wizerunkowego,
- rejestrowanie danych o zidentyfikowanych negatywnych skutkach zdarzeń wizerunkowych.

Raportowanie ryzyka reputacji jest prowadzone w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami informacji o poziomie ryzyka reputacji są komórki Pionu Ryzyka Bankowego.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Grupie Kapitałowej obejmuje w szczególności działania zapobiegawcze służące ograniczaniu występowania lub minimalizowaniu skali i zakresu występowania zdarzeń wizerunkowych oraz dobór efektywnych narzędzi dla działań osłonowych służących eliminowaniu, łagodzeniu lub minimalizowaniu niekorzystnego wpływu negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych na wizerunek Grupy Kapitałowej.

66. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA funduszy własnych przekracza sumę wymogów kapitałowych (tzw. filar I) i sumę kapitału wewnętrznego (tzw. filar II).

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej obejmuje:

- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Grupy Kapitałowej dla celów analiz rentowności,
- wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszeń funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 1,0.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku (dane porównywalne wyliczone w oparciu o znowelizowane regulacje dotyczące zasad wyznaczania wymogów kapitałowych oraz kalkulacji funduszy własnych) współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej spadł o 0,10 p.p. do poziomu 12,37% co było spowodowane głównie wzrostem wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, wynikającym przede wszystkim z wysokiej dynamiki portfela kredytowego Grupy.

Mimo spadku współczynnika wypłacalności poziom adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej w 2011 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

66.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia ustawy Prawo bankowe oraz uchwały nr 325/2011* Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie pomniejszeń funduszy podstawowych (Dz. Urz. KNF Nr 13 poz. 49 z dnia 30 grudnia 2011 roku).

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2)c) ustawy Prawo Bankowe.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń – w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych oraz na pozostałych należnościach zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- 4) ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek za granicą,
- 5) ujemne kwoty z tytułu korekt aktualizujących wartości wyceny aktywów w portfelu handlowym.

* Uchwała nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 w sprawie innych pomniejszeń funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszeń funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.

W skład funduszy uzupełniających wchodzi:

- 1) zobowiązania podporządkowane,
- 2) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 80% ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym,
- 3) dodatnie różnice kursowe z przeliczenia jednostek za granicą.

Ponadto fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszeń obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota nadwyżki ponad wartość funduszy uzupełniających odejmowana jest od funduszy podstawowych.

W funduszach własnych Grupy Kapitałowej uwzględniany jest również kapitał krótkoterminowy.

Dodatkowo w rachunku funduszy własnych Grupy Kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym uwzględnia się odpowiednio:

- 1) wartość firmy jednostek zależnych (pomniejsza fundusze podstawowe),
- 2) udziały niekontrolujące (powiększają fundusze podstawowe).

Na dzień 31 grudnia 2011 roku fundusze własne Grupy Kapitałowej wzrosły o 724 370 tysięcy złotych głównie wskutek zaliczenia do funduszy zysku netto Banku za rok 2010 po pomniejszeniu o wypłaconą dywidendę (w wysokości 836 209 tysięcy złotych) oraz wzrostu kapitału zapasowego i rezerwowego spółek Grupy Kapitałowej o 41 132 tysiące złotych. W stosunku do stanu na koniec roku 2010 spadła wartość wyniku z lat ubiegłych o 135 459 tysięcy złotych, podczas gdy wartość niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych i kapitałowych w portfelu DDS wzrosła o kwotę 62 112 tysięcy złotych, przy jednoczesnym spadku wartości pozostałych pomniejszeń o kwotę 36 861 tysięcy złotych.

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2011	31.12.2010
Fundusze podstawowe (Tier 1)	16 664 233	15 960 072
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000
Kapitał zapasowy	13 041 390	12 212 177
Kapitał rezerwowy	3 460 368	3 412 239
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Wynik z lat ubiegłych	(23 162)	112 297
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych, kapitałowych i pozostałych należnościach zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(129 518)	(67 406)
Korekty aktualizujące wartość wyceny aktywów w portfelu handlowym	(143)	(183)
Wartości niematerialne, w tym:	(1 800 008)	(1 802 037)
wartość firmy jednostek podporządkowanych	(227 349)	(229 740)
Zaangażowania kapitałowe	(109 054)	(118 285)
Ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(94 350)	(110 720)
Udziały niekontrolujące	(1 290)	1 990
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 545 549	1 512 546
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 80% wartości przed opodatkowaniem)	51 576	29 158
Dodatnie różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	2 327	973
Zaangażowania kapitałowe	(109 054)	(118 285)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	133 134	145 928
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	18 342 916	17 618 546

66.2. Wymogi kapitałowe (Filar I)

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z uchwałą nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF Nr 2 poz. 11 z dnia 09 kwietnia 2011 roku późn. zm): z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową, z tytułu ryzyka operacyjnego dla Banku – od dnia 30 czerwca 2011 roku metodą zaawansowaną (AMA) (za rok 2010 metodą standardową (TSA)), a dla spółek Grupy Kapitałowej – metodą wskaźnika podstawowego, a z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Skala działalności handlowej Banku i Grupy Kapitałowej jest znacząca, w związku z czym łączny wymóg kapitałowy składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta,
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko walutowe, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, szczególne cen instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stóp procentowych,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) inne rodzaje wymogów kapitałowych z tytułu:
 - a) ryzyka rozliczenia i dostawy,
 - b) przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
 - c) przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Poniższa tabela prezentuje narażenie Grupy Kapitałowej z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Wymogi kapitałowe	31.12.2011	31.12.2010
Ryzyko kredytowe	10 657 309	9 821 710
kredytowe (księga bankowa)	10 534 714	9 756 757
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	122 595	64 953
Ryzyko rynkowe	355 284	422 154
cen kapitałowych papierów wartościowych	1 604	767
szczególne cen instrumentów dłużnych	262 412	341 058
ogólne stóp procentowych	91 268	80 329
Ryzyko operacyjne	852 099	1 057 922
Łączny wymóg kapitałowy	11 864 692	11 301 786
Współczynnik wypłacalności	12,37%	12,47%

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w 2011 roku przyczynił się przede wszystkim istotny wzrost portfela kredytowego (ekspozycje bilansowe i pozabilansowe) o ok. 6,6%.

Spadek wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego o 15,8% do poziomu 355 milionów złotych wynika głównie ze spadku zobowiązań z tytułu gwarantowania emisji obligacji korporacyjnych przy jednoczesnym wzroście wartości obligacji korporacyjnych (łącznie spadek wymogu na obligacjach o ok. 29%)

Wymóg kapitałowy Banku z tytułu ryzyka operacyjnego za rok 2011 roku został wyliczony metodą zaawansowaną (AMA). W dniu 21 czerwca 2011 roku Bank otrzymał zgodę KNF na wdrożenie tej metody z przejściowym (do czasu eliminacji warunków KNF) ograniczeniem na spadek wymogu kapitałowego nie więcej niż do poziomu 75% wymogu wyliczanego metodą standardową (TSA). W konsekwencji według stanu na 31 grudnia 2011 roku wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego dla Grupy Kapitałowej spadł w stosunku do danych za rok 2010 o ok. 206 milionów złotych, do kwoty 852 milionów złotych.

Wymóg na ryzyko operacyjne spółek Grupy Kapitałowej zarówno za rok 2011 jak i 2010 został wyliczony metodą podstawowego wskaźnika (BIA).

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego stosując następujące formuły:

- w zakresie ekspozycji bilansowych - iloczyn wartości bilansowej, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),

- w zakresie udzielonych zobowiązań pozabilansowych - iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość rezerw na to zobowiązanie), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) - iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).

Wartości ważone ryzykiem w podziale na portfele (z tytułu ryzyka kredytowego instrumentów zaliczonych do portfela bankowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego) na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	183 766 482	118 090 798
Portfel handlowy	6 981 555	2 643 592
Ogółem instrumenty bilansowe	190 748 037	120 734 390

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	35 815 703	13 639 658	12 642 199
Portfel handlowy	1 074 685	1 074 685	656 608
Ogółem instrumenty pozabilansowe	36 890 388	14 714 343	13 298 807

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	83 382 850	2 448 267	950 931
Portfel handlowy	318 503 683	2 918 421	1 532 443
Ogółem instrumenty pochodne	401 886 533	5 366 688	2 483 374

Wartości ważone ryzykiem w podziale na portfele (z tytułu ryzyka kredytowego instrumentów zaliczonych do portfela bankowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego) na dzień 31 grudnia 2010 roku:

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	163 897 606	110 839 073
Portfel handlowy	5 762 895	1 976 896
Ogółem instrumenty bilansowe	169 660 501	112 815 969

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	34 289 347	11 654 884	10 662 583
Portfel handlowy	2 496 031	2 496 031	2 295 917
Ogółem instrumenty pozabilansowe	36 785 378	14 150 915	12 958 500

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	65 615 762	1 401 166	457 802
Portfel handlowy	212 165 405	1 994 358	811 914
Ogółem instrumenty pochodne	277 781 167	3 395 524	1 269 716

66.3. Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Grupa Kapitałowa wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z uchwałą nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF Nr 11 poz. 42 z dnia 23 listopada 2011 roku).

Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Kapitał wewnętrzny w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

- ryzyka kredytowego (w zakresie ryzyka niewypłacalności i ryzyka koncentracji),
- ryzyka walutowego,
- ryzyka stopy procentowej,
- ryzyka płynności,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego (obejmującego ryzyko strategiczne).

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku i pozostałych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych. W przypadku dokonywania szacunków kapitału wewnętrznego na podstawie modeli statystycznych, stosowany jest roczny horyzont prognozy oraz poziom ufności 99,9%.

Łączny kapitał wewnętrzny każdej spółki Grupy Kapitałowej stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego, niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla danej spółki rodzajów ryzyka.

Łączny kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej stanowi sumę łącznego kapitału wewnętrznego Banku oraz wszystkich spółek Grupy Kapitałowej.

Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Grupy Kapitałowej wynosi 1.

W 2011 roku wysokość relacji funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej utrzymywała się na poziomie, powyżej zarówno limitu ustawowego, jak i wewnętrznego Grupy Kapitałowej.

66.4. Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 39) z późn. zm. PKO Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

* Na dzień 31 grudnia 2010 roku PKO Bank Polski SA wyznaczał kapitał wewnętrzny zgodnie z uchwałą nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 37).

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

67. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym PKO Bank Polski SA zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została zawarta w dniu 14 kwietnia 2011 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia netto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2011 roku 1 140 tysięcy złotych (2010: 1 140 tysięcy złotych), z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła w 2011 roku 1 910 tysięcy złotych (2010: 560 tysięcy złotych).

Wysokość pozostałego wynagrodzenia netto wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2011 roku 2 031 tysięcy złotych (2010: 1 066 tysięcy złotych).

68. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

W dniu 9 stycznia 2012 roku w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o. zostały zawarte umowy nowych spółek: Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Władysławowo Spółka komandytowa, Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Zakopane Spółka komandytowa, Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Jurata Spółka komandytowa. Wyżej wymienione spółki zostały utworzone w celu realizacji projektów inwestycyjnych. Trwa rejestracja spółek w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W dniu 16 stycznia 2012 roku PKO Bank Polski SA został zarejestrowany w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw, jako jedyny udziałowiec spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością z siedzibą w Kijowie (dodatkowa odpowiedzialność polega na tym, że udziałowiec odpowiada za zobowiązania spółki do 103% wysokości swojego udziału). PKO Bank Polski SA nabył 1 udział stanowiący 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniający do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Cena nabycia wyniosła 2 500 tysięcy złotych. W dniu 30 stycznia 2012 roku Bank dokonał dokapitalizowania wyżej wymienionej Spółki w wysokości 43 milionów UAH (17 212,9 tysiąca złotych). Podstawowym celem nabycia, a następnie funkcjonowania Spółki jest jej wykorzystanie do prowadzenia efektywnej windykacji portfela wierzytelności KREDOBANK SA oraz portfela wierzytelności nabytych przez spółkę Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.

W dniu 27 stycznia 2012 roku Qualia Development Sp. z o.o. dokonała dopłaty do spółki Qualia Residence Sp. z o.o. w wysokości 13 000 tysięcy złotych.

W dniu 31 stycznia 2012 roku została podpisana ze spółką Qualia Residence Sp. z o.o. umowa sprzedaży przez Bank Ośrodka Wczasowo Wypoczynkowego „Daglezia” w Zakopanem.

W dniu 31 stycznia 2012 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o 9 500 tysięcy złotych. Wszystkie udiały zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od Banku – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W styczniu i lutym 2012 roku PKO Bank Polski SA dokonał dopłaty do spółki Qualia Development Sp. z o.o. w łącznej wysokości 35 319 tysięcy złotych.

W 2012 roku w okresie do publikacji sprawozdania Bank prowadził działania związane z likwidacją spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. w celu przejęcia z dniem 1 marca 2012 roku jej majątku, w tym nieruchomości, w której znajduje się siedziba Centrali Banku.

W lutym 2012 roku PKO Bank Polski SA przeprowadził transakcję sprzedaży 2% w udziale spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. spółce „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością. Wyżej wymieniona transakcja została przeprowadzona w ramach procesu przekształcenia spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. w spółkę zależną od spółki „Inter-Risk Ukraina” Sp. z dodatkową odpowiedzialnością.

W dniu 10 lutego 2012 roku Bank przeprowadził emisję obligacji własnych na podstawie Programu Emisji obligacji na rynek krajowy. Wartość nominalna obligacji wyemitowanych w ramach Emisji wynosi 1 500 000 tysięcy złotych. Wartość nominalna jednej obligacji wynosi 100 tysięcy złotych. Obligacje wyemitowane w ramach Emisji są obligacjami na okaziciela, zerokuponowymi i dyskontowymi. Wykup obligacji emitowanych w ramach Emisji będzie dokonywany po ich wartości nominalnej.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

23.02.2012	Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu	 (podpis)
23.02.2012	Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
23.02.2012	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
23.02.2012	Andrzej Kołatkowski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
23.02.2012	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
23.02.2012	Jacek Obłękowski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)
23.02.2012	Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu	 (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

23.02.2012

Danuta Szymańska
Dyrektor Banku

.....
(podpis)